

Opinion of the Board (Art. 70.1.s)

**Nuomonė 5/2023 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo
sprendimo dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos pagal
ES ir JAV duomenų privatumo sistemą projekto**

Priimta 2023 m. vasario 28 d.

2022 m. gruodžio 13 d. Europos Komisija paskelbė Sprendimo dėl tinkamumo projektą (toliau – Sprendimo projektas), į kurį įtraukti priedai, kuriais nustatoma nauja transatlantinio keitimosi asmens duomenimis sistema – ES ir JAV duomenų privatumo sistema (toliau – DPS), kuria siekiama pakeisti ankstesnę JAV privatumo skydo sistemą, kurią 2020 m. liepos 16 d. Sprendimu byloje *Schrems II* Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) pripažino negaliojančia. Pagrindinė DPS dalis yra ES ir JAV duomenų privatumo sistemos principai, kartu su papildomais principais (toliau kartu – DPS principai).

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679¹ (toliau – BDAR) 70 straipsnio 1 dalies s punktą Komisija paprašė Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – EDAV) pateikti nuomonę dėl Sprendimo projekto.

EDAV, išnagrinėjusi Sprendimo projektą, įvertino JAV užtikrinamo apsaugos lygio tinkamumą. EDAV įvertino ir komercinius aspektus, ir JAV valdžios institucijų prieigą prie iš ES perduodamų asmens duomenų bei jų naudojimą.

EDAV atsižvelgė į taikomą ES duomenų apsaugos teisinę sistemą, nustatytą BDAR, taip pat į pagrindines teises į privatų gyvenimą ir duomenų apsaugą, įtvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsniuose ir Europos žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnyje. Ji taip pat atsižvelgė į teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nustatytą Chartijos 47 straipsnyje, ir su įvairiomis pagrindinėmis teisėmis susijusią jurisprudenciją.

Be to, EDAV atsižvelgė į EDAV priimto Tinkamumo pavyzdžių dokumento reikalavimus².

Pagrindinis EDAV tikslas – pateikti Komisijai nuomonę dėl asmenų, kurių asmens duomenys perduodami į JAV, apsaugos lygio tinkamumo. Svarbu pažymėti, kad EDAV nesitiki, jog JAV duomenų apsaugos sistema visiškai atitiks Europos duomenų apsaugos teisę.

Tačiau EDAV primena, kad, siekiant laikyti, jog užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, BDAR 45 straipsnyje ir ESTT praktikoje nustatyta, kad pagal trečiosios valstybės teisės aktus duomenų subjektams suteikiama apsauga turi iš esmės būti lygiavertė ES užtikrinamai apsaugai.

1.1. Bendrieji duomenų apsaugos aspektai

DPS nustatyta, kad kai kuriais atvejais tai, kaip DPS organizacijos turi taikyti DPS principus, gali būti ribojama (pvz., tiek, kiek būtina siekiant įvykdyti teismo sprendimą arba patenkinti viešąjį interesą). Siekdama geriau nustatyti šių išimčių poveikį duomenų subjektų apsaugos lygiui, EDAV rekomenduoja Komisijai į Sprendimo projektą įtraukti paaiškinimą dėl išimčių ir, be kita ko, pagal JAV teisę taikomų apsaugos priemonių, taikymo sritis.

EDAV pažymi, kad dėl priedų struktūros ir jų numeracijos gana sunku rasti informaciją ir nurodyti, kur ji pateikiama. Dėl to naujoji sistema atrodo sudėtinga, nes jos prieduose pateikiami skirtingos teisinės

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), OLL 119, 2016 5 4, p. 1–88.

² 29 straipsnio darbo grupės [2017 m. lapkričio 28 d. Tinkamumo pavyzdžių dokumentas, WP 254 rev.01, paskutinį kartą peržiūrėtas ir priimtas 2018 m. vasario 6 d., patvirtintas EDAV 2018 m. gegužės 25 d. \(toliau – Tinkamumo pavyzdžių dokumentas\)](#).

galios dokumentai, o tai gali būti nepalanku siekiant, kad duomenų subjektai, DPS organizacijos ir ES duomenų apsaugos institucijos gerai suprastų DPS principus. EDAV taip pat pabrėžia, kad visoje DPS terminai turėtų būti vartojami nuosekliai. Taip pat trūksta kai kurių esminių terminų apibrėžčių³.

EDAV palankiai vertina tai, kad buvo atnaujinti DPS principai⁴, kurie bus laikomi DPS organizacijų privalomos teisinės sistemos pagrindu, tačiau pažymi, kad, nepaisant keleto Sprendimo projekto konstatuojamosiose dalyse pateiktų pakeitimų ir papildomų paaiškinimų, DPS principai, kurių turi laikytis DPf organizacijos, iš esmės lieka nepakeisti, palyginti su principais, taikomais pagal privatumo skydą (jais buvo remiamasi 29 straipsnio darbo grupės ir EDAV bendrai atliktoje metinėje peržiūroje). DPS principai taip pat iš esmės atitinka privatumo skydo principus, kuriais 29 straipsnio darbo grupė grindė savo nuomonę⁵ 2016 m. Dėl iš esmės nepasikeitusių DPS principų EDAV mano, kad nebūtina kartoti visų 29 straipsnio darbo grupės anksčiau pateiktų pastabų. EDAV nusprendė sutelkti dėmesį į konkrečius aspektus, kurie, jos nuomone, šiuo metu yra dar aktualesni, atsižvelgiant į teisinės aplinkos ir technologijų raidą.

Pavyzdžiui, EDAV pažymi, kad kai kurie 29 straipsnio darbo grupės ir EDAV anksčiau iškelti susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su privatumo skydo principais, tebėra aktualūs. Visų pirma tai klausimai, susiję su duomenų subjektų teisėmis (pvz., tam tikromis teisės susipažinti su duomenimis išimtimis ir naudojimosi teise nesutikti terminais ir sąlygomis), pagrindinių apibrėžčių nebuvimu, neaiškiu DPS principų taikymu duomenų tvarkytojams ir plataus masto išimtimi, taikoma viešai prieinamai informacijai⁶.

EDAV taip pat norėtų dar kartą pabrėžti, kad toliau perduodant duomenis iš pirminio perduodamų duomenų gavėjo neturi būti daromas neigiamas poveikis asmenų, kurių duomenys perduodami, apsaugos lygiui⁷. EDAV dar kartą ragina Komisiją paaiškinti, kad prieš perduodant duomenis toliau pagal DPS, pradinio gavėjo trečiojoje valstybėje turi būti taikomos atsižvelgiant į trečiosios valstybės teisės aktus importuotojui nustatytos apsaugos priemonės.

Spartiems pokyčiams automatizuoto sprendimų priėmimo ir profiliavimo srityje, kurioje vis dažniau naudojamos DI technologijos, reikia skirti ypatingą dėmesį. EDAV palankiai vertina tai, kad Komisija nurodo konkrečias apsaugos priemones, numatytas atitinkamuose įvairių sričių JAV teisės aktuose⁸. Tačiau atrodo, kad asmenų apsaugos lygis skiriasi priklausomai nuo konkrečiame sektoriuje nagrinėjamu atveju taikomų taisyklių, jei tokių yra. EDAV laikosi nuomonės, kad reikia nustatyti konkrečias taisykles dėl automatizuoto sprendimų priėmimo, kad būtų galima numatyti pakankamas apsaugos priemones, įskaitant asmens teisę žinoti susijusias logines priežastis, užginčyti sprendimą ir pasiekti, kad tais atvejais, kai sprendimas jam daro didelį poveikį, įsiterptų žmogus.

EDAV primena, kad svarbu veiksmingai prižiūrėti DPS ir užtikrinti jos vykdymą, ir mano, kad labai svarbu vykdyti atitikties patikras, kai vertinami esminiai reikalavimai. EDAV atidžiai stebės šiuos aspektus, be kita ko, atlikdama periodines peržiūras. EDAV atkreipia dėmesį į Federalinės prekybos komisijos (toliau

³ Tai pasakytina apie terminus „atstovas“ ir „tvarkytojas“. Be to, dėl termino „žmogiškųjų išteklių duomenys“ dar reikia susitarti su JAV valdžios institucijomis.

⁴ Pavyzdžiui, paaiškinama, kad raktu koduojami duomenys yra asmens duomenys.

⁵ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016 dėl ES ir JAV sprendimo dėl „privatumo skydo“ tinkamumo projekto, priimta 2016 m. balandžio 13 d. (toliau – 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016).

⁶ ES ir JAV privatumo skydas. Trečioji metinė bendra peržiūra, 2019 m. lapkričio 12 d. priimtos EDAV ataskaitos 11 punktas.

⁷ BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumento 3 skyriaus A skirsnio 9 dalis.

⁸ Sprendimo projekto 35 konstatuojamoji dalis.

– FPK)⁹ ir Transporto departamento (toliau – TD)¹⁰ raštuose dėl vykdymo užtikrinimo atnaujintus įsipareigojimus, pvz., teikti pirmenybę įtariamų DPS pažeidimų tyrimui.

EDAV pažymi, kad ES duomenų subjektams suteikiamos septynios teisių gynimo galimybės, jeigu jų asmens duomenys tvarkomi pažeidžiant DPS. Šie teisių gynimo mechanizmai yra tokie patys kaip ir tie, kurie buvo numatyti pagal ankstesnę privatumo skydo sistemą ir dėl kurių 29 straipsnio darbo grupė pateikė pastabų¹¹. EDAV atidžiai stebės šių teisių gynimo mechanizmų veiksmingumą, be kita ko, atlikdama periodines peržiūras.

1.2. JAV valdžios institucijų susipažinimas su asmens duomenimis, perduotais iš Europos Sąjungos, ir jų naudojimas

Sprendimo projekte Europos Komisija daro išvadą, kad „bet koks JAV valdžios institucijų vykdomas asmenų, kurių asmens duomenys iš Sąjungos perduodami į Jungtines Valstijas pagal ES ir JAV duomenų privatumo sistemą, pagrindinių teisių ribojimas viešojo intereso tikslais, visų pirma baudžiamosios teisėsaugos ir nacionalinio saugumo tikslais, bus griežtai apribojamas jį taikant tik tada, kai būtina atitinkamam teisėtam tikslui pasiekti, ir kad egzistuoja veiksminga teisinė apsauga tokio ribojimo atžvilgiu“¹².

Europos Komisijos išvada bus padaryta atlikus išsamų Vykdomojo potvarkio Nr. 14086, kuriuo sustiprinamos JAV signalų žvalgybos apsaugos priemonės (EO 14086), vertinimą. EO 14086 JAV prezidentas paskelbė 2022 m. spalio 7 d. po Europos Komisijos derybų su JAV vyriausybe po to, kai Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) pripažino negaliojančiu ankstesnį sprendimą dėl tinkamumo, priimtą dėl privatumo skydo.

EDAV palankiai vertintų tai, kad ne tik sprendimo įsigaliojimas, bet ir priėmimas priklausytų, *inter alia*, nuo to, ar visos JAV žvalgybos agentūros patvirtins atnaujintą EO 14086 įgyvendinimo politiką ir procedūras. EDAV rekomenduoja Komisijai įvertinti šią atnaujintą politiką ir procedūras ir pasidalyti šiuo vertinimu su EDAV.

Dėl vyriausybės susipažinimo su Jungtinėms Amerikos Valstijoms perduotais asmens duomenimis, EDAV savo analizėje daugiausia dėmesio skyrė naujojo EO 14086 vertinimui, nes juo veiksmingai siekiama atsižvelgti į trūkumus, kuriuos ESTT nustatė savo sprendime *Schrems II*, nuspręsdamas, kad ankstesnis sprendimas dėl tinkamumo turi būti pripažintas negaliojančiu, ir juos pašalinti.

EDAV pripažįsta, kad priėmus EO 14086 buvo iš dalies pakeista JAV signalų žvalgybos teisinė sistema, ir mano, kad į šį potvarkį įtrauktos papildomos apsaugos priemonės yra reikšmingas patobulinimas. EO 14086 į JAV signalų žvalgybos teisinę sistemą įtraukiami būtinumo ir proporcingumo principai ir, tuo atveju, jeigu ES būtų paskirta reikalavimus atitinkančia regionine ekonominės integracijos organizacija, numatomas naujas ES asmenų teisių gynimo mechanizmas. EDAV mano, kad naujasis teisių gynimo mechanizmas yra gerokai patobulintas, palyginti su ankstesniu vadinamuoju ombudsmeno mechanizmu, nustatytu pagal privatumo skydą. Priešingai nei ankstesnė teisinė sistema, pagal kurią teisės ES asmenims nebuvo suteikiamos, kaip aiškiai pažymėjo ESTT, naujuoju EO 14086 sukuriama tokios teisės ir numatoma daugiau apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinamas duomenų apsaugos apeliacinio teismo nepriklausomumas ir veiksmingesni įgaliojimai ištaisyti pažeidimus.

⁹ Sprendimo projekto IV priedas.

¹⁰ Sprendimo projekto V priedas.

¹¹ Visų pirma žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.6 skirsnio a punktą.

¹² Sprendimo projekto 195 konstatuojamoji dalis.

Lygindama į EO 14086 įtrauktas papildomas apsaugos priemonės su EDAV apibrėžtomis Europos esminėmis garantijomis (EEG), kaip standartą, parengtą remiantis ESTT ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktika, EDAV savo vertinime vis tik nustatė keletą punktų, kuriuos reikia papildomai paaiškinti, kuriems reikia skirti dėmesio arba kurie kelia susirūpinimą. Šie punktai atspindi tai, kad, nors EDAV savo nuomonę grindė Sprendimu *Schrems II*, EDAV vertinimo taikymo sritis būtinai apima aspektus, viršijančius konkrečias Sprendimo *Schrems II* išvadas.

EDAV mano, kad reikia išsamiau paaiškinti klausimus, visų pirma susijusius su „laikinu masiniu duomenų rinkimu“ ir tolesniu surinktų duomenų saugojimu ir platinimu JAV teisinėje sistemoje.

Kadangi esminio lygiavertiškumo testas nėra tapatybės testas ir kadangi į naująją teisinę sistemą įtrauktos su signalų žvalgyba susijusios apsaugos priemonės buvo sustiprintos, klausimas, kuriam EDAV skyrė daugiausia dėmesio ir kuris kėlė didžiausią susirūpinimą, buvo susijęs su visų apsaugos priemonių vertinimu laikantis visa apimančio požiūrio, įskaitant apsaugos priemones, taikomas viso duomenų tvarkymo ciklo metu – nuo duomenų rinkimo iki duomenų platinimo, ir priežiūros bei teisių gynimo elementus.

Šiuo atžvilgiu EDAV pabrėžia šias išvadas:

Nors EDAV pripažįsta, kad EO 14086 į signalų žvalgybos teisinę sistemą įtraukiami būtinumo ir proporcingumo principai, ji pabrėžia, kad reikia atidžiai stebėti praktinį šių pakeitimų poveikį, įskaitant vidaus politikos ir procedūrų, kuriomis agentūros lygmeniu įgyvendinamos vykdomajame potvarkyje nustatytos apsaugos priemonės, peržiūrą.

EDAV taip pat palankiai vertina tai, kad EO 14086 pateiktas konkrečių tikslų, kuriais galima rinkti duomenis ir kuriais to daryti negalima, sąrašas, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad šie tikslai gali būti atnaujinami nustatant papildomus, nebūtinai viešai skelbiamus, tikslus, atsižvelgiant į naujus nacionalinio saugumo reikalavimus.

EDAV nustatė, kad šiuo metu galiojančios sistemos trūkumas visų pirma yra tai, kad JAV teisinėje sistemoje, pagal kurią leidžiama rinkti duomenis masiniu būdu pagal Vykdomąjį potvarkį Nr. 12333, nėra reikalavimo gauti išankstinį nepriklausomos institucijos leidimą, kaip reikalaujama remiantis naujausia EŽTT praktika, taip pat nenumatyta sisteminga nepriklausoma *ex post* peržiūra, kurią turėtų atlikti teismas arba lygiavertė nepriklausoma įstaiga. Kalbant apie išankstinį nepriklausomą leidimą vykdyti stebėjimą pagal FISA 702 straipsnį, EDAV apgailestauja, kad FISA teismas, tvirtindamas programą, pagal kurią leidžiama tikslingai nukreipti dėmesį į asmenis, kurie nėra JAV piliečiai, netikrina, ar programos paraiška atitinka EO 14086, nors programą vykdančios žvalgybos institucijos yra įpareigos jos vadovautis. EDAV nuomone, vis dėlto reikėtų atsižvelgti į šią potvarkyje nustatytą papildomą apsaugos priemonę, taip pat ir FISA teismui. EDAV primena, kad Privatumo ir piliečių laisvių priežiūros valdybos (PCLOB) ataskaitos būtų ypač naudingos siekiant įvertinti, kaip bus įgyvendinamos EO 14086 nustatytos apsaugos priemonės ir kaip šios apsaugos priemonės taikomos renkant duomenis pagal FISA 702 straipsnį ir EO 12333.

Kalbant apie teisių gynimo mechanizmą, EDAV pripažįsta reikšmingus patobulinimus, susijusius su duomenų apsaugos apeliacinio teismo (toliau – DAAT) įgaliojimais ir didesniu jo nepriklausomumu, palyginti su ombudsmenu. EDAV taip pat pripažįsta naujajame teisių gynimo mechanizme numatytų papildomų apsaugos priemonių, kaip antai specialiųjų gynėjų, kurių funkcijos apima skundų pateikėjo interesų gynimą, taip pat PCLOB teisių gynimo mechanizmo peržiūros reikšmę. EDAV, atsižvelgdama į nacionalinio saugumo pobūdį ir EO 14086 numatytas apsaugos priemones, vis dėlto yra susirūpinusi dėl bendro standartinio DAAT atsakymo, kuriuo skundo pateikėjui pranešama, kad nenustatyta jokių susijusių pažeidimų, arba panešama, kad buvo priimtas sprendimas dėl tinkamo žalos ištaisymo,

taikymo ir dėl to, kad kartu to negalima apskųsti. Atsižvelgdama į teisių gynimo mechanizmo svarbą, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip šis mechanizmas veikia praktiškai.

EDAV tikisi, kad Komisija imsis tolesnių veiksmų, susijusių su įsipareigojimu skubos tvarka sustabdyti, panaikinti arba iš dalies pakeisti sprendimą dėl tinkamumo, visų pirma, jeigu JAV vykdomoji valdžia nuspręstų apriboti į Vykdomąjį potvarkį įtrauktas apsaugos priemonės¹³.

Apskritai EDAV teigiamai vertina esminius Vykdomuoju potvarkiu pasiūlytus patobulinimus, palyginti su ankstesne teisine sistema, visų pirma susijusius su būtinumo ir proporcingumo principų ir atskirų ES duomenų subjektų teisių gynimo mechanizmų nustatymu. Atsižvelgdama į pareikštus susirūpinimą keliančius klausimus ir reikalingus paaiškinimus, EDAV siūlo išspręsti šiuos klausimus, o Komisijai – pateikti prašomus paaiškinimus, taip sutvirtinant Sprendimo projekto pagrindimą ir užtikrinant, kad atliekant būsimas bendras peržiūras būtų užtikrinta atidi šios naujos teisinės sistemos, visų pirma joje numatytų apsaugos priemonių, konkretaus įgyvendinimo stebėsena.

¹³ Sprendimo projekto 212 konstatuojamoji dalis.

Turinys

1	ĮVADAS.....	9
1.1	JAV duomenų apsaugos sistema.....	9
1.2	EDAV vertinimo apimtis	11
1.3	Bendrosios pastabos ir susirūpinimą keliantys klausimai	13
1.3.1	Nacionalinės teisės vertinimas	13
1.3.2	JAV priimti tarptautiniai įsipareigojimai	13
1.3.3	Pažanga JAV duomenų apsaugos teisės aktų srityje	14
1.3.4	Sprendimo projekto aprėptis	14
1.3.5	Pareigos laikytis DPS principų apribojimai	14
1.3.6	Su privatumo skydu susiję pakeitimai	15
1.3.7	Nepakankamas DPS dokumentų aiškumas	15
2	BENDRIEJI DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI	16
2.1	Esminiai principai.....	16
2.1.1	Sąvokos	16
2.1.2	Tikslų ribojimo principas.....	16
2.1.3	Teisė susipažinti su duomenimis, juos ištaisyti, ištrinti ir prieštarauti.....	17
2.1.4	Tolesnio duomenų perdavimo ribojimas	18
2.1.5	Automatizuotas sprendimų priėmimas ir profiliavimas.....	19
2.2	Procedūriniai ir vykdymo užtikrinimo mechanizmai.....	20
2.3	Teisių gynimo mechanizmai.....	21
3	JAV VALDŽIOS INSTITUCIJŲ SUSIPAŽINIMAS SU ASMENS DUOMENIMIS, PERDUOTAIŠ EUROPOS SĄJUNGOS, IR JŲ NAUDOJIMAS.....	22
3.1	Susipažinimas ir naudojimas baudžiamosios teisėsaugos tikslais	22
3.1.1	Teisėsaugos institucijų teisė susipažinti su asmens duomenimis turėtų būti grindžiama aiškiomis, tiksliais ir prieinamomis taisyklėmis.	22
3.1.2	Turi būti įrodytas reikalingumas ir proporcingumas, palyginti su teisėtais siekiamais tikslais 23	
3.1.3	Turėtų būti sukurtas nepriklausomas priežiūros mechanizmas	25
3.1.4	Asmenims turi būti suteikiamos veiksmingos teisių gynimo priemonės.....	25
3.1.5	Tolesnis surinktos informacijos naudojimas.....	26
3.2	Susipažinimas ir naudojimas nacionalinio saugumo tikslais	27
3.2.1	A garantija. Duomenų tvarkymas turėtų atitikti teisės aktus ir būti grindžiamas aiškiomis, tiksliais ir prieinamomis taisyklėmis	28
3.2.2	B garantija. Turi būti įrodytas reikalingumas ir proporcingumas, palyginti su teisėtais siekiamais tikslais	31

3.2.3	C garantija. Priežiūra.....	41
3.2.4	D garantija. Asmenims turi būti suteikiamos veiksmingos teisių gynimo priemonės.....	45
4	SPRENDIMO PROJEKTO ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA.....	53

Europos duomenų apsaugos valdyba

Europos duomenų apsaugos valdyba priėmė šį pareiškimą:

atsižvelgdama į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR), 70 straipsnio 1 dalies s punktą¹,

atsižvelgdama į EEE susitarimą, ypač į jo XI priedą ir 37 protokolą, su pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 6 d. EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 154/2018²,

atsižvelgdama į savo Darbo tvarkos taisyklių 12 ir 22 straipsnius,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1 ĮVADAS

1.1 JAV duomenų apsaugos sistema

1. Jungtinės Valstijos (toliau – JAV) ir Europos Sąjunga (toliau – ES) laikosi skirtingo požiūrio į privatumą ir duomenų apsaugą. Nors privatumas ir duomenų apsauga ES yra pagrindinės teisės, garantuojamos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsniais, duomenų apsauga JAV paprastai vertinama atsižvelgiant į vartotojų apsaugą. Todėl JAV ir ES taikomi skirtingi reguliavimo metodai³.
2. Skirtingai nuo ES visapusiško požiūrio, taikomo pagal BDAR, JAV nėra federaliniu lygmeniu taikomo išsamaus bendrojo duomenų apsaugos teisės akto. Privatumo apsauga JAV veikiau įgyvendinama taikant sektorinį ir valstybės masto požiūrį. Pavyzdžiui, kai kuriems konkrečioms sektoriams taikomi konkretūs teisės aktai, kaip antai:

- Sveikatos draudimo perkeliamumo ir atskaitomybės aktas (HIPAA)⁴;

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (Tekstas svarbus EEE) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

² Šioje nuomonėje daromos nuorodos į valstybės nares turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į EEE valstybes nares.

³ Taip pat žr. 2022 m. gruodžio 13 d. paskelbto Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamo asmens duomenų apsaugos lygio pagal ES ir JAV duomenų privatumo sistemą projekto (toliau – Sprendimo projektas) I priedo I skirsnį.

⁴ 1996 m. Sveikatos draudimo perkeliamumo ir atskaitomybės aktas (HIPAA) yra JAV federalinis įstatymas. Juo nustatomi nacionaliniai pacientų neskelbtinos sveikatos informacijos apsaugos standartai. HIPAA tikslas – tinkamai apsaugoti asmenų sveikatos informaciją, kartu sudarant sąlygas keistis informacija apie sveikatą, kad būtų galima teikti ir skatinti aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas. HIPAA reglamentuojamas subjektų, kuriems taikoma privatumo taisyklė, sveikatos informacijos naudojimas ir atskleidimas. HIPAA taip pat nustatyti asmenų teisių suprasti ir kontroliuoti, kaip naudojama jų sveikatos informacija, standartai.

<https://www.hhs.gov/hipaa/for-professionals/privacy/index.html>; <https://www.justice.gov/opcl/privacy-act-1974>.

- Vaikų privatumo internete apsaugos aktas (COPPA)⁵;
- *Gramm-Leach-Bliley* aktas (GLBA)⁶.

3. Valdžios institucijų prieigos prie asmens duomenų, perduotų iš ES į JAV, srityje taikomi įvairūs teisiniai pagrindai, apribojimai ir apsaugos priemonės. Teisiniai prieigos prie informacijos teisėsaugos tikslais procesai kyla tiesiogiai iš JAV Konstitucijos (ketvirtasis pakeitimas), įstatymų ir procesų teisės arba iš Teisingumo departamento gairių ir federaliniu arba valstybės lygmeniu taikomų politikos priemonių. Prieiga prie informacijos nacionalinio saugumo tikslais reglamentuojama keliais teisės aktais, visų pirma Užsienio žvalgybos stebėjimo aktu (FISA), Vykdomuoju potvarkiu Nr. 12333, neseniai priimtu Vykdomuoju potvarkiu Nr. 14086 ir Generalinio prokuroro reglamentu (toliau – GP reglamentas)⁷, kuriuo įsteigiamas Duomenų apsaugos apeliacinis teismas (toliau – DAAT).
4. 2022 m. gruodžio 13 d. Komisija paskelbė Komisijos įgyvendinimo sprendimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamo asmens duomenų apsaugos lygio pagal ES ir JAV duomenų privatumo sistemą projektą (toliau – Sprendimo projektas), kurio priede aprašyta ES ir JAV duomenų privatumo sistema (toliau – DPS). Dėl pirmiau paaiškintų priežasčių Sprendimo projektas grindžiamas ne konkrečia ir išsamia federaline teisine sistema, o DPS.
5. DPS veikia taip: „JAV Prekybos departamentas (toliau – Departamentas), vadovaudamasis savo įstatymais suteiktais įgaliojimais, skelbia ES ir JAV duomenų privatumo sistemos principus, įskaitant papildomus principus (toliau kartu – principai) ir principų I priedą (toliau – I priedas), kuriais siekiama skatinti, remti ir plėtoti tarptautinę prekybą (JAV kodekso 15 antraštinės dalies 1512 straipsnis)“⁸.
6. Principai (toliau – DPS principai) buvo kuriami konsultuojantis su Europos Komisija (toliau – Komisija), pramonės atstovais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant palengvinti ES ir JAV prekybą⁹, kartu užtikrinant, kad duomenų subjektams būtų užtikrinamas toks apsaugos lygis, kuris iš esmės būtų lygiavertis ES garantuojamam apsaugos lygiui.
7. DPS principai apibūdinami kaip viena iš pagrindinių DPS sudedamųjų dalių. Jais sukuriamas parengtas naudoti duomenų perdavimo iš ES į JAV mechanizmas. Iš ES į JAV perduodami asmens duomenys saugomi, kaip reikalaujama pagal ES teisę.
8. DPS taikoma tik toms JAV organizacijoms, kurios pačios yra patvirtinusios, kad atitinka šios sistemos reikalavimus (toliau – DPS organizacijos). Kol kas tai įmanoma tik tuo atveju, kai jos priklauso

⁵ Pagrindinis COPPA tikslas – suteikti tėvams galimybę kontroliuoti, kokią jaunesnių nei 13 metų vaikų asmeninę informaciją renka vaikams skirtų interneto svetainių ir internetinių paslaugų (įskaitant mobiliąsias programas ir daiktų interneto įrenginius, pvz., išmaniuosius žaislus) ar bendros auditorijos svetainių operatoriai. COPPA reikalaujama, kad šie operatoriai pateiktų pranešimą tėvams ir gautų tėvų sutikimą, kurį būtų galima patikrinti. Šis reikalavimas taip pat taikomas vaikų iš užsienio duomenims, jeigu interneto svetainės ar paslaugos yra valdomos JAV ir joms taikomas COPPA. Be to, šios taisyklės taip pat taikomos užsienyje esančioms interneto svetainėms ir paslaugoms, jeigu jos skirtos vaikams JAV. Žr. <https://www.ftc.gov/business-guidance/resources/complying-coppa-frequently-asked-questions#A.%20General%20Questions> ir Sprendimo projekto IV priedą, p. 3.

⁶ Vienas iš *Gramm-Leach-Bliley* akto tikslų – apsaugoti vartotojų privatumą finansų sektoriuje. GLBA reikalaujama, kad finansų įstaigos savo klientams paaiškintų, kaip jos dalijasi informacija, ir nustatytų klientų informacijos apsaugos priemones (pvz., įmonėms, kurių veiklą reguliuoja FPK, taikydama FPK apsaugos priemonių taisyklę). <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/gramm-leach-bliley-act>

⁷ Generalinio prokuroro potvarkis Nr. 5517–2022, kuriuo iš dalies keičiamos JAV teisingumo departamento taisyklės, kaip leidžiama ir nurodyta pagal EO 14086.

⁸ Sprendimo projekto I priedo I skirsnis.

⁹ *Ten pat*.

Federalinės prekybos komisijos (toliau – FPK) arba Transporto departamento (toliau – TD) jurisdikcijai. Ateityje į naują priedą galėtų būti įtrauktos kitos statutinės įstaigos, gebančios vykdyti FPK principų įgyvendinimo priežiūrą.

9. DPS principais paaiškinama, kad sistemos sąlygų vykdymas užtikrinamas: i) FPK, veikdama pagal Federalinės prekybos komisijos akto (FTK aktas) 5 skirsnį, kuriuo prekyboje draudžiami nesąžiningi ar apgaulingi veiksmai, arba veiksmai, kuriais daromas poveikis prekybai¹⁰, ii) TD, veikdamas pagal JAV kodekso 49 antraštinės dalies 41712 straipsnį, kuriuo vežėjui arba bilietų pardavimo agentui draudžiama vykdyti nesąžiningą ar apgaulingą veiklą parduodant bilietus arba vežant oro transportu, arba iii) pagal kitus įstatymus ar teisės aktus, kuriais tokie veiksmai draudžiami.
10. DPS principuose nurodyta, kad taikant DPS principus neribojamas nei Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymas, nei galiojančios prievolės saugoti privatumą, kurios kitais atvejais taikomos pagal JAV teisę.

1.2 EDAV vertinimo apimtis

11. Sprendimo projektas atspindi Komisijos atliktą DPS vertinimą, kuris buvo parengtas po diskusijų su JAV vyriausybe. Pagal BDAR 70 straipsnio 1 dalies s punktą tikimasi, kad EDAV pateiks nuomonę dėl Komisijos išvadų dėl apsaugos lygio trečiojoje valstybėje tinkamumo ir prireikus stengsis pateikti pasiūlymų, kaip spręsti bet kokius klausimus.
12. EDAV palankiai vertina atnaujintus DPS principus¹¹, kurie bus DPS organizacijoms privaloma teisinė sistema. Tačiau EDAV pažymi, kad DPS principai iš esmės išlieka tokie patys kaip ir pagal privatumo skydą nustatyti principai (kuriais rėmėsi 29 straipsnio darbo grupė¹² ir kuriais buvo grindžiamos EDAV metinės bendros peržiūros). DPS principai taip pat iš esmės atitinka privatumo skydo principus, kuriais 29 straipsnio darbo grupė grindė savo nuomonę¹³ 2016 m. (toliau – 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016). Kalbant apie iš esmės nepasikeitusius DPS principus, EDAV mano, kad nebūtina kartoti visų 29 straipsnio darbo grupės anksčiau pateiktų pastabų. EDAV nusprendė sutelkti dėmesį į konkrečius aspektus, kurie, jos nuomone, šiuo metu yra dar aktualesni, atsižvelgiant į teisinės aplinkos ir technologijų raidą.
13. Be to, vadovaujantis ESTT praktika¹⁴, labai svarbi analizės dalis yra susijusi su vyriausybės teisės susipažinti su Jungtinėms Amerikos Valstijoms perduotais asmens duomenimis užtikrinimo teisine tvarka.
14. Atlikdama vertinimą EDAV atsižvelgė į galiojančią Europos duomenų apsaugos sistemą, įskaitant ES pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7, 8 ir 47 straipsnius, kuriais atitinkamai saugomos teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens duomenų apsaugą ir veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, ir Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau – EŽTK) 8 straipsnį, kuriuo saugoma teisė į

¹⁰ JAV kodekso 15 antraštinės dalies 45 straipsnio a dalis.

¹¹ Pavyzdžiui, paaiškinama, kad raktuo koduojami duomenys yra asmens duomenys.

¹² 2016 m. liepos 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1250 dėl ES ir JAV „privatumo skydo“ užtikrinamos apsaugos tinkamumo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB (OL L 207, 2016 8 1, p. 1).

¹³ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016 dėl ES ir JAV sprendimo dėl „privatumo skydo“ tinkamumo projekto, priimta 2016 m. balandžio 13 d. (toliau – 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016).

¹⁴ Visų pirma: 2015 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Maximilian Schrems prieš Data Protection Commissioner*, C-392/14, ECLI:EU:C:2015:650, ir 2020 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Data Protection Commissioner prieš Facebook Ireland Limited ir Maximilian Schrems*, C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559.

privatų ir šeimos gyvenimą. Be to, EDAV atsižvelgė į BDAR reikalavimus, atitinkamą teismų praktiką ir EDAV priimtą Tinkamumo pavyzdžių dokumentą (toliau – BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumentas)¹⁵.

15. Šios veiklos tikslas – pateikti Komisijai nuomonę dėl DPS užtikrinamo apsaugos lygio tinkamumo vertinimo. Sąvoką „tinkamo lygio apsauga“, kuri jau buvo apibrėžta Direktyvoje 95/46/EB, toliau išplėtojo ESTT. Todėl svarbu priminti ESTT sprendimuose *Schrems I*¹⁶ (dėl susitarimo „Saugus uostas“ pripažinimo negaliojančiu) ir *Schrems II*¹⁷ (dėl privatumo skydo pripažinimo negaliojančiu) nustatytus standartus.
16. Sprendime *Schrems I* ESTT nustatė, kad nors „apsaugos lygis“ trečiojoje valstybėje privalo būti „iš esmės toks pat“, koks garantuojamas ES, „priemonės, kurių ši trečioji valstybė šiuo klausimu imasi siekdama užtikrinti tokį apsaugos lygį, gali skirtis nuo priemonių, kurios <...> taikomos ES“¹⁸. Todėl tikslas – ne atitikti kiekvieną Europos Sąjungos teisės akto punktą, o nustatyti pagrindinius, esmę perteikiančius to teisės akto reikalavimus. Tinkamumas gali būti pasiektas derinant duomenų subjektų teises ir prievoles, taikomas tiems, kas tvarko duomenis, arba tiems, kas kontroliuoja tokį nepriklausomų įstaigų vykdomą duomenų tvarkymą ir priežiūrą. Tačiau duomenų apsaugos taisyklės veiksmingos tik tada, jei galima užtikrinti jų vykdymą ir jomis vadovautis praktiškai. Todėl, siekiant užtikrinti tokių taisyklių veiksmingumą, svarbu apsvarstyti ne tik asmens duomenims, perduotiems trečiajai valstybei arba tarptautinei organizacijai, taikomų taisyklių turinį, bet ir veikiančią sistemą. Efektyvūs vykdymo užtikrinimo mechanizmai yra itin svarbūs siekiant, kad duomenų apsaugos taisyklės būtų veiksmingos¹⁹.
17. Savo sprendime *Schrems II* ESTT nustatė, kad teisės aktais, kuriais remiantis JAV žvalgybos institucijos gali susipažinti su Jungtinėms Amerikos Valstijoms perduotais asmens duomenimis (FISA / EO 12333 702 straipsnis), neproporcingai ribojamos ES pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintos teisės, vadinasi, jos nėra ribojamos laikantis reikalavimų, kurie iš esmės yra lygiaverčiai pagal ES teisę Chartijos 52 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nustatytiems reikalavimams²⁰.
18. Be to, ESTT nurodė, kad ankstesnė teisinė sistema nesuteikia garantijų, iš esmės lygiaverčių toms, kurių reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį, nes ombudsmeno mechanizmas negali kompensuoti to, kad nei PPD-28, nei EO 12333 asmenims, kurie nėra JAV piliečiai, nesuteikiamos veiksmingos teisių gynimo priemonės²¹. Ombudsmenui trūko nepriklausomumo nuo vykdomosios valdžios ir įgaliojimų priimti privalomus sprendimus dėl JAV žvalgybos tarnybų²².
19. EO 14086, kuriuo daugiausia pakeičiama PPD-28, JAV teisėje buvo nustatyti du nauji reikalavimai, atitinkantys ESTT sprendimą *Schrems II*: signalų žvalgybos veikla turi būti vykdoma tik tiek, kiek būtina

¹⁵ 29 straipsnio darbo grupės 2017 m. lapkričio 28 d. Tinkamumo pavyzdžių dokumentas, WP 254 rev.01, paskutinį kartą peržiūrėtas ir priimtas 2018 m. vasario 6 d., patvirtintas EDAV 2018 m. gegužės 25 d. (toliau – BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumentas).

¹⁶ 2015 m. spalio 6 d. ESTT sprendimas *Schrems I* byloje *Maximilian Schrems prieš Data Protection Commissioner*, C-392/14, ECLI:EU:C:2015:650 (toliau – ESTT sprendimas *Schrems I*).

¹⁷ 2020 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Limited and Maximilian Schrems*, C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559 (toliau – ESTT sprendimas *Schrems II*).

¹⁸ ESTT sprendimo *Schrems I* 73–74 punktai.

¹⁹ BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumentas, p. 2.

²⁰ ESTT sprendimo *Schrems II* 184–185 punktai.

²¹ ESTT sprendimo *Schrems II* 192 punktas.

²² ESTT sprendimo *Schrems II* 195 punktas.

patvirtintam prioritetiniam žvalgybos duomenų rinkimui paspartinti, ir tik tokiu mastu ir būdu, kuris yra proporcingas patvirtintam žvalgybos prioritetui, ir teisių gynimo mechanizmas.

20. Šioje nuomonėje EDAV visų pirma vertina, ar DPS ir neseniai priimtame EO 14086 veiksmingai atsižvelgiama į ESTT sprendime padarytas išvadas.

1.3 Bendrosios pastabos ir susirūpinimą keliantys klausimai

1.3.1 Nacionalinės teisės vertinimas

21. EDAV supranta, kad Sprendimo projekte pateiktas vertinimas yra susijęs su DPS principais. Vis dėlto EDAV norėtų gauti šiek tiek informacijos apie JAV teises aplinkybes, kuriomis veikia DPS organizacijos. Taip būtų galima geriau suprasti DPS sąveiką su JAV teisės aktais. Pavyzdžiui, I priedo 1 skirsnyje²³ nustatyta, kad DPS principais „<...> neapribojamos prievolės saugoti privatumą, kurios kitais atvejais turi būti vykdomos pagal JAV teisę“, tačiau šių prievolių apibūdinimas nepateikiamas.

1.3.2 JAV priimti tarptautiniai įsipareigojimai

22. Pagal BDAR 45 straipsnio 2 dalies c punktą ir BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumentą, vertindama trečiosios valstybės apsaugos lygio tinkamumą, Komisija, be kita ko, atsižvelgia į trečiosios valstybės priimtus tarptautinius įsipareigojimus arba kitus įsipareigojimus, kylančius iš trečiosios valstybės dalyvavimo daugiašalėse ar regioninėse sistemose, visų pirma susijusius su asmens duomenų apsauga, taip pat į tokių įsipareigojimų įgyvendinimą.
23. JAV yra kelių tarptautinių susitarimų, kuriais užtikrinama teisė į privatumą, kaip antai Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (17 straipsnis), Neįgalųjų teisių konvencijos (22 straipsnis) ir Vaiko teisių konvencijos (16 straipsnis), šalis. Be to, JAV, kaip EBPO narė, laikosi EBPO privatumo sistemos reikalavimų, visų pirma Gairių dėl privatumo ir tarpvalstybinių asmens duomenų srautų apsaugos. 2022 m. gruodžio 14 d. EBPO narių ir Europos Sąjungos ministrai ir aukšto lygio atstovai priėmė EBPO deklaraciją dėl vyriausybių teisės susipažinti su privačiojo sektoriaus subjektų turimais asmens duomenimis. JAV taip pat yra Budapešto konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų šalis.
24. Be to, JAV yra Azijos ir Ramiojo vandenyno valstybių ekonominio bendradarbiavimo (APEC) tarpvalstybinio privatumo taisyklių (TPT) sistemos – vyriausybės remiamos duomenų privatumo sertifikavimo sistemos, prie kurios įmonės gali prisijungti, norėdamos įrodyti, kad jos laikosi tarptautiniu mastu pripažintų privatumo taisyklių, narė. Šias privatumo taisykles patvirtino APEC vadovai.
25. EDAV taip pat atkreipia dėmesį į JAV, kaip stebėtojos, dalyvavimą Europos Tarybos konvencijos Nr. 108 konsultacinio komiteto darbe.
26. Be to, EDAV atkreipia dėmesį į nuolatinį JAV įstaigų dalyvavimą 2021 m. naujai nustatytoje G7 duomenų apsaugos ir privatumo institucijų apskritojo stalo diskusijoje (toliau – G7 DAPI apskritojo stalo diskusija), kurioje dalyvauja nepriklausomos G7 šalių duomenų apsaugos ir privatumo priežiūros institucijos, ir palankiai jį vertina. Šiomis aplinkybėmis jos pritarė, pavyzdžiui, naujausiam G7 DAPI

²³ Sprendimo projekto I priedo I skirsnio paskutinis sakiny.

apskritojo stalo komunikatui²⁴, priimtam 2022 m. rugsėjo 8 d. Bonoje (Vokietija), kuriame daugiausia dėmesio skirta laisvo duomenų judėjimo sukuriant pasitikėjimą koncepcijai.

1.3.3 Pažanga JAV duomenų apsaugos teisės aktų srityje

27. EDAV ypač atkreipia dėmesį į duomenų privatumo teisės aktų pokyčius JAV valstijų lygmeniu. EDAV palankiai vertina tai, kad priimti duomenų apsaugos teisės aktai, kurie įsigaliojo arba iki 2023 m. įsigalios penkiose valstybėse (Kalifornijoje, Kolorade, Konektikute, Virdžinijoje ir Jutoje)²⁵.
28. EDAV taip pat pažymi, kad daugelyje kitų JAV valstijų jau pradėtos atitinkamos iniciatyvos dėl kitų valstijų lygmens teisės aktų.
29. Be to, EDAV aiškiai palankiai vertina pastangas, susijusias su dvipartine iniciatyva dėl federalinio duomenų apsaugos įstatymo (Amerikos duomenų privatumo ir apsaugos akto; ADPPA).

1.3.4 Sprendimo projekto aprėptis

30. Remdamasi sprendimo projekto 1 straipsniu, Komisija daro išvadą, kad JAV užtikrina tinkamą asmens duomenų, perduodamų iš ES Jungtinių Amerikos Valstijų organizacijoms, įtrauktoms į duomenų privatumo sistemos sąrašą, kurį tvarko ir viešai skelbia JAV Prekybos departamentas, apsaugos lygį, kaip nurodyta I priedo I skirsnio 3 dalyje²⁶.
31. DPS gali naudotis FPK arba TD jurisdikcijai priklausančios įmonės. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad ateityje gali būti įtrauktos ir kitos panašios JAV statutinės įstaigos²⁷.

1.3.5 Pareigos laikytis DPS principų apribojimai

32. I priedo I skirsnio 5 dalyje nustatyta, kad DPS organizacijos gali laikytis DPS principų, be kita ko, i) tiek, kiek tai būtina siekiant laikytis teismo nutarties arba viešojo intereso, teisėsaugos²⁸ ar nacionalinio saugumo reikalavimų²⁹ (įskaitant atvejus, kai dėl teisės aktų arba vyriausybės vykdomo reglamentavimo atsiranda prieštaraujančių prievolių) ir ii) laikydamosi teisės aktų, teismo nurodymo arba vyriausybės vykdomo reglamentavimo, kuriuo sukuriama aiškūs leidimai, su sąlyga, kad naudodamasi bet kuriuo tokiu leidimu DPS organizacija gali įrodyti, kad DPS principų nesilaiko tik tiek, kiek tai būtina siekiant užtikrinti viršesnius teisėtus interesus, kuriuos papildo toks leidimas.

²⁴ G7 duomenų apsaugos ir privatumo institucijų apskritojo stalo diskusija „Laisvo duomenų judėjimo sukuriant pasitikėjimą ir dalijimosi žiniomis apie tarptautinių duomenų erdvių perspektyvas skatinimas“ (2022 m. rugsėjo 8 d.),

https://www.bfdi.bund.de/SharedDocs/Downloads/EN/G7/Communique-2022.pdf?__blob=publicationFile&v=1.

²⁵ Kalifornijos vartotojų privatumo aktas (2018 m., įsigaliojo 2020 m. sausio 1 d.); Kalifornijos teisės į privatumą aktas (2020 m., visiškai įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d.); Kolorado privatumo aktas (2021 m., įsigaliojo 2023 m. liepos 1 d.); Konektikuto duomenų privatumo aktas (2022 m. įsigaliojo 2023 m. liepos 1 d.); Virdžinijos vartotojų duomenų apsaugos aktas (2021 m.; įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d.); Jutos vartotojų privatumo aktas (2022 m., įsigaliojo 2023 m. gruodžio 31 d.).

²⁶ Sprendimo projektas. Baigiamosios aplinkybės, 1 straipsnis, p. 57. EDAV supranta, kad Sprendimo projektas nebus taikomas tais atvejais, kai duomenis sertifikuotiems subjektams JAV perduoda už ES ribų esantys subjektai, kuriems pagal BDAR 3 straipsnio 2 dalį taikomas BDAR.

²⁷ Sprendimo projekto I priedo I skirsnio 2 dalis.

²⁸ Daugiau pastabų dėl asmens duomenų, kuriems taikomas ES ir JAV DPS, naudojimo teisėsaugos tikslais pateikiama šios nuomonės 3.1 skirsnyje.

²⁹ Daugiau pastabų dėl asmens duomenų, kuriems taikoma ES ir JAV DPS, naudojimo nacionalinio saugumo tikslais pateikiama šios nuomonės 3.2 skirsnyje.

33. Neturint išsamių žinių apie JAV teisę federaliniu ir valstijų lygmenimis, EDAV sunku išsamiai įvertinti šioje dalyje išvardytų išimčių aprėptį. Todėl EDAV rekomenduoja Komisijai į Sprendimo projektą įtraukti paaiškinimą dėl išimčių taikymo srities, be kita ko, dėl pagal JAV teisę taikytinų apsaugos priemonių, kad būtų galima geriau nustatyti šių išimčių poveikį duomenų subjektų apsaugos lygiui. EDAV taip pat pabrėžia, kad Komisijai turėtų būti pranešama ir ji turėtų stebėti, kaip taikomi ir priimami bet kokie įteisės aktai arba vyriausybės vykdomas reglamentavimas, kurie gali turėti įtakos DPS principų laikymuisi.

1.3.6 Su privatumo skydu susiję pakeitimai

34. EDAV palankiai vertina pastangas, dedamas siekiant įvykdyti Sprendimo *Schrems II* reikalavimus. Nepaisant to, EDAV būtų teigiamai įvertinusi, jeigu derybų dėl DPS metu taip pat būtų buvę išnagrinėta daugiau klausimų, nustatytų i) 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje Nr. 01/2016 ir ii) ankstesnių bendrų peržiūrų³⁰ metu.
35. EDAV taip pat pažymi, kad, nepaisant tam tikrų pakeitimų ir papildomų paaiškinimų, pateiktų Sprendimo projekto konstatuojamosiose dalyse, DPS principai, kurių turi laikytis DPS organizacijos, iš esmės lieka nepakitę, palyginti su principais, taikytais pagal privatumo skydą.

1.3.7 Nepakankamas DPS dokumentų aiškumas

36. EDAV pažymi, kad dėl priedų struktūros ir jų numeracijos gana sunku rasti informaciją ir nurodyti, kur ji pateikiama. Dėl to naujoji sistema atrodo sudėtinga, nes jos prieduose pateikiami skirtingos teisinės galios dokumentai, o tai gali būti nepalanku siekiant, kad duomenų subjektai, DPS organizacijos ir ES duomenų apsaugos institucijos (toliau – ES DAI) gerai suprastų DPS principus.
37. EDAV taip pat pabrėžia, kad visoje DPS terminai turėtų būti vartojami nuosekliai. Šiuo metu taip nėra, pavyzdžiui, sąvokos „tvarkymas“ atveju. Iš tiesų kai kuriose DPS dalyse išvardijamos tam tikros duomenų tvarkymo operacijos, o terminas „tvarkymas“ nevartojamas. Dėl to gali atsirasti teisinis netikrumas ir galimos apsaugos spragos³¹.
38. EDAV palankiai vertina tai, kad į DPS įtrauktos kai kurių vartojamų terminų apibrėžtys³². Tačiau taip nėra kai kurių kitų svarbių terminų, pavyzdžiui, bent jau atstovo arba duomenų tvarkytojo, atveju, nors juos vartojant, EDAV nuomone, turėtų būti aiškiai ir konkrečiai apibrėžti DPS I priedo I skirsnio 8 dalyje ir dėl kurių pritaria tiek JAV, tiek ES, kad vėliau DPS organizacijos, priežiūros institucijos ir plačioji visuomenė galėtų išvengti painiavos.

³⁰ Metinės peržiūros: ES ir JAV privatumo skydas. Pirmoji metinė bendra peržiūra, WP 255, 2017 m. lapkričio 28 d. priimta 29 straipsnio darbo grupės ataskaita (toliau – Pirmoji bendros peržiūros ataskaita); ES ir JAV privatumo skydas. Antroji metinė bendra peržiūra, 2019 m. sausio 22 d. priimta EDAV ataskaita (toliau – Antroji bendros peržiūros ataskaita); ES ir JAV privatumo skydas. Trečioji metinė bendra peržiūra, 2019 m. lapkričio 12 d. priimta EDAV ataskaita (toliau – Trečioji bendros peržiūros ataskaita).

³¹ Pavyzdžiui, i) pagal Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 6 dalies f punktą DPS principai būtų taikomi tik tais atvejais, kai organizacija „saugo, naudoja arba atskleidžia“ gautus duomenis (t. y. ne kitoms operacijoms, kurių atveju vartojamas terminas „tvarkymas“, kaip antai rinkimui, įrašymui, keitimui, atgaminimui, susipažinimui su jais, ištrynimui) ir ii) pagal sprendimo projekto I priedo II skirsnio 4 dalies a punktą duomenų saugumas turėtų būti užtikrinamas tik asmens duomenų kūrimo, saugojimo, naudojimo arba platinimo atvejais.

³² Sprendimo projekto I priedo I skirsnio 8 dalis.

39. Kalbant apie skirtingą žmoniškųjų išteklių duomenų sąvokos aiškinimą ES ir JAV, EDAV pritaria Komisijos trečiajai peržiūros ataskaitai dėl tikslo tęsti diskusijas su JAV valdžios institucijomis³³.

2 BENDRIEJI DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI

2.1 Esminiai principai

2.1.1 Sąvokos

40. Remiantis BDAR tinkamumo pavyzdžiais, trečiosios valstybės teisinėje sistemoje turėtų būti nustatytos pagrindinės duomenų apsaugos sąvokos ir (arba) principai. Nors jos neturi visiškai sutapti su BDAR terminais, šios sąvokos turėtų perteikti Europos duomenų apsaugos teisėje įtvirtintas sąvokas ir su jomis derėti. Pavyzdžiui, BDAR pateikiamos šios svarbios sąvokos: „asmens duomenys“, „asmens duomenų tvarkymas“, „duomenų valdytojas“, „duomenų tvarkytojas“, „duomenų gavėjas“ ir „neskelbtini duomenys“. EDAV palankiai vertina tai, kad į DPS įtrauktos terminų „asmens duomenys“, „tvarkymas“ ir „duomenų valdytojas“ apibrėžtys, kaip buvo padaryta ir privatumo skydo atveju.
41. EDAV pažymi, kad tebėra neaišku, koku mastu DPS principai taikomi DPS organizacijoms, gaunančioms asmens duomenis iš ES vien tvarkymo tikslais (toliau – atstovai arba duomenų tvarkytojai). DPS neatskiriama atstovams taikomi DPS principai ir duomenų valdytojams taikomi DPS principai, o kai kurie į DPS principus įtraukti įpareigojimai nėra tinkami atstovams arba duomenų tvarkytojams. Pavyzdžiui, atstovas arba duomenų tvarkytojas neturėtų turėti galimybės asmenims pateikti visų išsamaus pranešimo elementų, kaip reikalaujama pagal pranešimo principą (pvz., tikslus, kuriais jis renka ir naudoja su jais susijusią asmeninę informaciją)³⁴, nes atstovas arba duomenų tvarkytojas negali vienas nustatyti duomenų tvarkymo būdų ir tikslų³⁵.

2.1.2 Tikslų ribojimo principas

42. BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumente, kaip ir BDAR, nustatyta, kad asmens duomenys turėtų būti tvarkomi konkrečiu tikslu ir vėliau naudojami tik tiek, kiek tai suderinama su duomenų tvarkymo tikslu.
43. Vadovaujantis duomenų vientisumo ir tikslo apribojimo principu nustatyta, kad organizacija negali tvarkyti asmeninės informacijos tokiu būdu, kuris nesuderinamas su tikslais, dėl kurių ji buvo surinkta arba kuriais ją naudoti vėliau leido asmuo³⁶. EDAV pažymi, kad Pranešime ir apibūdinant pasirinkimo ir duomenų vientisumo ir tikslo apribojimo principus vartojami skirtingi terminai. Kaip pažymėjo 29 straipsnio darbo grupė ir nepaisant naudingų paaiškinimų, pateiktų Sprendimo projekto konstatuojamosiose dalyse, tokios sąvokos, kaip antai „skirtingi tikslai“, „iš esmės skirtingi tikslai“ arba „su juo nesuderinamas naudojimas“ DPS vartojami aiškiai neapibrėžiant šių sąvokų ir dėl to gali atsirasti teisinis netikrumas.

³³ Trečioji bendra peržiūros ataskaita, p. 5, 15–16 ir 30. Taip pat žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą, pridėdamą prie Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai dėl trečiosios metinės ES ir JAV privatumo skydo veikimo peržiūros, p. 17–18.

³⁴ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 1 dalies a punktas.

³⁵ Taip pat žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę Nr. 01/2016, p. 16.

³⁶ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 5 dalis.

2.1.3 Teisė susipažinti su duomenimis, juos ištaisyti, ištrinti ir prieštarauti

44. DPS duomenų subjektų teisėms susipažinti su duomenimis, juos ištaisyti ir ištrinti taikomas Galimybės susipažinti su duomenimis principas³⁷.
45. Galimybės susipažinti su duomenimis principas, palyginti su nustatytuoju privatumo skyde, išlieka toks pat. Todėl kai kurie 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje Nr. 01/2016 išdėstyti susirūpinimą keliantys klausimai išlieka, kaip nurodyta toliau.
46. Dėl asmenų teisės susipažinti su duomenimis EDAV mano, kad būtina pakartoti, jog išsamią informaciją apie prievolę atsakyti į asmenų prašymus būtų geriau įtraukti į pagrindinį Principo tekstą (ji vis dar pateikiama tik išnašoje)³⁸. Be to, turėtų būti aišku, kad galimybė susipažinti turėtų būti suteikiama tokiu mastu, kiek DPS organizacija tvarko asmeninę informaciją, o ne tik tada, kai ji ją saugo³⁹. EDAV nuomone, dėl dabartinės formuluotės teisės susipažinti su duomenimis aiškinimas gali būti ribotas.
47. Kalbant apie teisės susipažinti su duomenimis išimčių sąrašą⁴⁰, kai kurios iš jų vis dar labiau atitinka DPS organizacijų interesus. EDAV tebekelia susirūpinimą tai, kad atrodo, jog tokiais atvejais nėra reikalavimo atsižvelgti į asmens teises ir interesus⁴¹.
48. Kita išimtis, dėl kurios 29 straipsnio darbo grupė anksčiau buvo išreiškusi susirūpinimą⁴², ir kuri EDAV atrodo pernelyg plati, yra teisės susipažinti su viešai prieinama informacija ir informacija iš viešųjų registų išimtis⁴³. EDAV buvo ne kartą nurodžiusi, kad pagal ES teisę duomenų subjektai visada turi teisę susipažinti su savo duomenimis, nepriklausomai nuo to, ar asmens duomenys buvo paskelbti, ar ne. Jeigu prašymai susipažinti su duomenimis būtų atmetami dėl to, kad duomenys buvo gauti iš viešai prieinamų šaltinių arba viešųjų registų, asmenys prarastų galimybę kontroliuoti duomenų tikslumą ir tikrinti, ar duomenys buvo paskelbti viešai teisėtai.
49. EDAV primena, kad teisė susipažinti su duomenimis įtvirtinta Chartijos 8 straipsnio 2 dalyje. Nors tai nėra absoliutinė teisė, ji yra labai svarbi teisė į asmens duomenų apsaugą atžvilgiu, nes ji palengvina naudojimąsi kitomis duomenų subjekto teisėmis, pavyzdžiui, teise ištaisyti arba ištrinti duomenis ir teise nesutikti⁴⁴.
50. Be teisės susipažinti su duomenimis, juos ištrinti ir pašalinti, duomenų subjektai turėtų turėti teisę bet kuriuo metu dėl įtinkamų teisėtų priežasčių, susijusių su jų konkrečia padėtimi, nesutikti, kad jų duomenys būtų tvarkomi konkrečiomis sąlygomis, nustatytomis trečiosios šalies teisinėje sistemoje⁴⁵.
51. Pagal Pasirinkimo principą DPS numatoma teisė nesutikti su tuo (atsisakyti), kad jų asmeninė informacija būtų atskleista trečiajai šaliai, arba kad asmens duomenys būtų naudojami iš esmės skirtingam tikslui⁴⁶. Be to, asmenys turi teisę bet kuriuo metu atsisakyti, kad jų asmens duomenys būtų naudojami tiesioginės rinkodaros tikslais⁴⁷. Naudojimosi teise nesutikti būdai, visų pirma terminai, nėra

³⁷ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 6 dalis ir III skirsnio 8 dalies a punkto i papunktis.

³⁸ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 8 dalies a punkto i papunkčio 1 dalis (14 išnaša).

³⁹ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 8 dalies d punkto ii papunktis.

⁴⁰ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 8 dalies e punktas.

⁴¹ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.5 punktas.

⁴² 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.9 punktas.

⁴³ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 15 dalies d–e punktai.

⁴⁴ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.5 punktas.

⁴⁵ BDAR tinklek mumo pavyzdžių dokumento 3 skyriaus A skirsnio 8 dalis.

⁴⁶ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 2 dalies a punktas.

⁴⁷ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 12 dalies a punktas.

išsamūs (išskyrus naudojimo tiesioginės rinkodaros tikslais atveju). Todėl EDAV ragina Komisiją paaiškinti, kaip asmenys gali pasinaudoti savo teise nesutikti.

52. Kaip nurodyta 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje Nr. 01/2016, EDAV mano, kad paprastos nuorodos, kad tokia teisė privatumo politikoje numatyta, nepakanka. Individualizuota galimybė pasinaudoti šia teise turėtų būti suteikiama ne tik kai asmeninė informacija atskleidžiama arba naudojama pakartotinai. EDAV pabrėžia, kad DPS turėtų būti numatyta bendra teisė nesutikti dėl įtikinamų teisėtų priežasčių, susijusių su konkrečia duomenų subjekto padėtimi. EDAV rekomenduoja užtikrinti tokią teisę nesutikti bet kuriuo metu ir kad ši teisė nebūtų suteikiama vien tik tada, kai duomenys naudojami tiesioginės rinkodaros tikslais⁴⁸.
53. Kalbant apie žmoniškųjų išteklių duomenis, EDAV palankiai vertina Komisijos paaiškinimus dėl pranešimo ir pasirinkimo principų taikymo tuo atveju, kai sertifikuota JAV organizacija ketina naudoti žmoniškųjų išteklių duomenis kitu, su užimtumu nesusijusiu tikslu, pavyzdžiui, ketindama siųsti rinkodaros pranešimus⁴⁹. Tačiau EDAV laikosi nuomonės, kad tolesnis žmoniškųjų išteklių duomenų tvarkymas su užimtumu nesusijusiais tikslais daugeliu atvejų bus laikomas nesuderinamu su pradiniu tikslu ir kad sutikimas retai bus suteikiamas visiškai laisvai, jeigu jis bus duodamas su darbu susijusiomis aplinkybėmis.
54. EDAV taip pat pakartoja 29 straipsnio darbo grupei susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su pranešimo ir pasirinkimo principų išimtimi, taikoma žmoniškųjų išteklių duomenims „*tiesiogiai ir tokiu laikotarpiu, kuris būtinas, kad nebūtų pakenkta*

organizacijos gebėjimams, kai paaukštinama pareigose, skiriama į pareigas ar priimami kiti

panašūs darbo santykių sprendimai“⁵⁰, kuri, EDAV nuomone, yra plati ir neaiški⁵¹.

2.1.4 Tolesnio duomenų perdavimo ribojimas

55. Pradiniam pirmą kartą perduodamų duomenų gavėjui toliau perduoti asmens duomenis turėtų būti leidžiama tik tais atvejais, kai paskesniai gavėjai (t. y. toliau perduodamų duomenų gavėjai) taip pat taikomos taisyklės (įskaitant sutartimi numatytas taisykles), kuriomis užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis ir kuriomis laikomasi atitinkamų nurodymų, kai duomenys tvarkomi duomenų valdytojo vardu. Vykdamas tolesnį duomenų perdavimą negali būti daromas neigiamas poveikis asmenų, kurių duomenys perduodami, apsaugos lygiui. Jei nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo, pradinis iš ES perduodamų duomenų gavėjas privalo užtikrinti, kad tolesniam duomenų perdavimui būtų taikomos atitinkamos apsaugos priemonės. Toks tolesnis duomenų perdavimas gali būti vykdomas tik ribotais ir konkrečiais tikslais, jei tokiam duomenų tvarkymui yra teisinis pagrindas⁵².
56. Pagal DPS atskaitomybės už tolesnį perdavimą principą tolesnis perdavimas gali būti vykdomas tik ribotais ir konkrečiais tikslais, remiantis DPS organizacijos ir trečiosios šalies sutartimi (arba panašiu susitarimu įmonių grupėje) ir tik tuo atveju, jeigu pagal tą sutartį reikalaujama, kad trečioji šalis užtikrintų tokį patį apsaugos lygį, koks garantuojamas taikant DPS principus⁵³.

⁴⁸ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.2 punktas.

⁴⁹ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 9 dalies b punkto i papunktis, 15 konstatuojamoji dalis ir 27 išnaša.

⁵⁰ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 9 dalies b punkto iv papunktis.

⁵¹ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.7 punktas.

⁵² BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumento 3 skyriaus A skirsnio 9 dalis.

⁵³ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 3 dalis.

57. EDAV norėtų pakartoti 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje Nr. 01/2016 išreikštą susirūpinimą dėl išimties, susijusios su poreikiu sudaryti sutartį dėl duomenų valdytojų tarpusavio duomenų perdavimo grupės viduje⁵⁴. Kalbant apie žmogiškųjų išteklių duomenis, EDAV vis dar nesupranta prievolės sudaryti sutartį su trečiosios šalies duomenų valdytoju išimties, kai duomenys toliau perduodami dėl „nereguliarių su užimtumu susijusių veiklos poreikių“, loginio pagrindo⁵⁵.
58. Be to, EDAV norėtų pakartoti 29 straipsnio darbo grupės prašymą⁵⁶, kad organizacijos, kurioms taikoma sistema, prieš tolesnį duomenų perdavimą turėtų įvertinti, ar duomenų gavėjui taikomi privalomi trečiosios valstybės nacionalinės teisės aktų reikalavimai nepakenktų duomenų subjektų, kurių duomenys perduodami, apsaugos nepertraukiamumui⁵⁷.
59. EDAV laikosi nuomonės, kad dėl tolesnio asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims gali būti ribojamos asmenų pagrindinės teisės, ir ragina Komisiją paaiškinti, kad prieš perduodant duomenis toliau taikant DPS, pradinio gavėjo trečiojoje valstybėje turi būti taikomos atsižvelgiant į trečiosios valstybės teisės aktus importuotojui nustatytos apsaugos priemonės⁵⁸.

2.1.5 Automatizuotas sprendimų priėmimas ir profiliavimas

60. Sprendimai, kurie grindžiami tik automatizuotu duomenų tvarkymu (automatizuotas atskirų sprendimų priėmimas), įskaitant profiliavimą, ir kuriais daromas teisinis poveikis ar didelis poveikis duomenų subjektui, gali būti priimami tik laikantis tam tikrų sąlygų, nustatytų trečiosios valstybės teisinėje sistemoje. Kelios iš tokių sąlygų, numatytų Europoje taikomoje sistemoje, – pavyzdžiui, būtinybė gauti aiškų duomenų subjekto sutikimą arba priimti tokį sprendimą, kad būtų galima sudaryti sutartį. Jei sprendimu nesilaikoma tokių sąlygų, kaip nustatyta trečiosios valstybės teisinėje sistemoje, duomenų subjektas turėtų turėti teisę, kad jam jis nebūtų taikomas. Trečiosios valstybės teisėje bet kuriuo atveju turėtų būti numatytos reikiamos apsaugos priemonės, įskaitant teisę būti informuotam apie konkrečius šį sprendimą pagrindžiančius motyvus ir susijusias logines priežastis, teisę ištaisyti netikslią ar neišsamią informaciją ir teisę užginčyti sprendimą, jei jis buvo priimtas remiantis neteisingu faktiniu pagrindu⁵⁹.
61. DPS nenumatoma jokių konkrečių teisinių garantijų dėl to, kad asmenų atžvilgiu nebus daromi sprendimai, kurie sukuria jiems teisinį poveikį arba stipriai juos paveikia ir kurie yra grindžiami tik

⁵⁴ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 10 dalies b punkto i papunktis, kuriame nurodyta „arba kitas grupės vidaus priemonės (pvz., atitikties ir kontrolės programas)“, o šios priemonės, atrodo, neturi būti privalomos.

⁵⁵ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 9 dalies e punkto i papunktis, kuriame pateikiami tokie pavyzdžiai, kaip draudimo apsauga.

⁵⁶ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.3 punktas, p. 21.

⁵⁷ [Atsižvelgdama į sprendimą *Schrems II*, EDAV keliose gairėse ir rekomendacijose išsamiau paaiškino duomenų eksportuotojų ir importuotojų pareigas, susijusias su tolesniu duomenų perdavimu](#): Žr. EDAV rekomendacijas Nr. 01/2020 dėl priemonių, kuriomis papildomos duomenų perdavimo priemonės, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi ES asmens duomenų apsaugos lygio (2021 m. birželio 18 d. priimta 2.0 versija); Europos duomenų apsaugos valdybos rekomendacijos Nr. 02/2020 dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones (priimtos 2020 m. lapkričio 10 d.); Gairės Nr. 04/2021 dėl elgesio kodeksų, kai jie naudojami kaip perdavimo priemonės (2022 m. vasario 22 d. priimta 2.0 versija); Rekomendacijos Nr. 1/2022 dėl patvirtinimo paraiškos ir elementų bei principų, kurie turi būti pateikiami įmonėms privalomose duomenų valdytojo taisyklėse (priimtos 2022 m. lapkričio 14 d.); Gairės Nr. 07/2022 dėl sertifikavimo, kai jis naudojamas kaip perdavimo priemonė (priimtos 2023 m. vasario 14 d. po viešų konsultacijų).

⁵⁸ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.3 punktas, p. 21.

⁵⁹ BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumento 3 skyriaus B skirsnio 3 dalis.

automatiniu duomenų tvarkymu, skirtu įvertinti tam tikrus asmeniškų su jais susijusių aspektus, kaip antai darbingumas, kreditingumas, patikimumas ar elgesys.

62. Kaip jau aptarta 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje Nr. 01/2016 ir EDAV ankstesnėse nuomonėse dėl sprendimų dėl tinkamumo, susijusių su Japonija ir Korėjos Respublika⁶⁰, EDAV mano, kad spartiems pokyčiams automatizuoto sprendimų priėmimo ir profiliavimo srityje, kurioje vis dažniau naudojamos DI technologijos, šiuo atžvilgiu reikia skirti ypatingą dėmesį⁶¹.
63. EDAV atkreipia dėmesį į Komisijos argumentus, kad dėl to, jog DPS nenumatoma konkrečių taisyklių dėl automatizuoto sprendimų priėmimo, neturėtų būti daromas poveikis Sąjungoje surinktų asmens duomenų apsaugos lygiui (nes bet kokį automatizuotų duomenų tvarkymu grindžiamą sprendimą paprastai priima Sąjungoje esantis duomenų valdytojas, tiesiogiai susijęs su atitinkamu duomenų subjektu)⁶². Tačiau, EDAV nuomone, negalima atmesti galimybės, kad JAV įsikūręs duomenų valdytojas galėtų taikyti automatizuotą sprendimų dėl duomenų, perduotų pagal Sprendimo projektą, priėmimą (pvz., užimtumo srityje, vertindamas darbo rezultatus, draudimo, būstų sektoriuose).
64. EDAV palankiai vertina Komisijos nurodytas konkrečias apsaugos priemones, numatytas atitinkamuose įvairių sričių JAV teisės aktuose⁶³. Tačiau, EDAV nuomone, asmenų apsaugos lygis skiriasi priklausomai nuo konkrečiame sektoriuje nagrinėjamo atveju taikomų taisyklių, jei tokių yra. Atsiranda rizika, kad kai kurie atvejai nebus įtraukiami, nes jiems nebus taikomi nurodyti teisės aktai. Be to, asmenų teisių, susijusių su automatizuotu sprendimų priėmimu, turinys įvairiuose teisės aktuose apibūdinamas skirtingai.
65. Atsižvelgdama į tai, EDAV mano, kad DPS reikia nustatyti konkrečias taisykles dėl automatizuoto sprendimų priėmimo, kad būtų galima numatyti pakankamas apsaugos priemones, įskaitant asmens teisę žinoti susijusias logines priežastis, užginčyti sprendimą ir pasiekti, kad tais atvejais, kai sprendimas jam daro didelį poveikį, įsiterptų žmogus⁶⁴.

2.2 Procedūriniai ir vykdymo užtikrinimo mechanizmai

66. EDAV pažymi, kad DPS ir toliau grindžiama savarankiško patvirtinimo sistema, net jei Komisija ją vadina sertifikavimo sistema.
67. EDAV primena ankstesnių bendrų peržiūrų metu padarytą pažangą. Pavyzdžiui, PD vaidmens, (pakartotinio) savarankiško patvirtinimo proceso <...>, įmonių atitikties DPS principams stebėsenos (pvz., atliekant patikras vietoje, naudojant atitikties klausimynus) ir klaidingų teiginių apie dalyvavimą nustatymo bei šalinimo (pvz., atliekant paiešką internete) srityse.
68. Tuo pat metu 29 straipsnio darbo grupė ir EDAV išreiškė susirūpinimą dėl tam tikru požiūriu nepakankamos privatumo skydo reikalavimų laikymosi priežiūros⁶⁵. Visų pirma EDAV sutinka su

⁶⁰ EDAV nuomonė 28/2018 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimo dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Japonijoje projekto, priimta 2018 m. gruodžio 5 d.; EDAV nuomonė 32/2021 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimo dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Korėjos Respublikoje projekto, priimta 2021 m. rugsėjo 24 d.

⁶¹ Žr., *inter alia*, byloje *OQ prieš Land Hesse (SCHUFA Holding and Others)*, C-634/21, pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą (dar nepriimtas).

⁶² Sprendimo projekto 33 ir 34 konstatuojamosios dalys.

⁶³ Sprendimo projekto 35 konstatuojamoji dalis.

⁶⁴ Taip pat žr. Trečiosios bendros peržiūros ataskaitos 76 punktą.

⁶⁵ Trečiosios bendros peržiūros ataskaitos 7 punktas.

Komisijos išvadomis, padarytomis atlikus trečiąją metinę privatumo skydo peržiūrą, kad pagal privatumo skydo sistemą PD atliekamos patikros vietoje paprastai buvo susijusios tik su oficialiais reikalavimais (pvz., aplinkybėmis, kai paskirtieji kontaktiniai punktai nepateikia atsakymų arba kai įmonės privatumo politika neskelbiama internete)⁶⁶. EDAV mano, kad labai svarbu vykdyti atitikties patikras, kurių metu vertinami svarbesni reikalavimai.

69. EDAV taip pat primena, kad svarbu užtikrinti veiksmingą DPS priežiūrą (įskaitant esminių reikalavimų laikymąsi) ir vykdymą. EDAV atidžiai stebės šį aspektą, be kita ko, atlikdama periodines peržiūras.
70. Kalbant apie vykdymo užtikrinimą, EDAV atkreipia dėmesį į FPK⁶⁷ ir TD⁶⁸ raštuose atnaujintus įsipareigojimus teikti pirmenybę įtariamų DPS pažeidimų tyrimui, imtis tinkamų vykdymo užtikrinimo veiksmų subjektų, pateikusių melagingus ar apgaulingus teiginius apie dalyvavimą, atžvilgiu, stebėti vykdomuosius dokumentus, susijusius su DPS pažeidimais, ir bendradarbiauti su ES DAI. Šiuo atžvilgiu EDAV taip pat pripažįsta, kad FPK nurodė, jog tikisi toliau telkti savo vykdymo užtikrinimo pastangas esminių DPS pažeidimų srityje ir kad ji ketina vykdyti tyrimus (ir) savo iniciatyva. EDAV atidžiai stebės šiuos aspektus, be kita ko, atlikdama periodines peržiūras.

2.3 Teisių gynimo mechanizmai

71. EDAV palankiai vertina tai, kad Sprendimo projekte aiškiai nurodytos septynios ES duomenų subjektams suteikiamos teisių gynimo galimybės, jeigu jų asmens duomenys tvarkomi pažeidžiant DPS⁶⁹.
72. Šie skirtingi teisių gynimo mechanizmai nustatyti laikantis reikalavimų, susijusių su teisių gynimo, vykdymo užtikrinimo ir atsakomybės principu ir PD paskelbtu 11 papildomu principu „Ginčų sprendimas ir vykdymo užtikrinimas“, minimu Sprendimo projekto I priede⁷⁰.
73. Kaip Komisija pabrėžė savo Sprendimo projekte, „*duomenų subjektui turėtų būti suteikiamos veiksmingos administracinės ir teisminės teisių gynimo priemonės*“⁷¹. Tai atitinka BDAR 45 straipsnio 2 dalies a punkto reikalavimą, pagal kurį Komisija, vertindama apsaugos lygio trečiojoje šalyje tinkamumą, visų pirma turi atsižvelgti į „veiksmingas administracines bei teismines duomenų subjektų, kurių asmens duomenys yra perduodami, teisių gynimo priemones“⁷². Šis reikalavimas taip pat primenamas BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumente⁷³.
74. EDAV pažymi, kad šie teisių gynimo mechanizmai yra tokie patys kaip ir tie, kurie buvo numatyti pagal ankstesnę privatumo skydo sistemą ir dėl kurių 29 straipsnio darbo grupė pateikė pastabų⁷⁴.

⁶⁶ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl trečiosios metinės ES ir JAV privatumo skydo peržiūros (2019 10 23, COM(2019) 495 final), p. 4.

⁶⁷ Sprendimo projekto IV priedas.

⁶⁸ Sprendimo projekto V priedas.

⁶⁹ Sprendimo projekto 67 konstatuojamoji dalis.

⁷⁰ Sprendimo projekto I priedo II skirsnio 7 dalis ir III skirsnio 11 dalis bei I priedo I priedas.

⁷¹ Sprendimo projekto 64 konstatuojamoji dalis.

⁷² Taip pat žr. BDAR 141 konstatuojamąją dalį, kurioje dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą ES daroma nuoroda į Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį.

⁷³ BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumentas, p. 8.

⁷⁴ Visų pirma žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 2.2.6 skirsnio a punktą.

75. Kalbant apie arbitražo mechanizmą, EDAV pažymi, kad ši galimybė nenumatyta, kiek tai susiję su DPS principų išimtimis⁷⁵, ir todėl nurodo savo pastabą, pateiktą 33 punkte.
76. Kalbant apie papildomas teisių gynimo teismine tvarka galimybes pagal JAV teisę, EDAV taip pat palankiai vertintų išsamesnę informaciją apie minėtus teisės aktus⁷⁶, ir nurodo 21 punkte pateiktą savo pastabą.
77. Be to, EDAV palankiai vertina FPK raštą, kuriame aprašomas jos ketinimas glaudžiai bendradarbiauti su ES duomenų apsaugos institucijomis⁷⁷. EDAV taip pat palankiai vertina tai, kad FPK teikia pirmenybę skundams, nors tai gali ir nesuteikti duomenų subjektui tikrumo, kad jo skundai bus nagrinėjami visais atvejais.
78. Kalbant apie galimybę asmenims tam tikrais atvejais pateikti skundus ES DAI, EDAV pageidautų gauti papildomos informacijos apie tai, i) ar ES DAI galimybė teikti konsultacijas dėl taisomųjų ar kompensacinių priemonių galėtų apimti rekomendacijas dėl baudų arba dėl naudojimosi tyrimo įgaliojimais ir ii) koku mastu į ES DAI veiksmus būtų atsižvelgiama kaip į įrodymus, kad FPK arba TD imtųsi vykdymo užtikrinimo veiksmų⁷⁸.
79. EDAV atidžiai stebės šių teisių gynimo mechanizmų veiksmingumą, be kita ko, atlikdama periodines peržiūras.

3 JAV VALDŽIOS INSTITUCIJŲ SUSIPAŽINIMAS SU ASMENS DUOMENIMIS, PERDUOTAIŠ IŠ EUROPOS SĄJUNGOS, IR JŲ NAUDOJIMAS

3.1 Susipažinimas ir naudojimas baudžiamosios teisėsaugos tikslais

3.1.1 Teisėsaugos institucijų teisė susipažinti su asmens duomenimis turėtų būti grindžiama aiškiomis, tiksliais ir prieinamomis taisyklėmis.

80. EDAV palankiai vertina Sprendimo projekte numatytą išsamesnę informaciją ir paaiškinimus dėl JAV valdžios institucijų susipažinimo su asmens duomenimis ir jų naudojimo baudžiamosios teisėsaugos tikslais, palyginti su ankstesniu sprendimu dėl tinkamumo. Sprendimo projekto VI priede taip pat pateikiamas JAV teisingumo departamento baudžiamųjų bylų skyriaus raštas, kuriame pateikiama trumpa pirminių tyrimo priemonių, naudojamų siekiant gauti komercinių duomenų ir kitos registruose pateikiamos informacijos iš Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovių baudžiamosios teisėsaugos ar viešojo intereso (civiliniais ir reguliavimo) tikslais, įskaitant tose institucijose nustatytus teisės susipažinti apribojimus, apžvalga. Remiantis šiuo raštu, visi jame aprašyti teisiniai procesai naudojami informacijai iš JAV bendrovių gauti, nepriklausomai nuo duomenų subjekto pilietybės ar gyvenamosios vietos, ir kyla tiesiogiai iš JAV Konstitucijos (ketvirtasis pakeitimas), įstatymų ir procesų teisės arba iš Teisingumo departamento gairių ir politikos priemonių. Ši apžvalga neapima nacionalinio saugumo

⁷⁵ Sprendimo projekto I priedo I priedo A dalis.

⁷⁶ Sprendimo projekto 85 konstatuojamoji dalis.

⁷⁷ Sprendimo projekto IV priedas.

⁷⁸ Sprendimo projekto I priedo III skirsnio 5 dalies b punkto iii papunktis.

tyrimo priemonių, kurias teisėsaugos institucijos naudoja terorizmo ir kitų nacionalinio saugumo srities tyrimų srityje⁷⁹.

81. EDAV pažymi, kad Sprendimo projekte ir jo VI priede visų pirma aptariamos federalinės teisėsaugos ir reguliavimo institucijos⁸⁰ ir konkrečiai neminimi valstybės teisėje nustatyti įstatymai, kuriuose numatomos šios informacijos gavimo procedūros. VI priede taip pat nurodyta, kad „yra kitų teisinių pagrindų, kuriais remdamosi įmonės gali ginčyti administracinių agentūrų prašymus pateikti duomenis, atsižvelgdamos į jų konkrečias pramonės šakas ir turimų duomenų rūšis“, ir pateikiami keli neišsamūs pavyzdžiai, kaip antai Bankų slaptumo aktas ir jo įgyvendinimo teisės aktai⁸¹, Sąžiningo kreditinių ataskaitų sudarymo aktas⁸² ir Teisės į finansinį privatumą aktas⁸³. EDAV pažymi, kad konkrečiam prašymui susipažinti su duomenimis taikomas teisinis pagrindas priklauso nuo prašomų duomenų pobūdžio, bendrovės pobūdžio, teisinių procedūrų pobūdžio (baudžiamosios, administracinės, susijusios su kitu viešuoju interesu) ir nuo subjekto, prašančio suteikti prieigą, pobūdžio. Kadangi visos taikomos taisyklės, kuriomis ribojama teisėsaugos institucijų teisė susipažinti su į JAV perduodamais duomenimis, grindžiamos Konstitucija, teisės aktais ir skaidria Teisingumo departamento politika, EDAV pripažįsta, kad šios taisyklės yra prieinamos, ir ragina Komisiją atsižvelgti į šią aplinkybę Sprendimo projekte. Iš VI priedo matyti, kad šie įstatymai taikomi nepriklausomai nuo duomenų subjekto pilietybės ar gyvenamosios vietos ir į juos paprastai įtraukiami ketvirtuoju pakeitimu nustatyti reikalavimai (nors jie dažnai viršija šiuos reikalavimus ir apima papildomas apsaugos priemones).
82. Apibendrinama EDAV atkreipia dėmesį į Sprendimo projekte pateikiamą išsamesnį federalinių teisėsaugos institucijų teisės susipažinti vertinimą, palyginti su ankstesniu sprendimu dėl tinkamumo. Dėl valstybinių teisėsaugos institucijų teisės susipažinti EDAV taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad pagal VI priedą valstybės teisės aktuose nustatytos apsaugos priemonės turi būti bent jau lygiavertės JAV Konstitucijoje nustatytoms apsaugos priemonėms, įskaitant, be kita ko, ketvirtąjį pakeitimą. EDAV ragina Komisiją atliekant kitas peržiūras toliau vertinti valstybės teisės aktais užtikrinamos apsaugos aspektą.

3.1.2 Turi būti įrodytas reikalingumas ir proporcingumas, palyginti su teisėtais siekiamais tikslais

83. EDAV deramai pažymi, kad apskritai gali būti laikoma, jog prašymu leisti susipažinti su duomenimis teisėsaugos tikslais siekiama teisėto tikslo. Tačiau kartu tokie ribojimai gali būti priimtini tik tada, kai jie yra reikalingi ir proporcingi⁸⁴.

⁷⁹ Sprendimo projekto VI priedo 1 išnaša.

⁸⁰ Žr. Sprendimo projekto 90–93 konstatuojamąsias dalis.

⁸¹ JAV kodekso 31 antraštinės dalies 5318 straipsnis; Federalinių teisės aktų kodekso 31 antraštinės dalies X skyrius.

⁸² JAV kodekso 15 antraštinės dalies 1681b straipsnis.

⁸³ JAV kodekso 12 antraštinės dalies 3401–3423 straipsniai.

⁸⁴ Žr. 2020 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *La Quadrature du Net and others*, sujungtos bylos C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, ECLI:EU:C:2020:791 (toliau – ESTT sprendimas *La Quadrature du Net*), 140 punktą. Taip pat žr. EDAV 2017 m. balandžio 11 d. dokumentą „[Priemonių, kuriomis ribojama pagrindinį teisė į asmens duomenų apsaugą, būtinumo vertinimas. Priemonių rinkinys](#)“ (*Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data: a toolkit*) ir EDAP, [2019 m. gruodžio 19 d. EDAPP gairės dėl priemonių, kuriomis apriojamos pagrindinės teisės į privatumą ir asmens duomenų apsaugą, proporcingumo vertinimo](#) (*Guidelines on assessing the proportionality of measures that limit the fundamental rights to privacy and to the protection of personal data*).

84. Remiantis suformuota ESTT praktika, pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad teisėkūros priemonės, kuriomis ribojamos teisės į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą, „būtų tinkamos atitinkamais teisės aktais nustatytiems teisėtiems tikslams pasiekti ir neviršytų to, kas tinkama ir būtina šiems tikslams pasiekti“⁸⁵. Todėl reikalingumas ir proporcingumas iš esmės visada vertinami atsižvelgiant į konkrečių teisės aktuose numatytą priemonę.
85. JAV valdžios institucijos VI priede nurodo, kad federaliniai prokurorai ir federaliniai tyrimo pareigūnai gali susipažinti su organizacijų turimais dokumentais ir kita registrų informacija „keleto rūšių privalomuose teisiniuose procesuose, įskaitant didžiosios žiuri šaukimus į teismą, administracinius teismo šaukimus ir kratos orderius“, ir gali gauti kitos informacijos „iš federalinių slapto nusikaltėlių pokalbių klausymosi ir skambučių sekimo institucijų“⁸⁶. Be to, civilines ir reguliavimo pareigas vykdančios agentūros gali priimti korporacijoms skirtus šaukimus į teismą dėl įmonių įrašų, elektroniniu būdu saugomos informacijos ir kitų materialių daiktų⁸⁷. Patys procesai taip pat paaiškinti Sprendimo projekto 90–93 konstatuojamosiose dalyse. Šiuo atžvilgiu EDAV atkreipia dėmesį į Sprendimo projekte nurodytą teigiamą JAV teismų praktikos pokytį, susijusį su elektroniniu būdu saugoma informacija⁸⁸.
86. Be to, VI priede nurodyta, kad šie teismo procesai yra nediskriminaciniai ir apskritai naudojami informacijai iš JAV bendrovių gauti, nepriklausomai nuo to, ar jos sertifikuotos, vadovaujantis JAV ir ES duomenų privatumo sistema, ir „nepriklausomai nuo duomenų subjekto pilietybės ar gyvenamosios vietos“.
87. Be to, VI priede pateikiamos išvados dėl apsaugos priemonių, nustatytų ketvirtajame JAV Konstitucijos pakeitime, pagal kurį teisėsaugos institucijoms atliekant kratas ir poėmius iš esmės turi būti pateikiamas teismo išduotas orderis, jeigu įrodoma tikėtina priežastis ir įvykdomi specifškumo reikalavimai, ir nurodoma, kad išimtiniais atvejais, kai reikalavimas pateikti orderį netaikomas, teisėsaugos institucijos turi atlikti pagrįstumo patikrinimą, numatytą pagal Ketvirtąjį pakeitimą⁸⁹. Asmuo, kurio atžvilgiu atliekama krata arba kurio nuosavybės atžvilgiu atliekama krata, gali imtis veiksmų, kad būtų uždrausta naudoti įrodymus, gautus arba nustatytus atlikus neteisėtą krata, jeigu tie įrodymai būtų pateikti prieš tą asmenį baudžiamojo proceso metu⁹⁰.
88. Apibendrindama EDAV pažymi, kad tyrimo priemonių sistema, naudojama siekiant baudžiamosios teisėsaugos ar viešojo intereso tikslais gauti komercinius duomenis ir kitą registrų informaciją iš JAV bendrovių, įskaitant teisės susipažinti apribojimus ir apsaugos priemones, yra visapusiška, tačiau kartu sudėtinga priemonių sistema, atspindinti, be kita ko, federalinį JAV vyriausybės pobūdį.

⁸⁵ Žr. 2014 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Digital Rights Ireland*, sujungtos bylos C-293/12 ir C-594/12, ECLI:EU:C:2014:238 (toliau – ESTT sprendimas *Digital Rights Ireland*), 46 punktą ir jame nurodytą Teismo praktiką.

⁸⁶ Sprendimo projekto VI priedas, p. 2.

⁸⁷ Sprendimo projekto VI priedas, p. 4.

⁸⁸ Žr. Sprendimo projekto 146 išnašą. 2018 m. priimtame sprendime JAV Aukščiausiasis Teismas patvirtino, kad, norėdamos susipažinti su ankstesnių laikotarpių įrangos buvimo vietos įrašais, kuriuose pateikiama išsami naudotojo judėjimo apžvalga, teisėsaugos institucijos taip pat turi pateikti kratos orderį arba orderio išimtį, ir kad naudotojas gali pagrįstai tikėtis, kad bus užtikrinamas jo privatumas, kiek tai susiję su tokia informacija (*Timothy Ivory Carpenter prieš Jungtines Amerikos Valstijas*, Nr. 16–402, 585 U.S. (2018 m.)).

⁸⁹ Žr. Sprendimo projekto VI priedą, p. 2.

⁹⁰ Žr. Sprendimo projekto 90 konstatuojamąją dalį.

89. Todėl galėtų būti laikoma, kad JAV teisėsaugos tyrimo priemonių sistema iš esmės atitinka reikalingumo ir proporcingumo reikalavimus, atsižvelgiant į pagrindines teises į privatų gyvenimą ir duomenų apsaugą.

3.1.3 Turėtų būti sukurtas nepriklausomas priežiūros mechanizmas

90. EDAV deramai atkreipia dėmesį į tai, kad dauguma Sprendimo projekte ir VI priede aprašytų procedūrų suponuoja, kad teismo sprendimas priimamas prieš institucijoms gaunant galimybę susipažinti su duomenimis (pvz., teismo potvarkių dėl skambučių sekimo, nukreipimo ir fiksavimo⁹¹, teismo potvarkių dėl stebėjimo pagal Federalinį pokalbių klausymosi įstatymą⁹², kratos orderių atvejais – žr. Federalinių baudžiamojo proceso taisyklių 41 taisyklę⁹³). Tačiau atrodo, kad ne visais šiais atvejais reikalaujama *a priori* teismo įsikišimo. Pavyzdžiui, civilinės ir reguliavimo institucijos „gali išduoti teismo šaukimus“⁹⁴. Tačiau tokiais atvejais numatoma galimybė vykdyti šaukimo į teismą pagrįstumo *ex post* teisminę kontrolę, nes „administracinio šaukimo gavėjas gali užginčyti šio šaukimo į teismą vykdymą“⁹⁵.
91. Be to, Sprendimo projekte aprašoma įvairių įstaigų vykdoma federalinių baudžiamosios teisėsaugos institucijų priežiūra – nuo vidaus kontrolę vykdančių privatumo ir piliečių laisvių pareigūnų iki JAV Kongreso generalinio kontrolieriaus ir specialiųjų komitetų vykdomos išorės kontrolės⁹⁶. Europos Komisija teikia tikslią ir išsamią informaciją ir paprastai padaro suprantamas išvadas. Todėl EDAV šioje nuomonėje nekartoja nustatytų faktų ir vertinimų.
92. Remdamasi turima informacija, EDAV pažymi, kad, kalbant apie teisėsaugos institucijų galimybes susipažinti su JAV bendrovių turimais duomenimis, taikomas gana patikimas nepriklausomas priežiūros mechanizmas.

3.1.4 Asmenims turi būti suteikiamos veiksmingos teisių gynimo priemonės

93. Remiantis ESTT praktika, asmuo turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone, kad galėtų įgyvendinti savo teises, kai mano, kad į jas neatsižvelgiama arba nebuvo atsižvelgiama. Sprendime *Schrems I* ESTT paaiškino, kad „reglamentavimu, nenumatančiu asmeniui jokios galimybės pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis tam, kad gautų prieigą prie su juo susijusių asmens duomenų arba galėtų juos taisyti ar ištrinti, nepaisoma Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą esmės. Iš tiesų Chartijos 47 straipsnio 1 pastraipoje reikalaujama, kad kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turėtų teisę į veiksmingą jų gynybą teisme to straipsnio nustatytais sąlygomis“⁹⁷.
94. Sprendimo projekte⁹⁸ ir jo VI priede pateikiama daugiau informacijos apie galimas teisės gynimo priemones pagal teisės aktus, kuriomis galėtų naudotis fiziniai asmenys, jeigu valdžios institucijos neteisėtai gautų prieigą prie jų duomenų.

⁹¹ Žr. Sprendimo projekto 92 konstatuojamąją dalį.

⁹² Žr. Sprendimo projekto VI priedą, p. 3.

⁹³ Žr. Sprendimo projekto 90 konstatuojamąją dalį ir VI priedą, p. 3.

⁹⁴ Žr. Sprendimo projekto VI priedą, p. 4, ir 91 konstatuojamąją dalį.

⁹⁵ Žr. Sprendimo projekto VI priedą, p. 4, ir 91 konstatuojamąją dalį.

⁹⁶ Žr. Sprendimo projekto 103–106 konstatuojamąsias dalis.

⁹⁷ ESTT sprendimo *Schrems I* 95 punktas.

⁹⁸ Žr. Sprendimo projekto 107–112 konstatuojamąsias dalis.

95. Šiuo atžvilgiu, Komisijos teigimu⁹⁹, JAV kodekso 5 antraštinės dalies 702 straipsnyje (Administracinių procedūrų aktas; APA) nustatyta, kad asmuo, patyręs teisinę neteisybę dėl atstovavimo veiksmų arba nukentėjęs ar patyręs žalą dėl atstovavimo veiksmų, kaip apibrėžta atitinkamame įstatyme, turi teisę reikalauti teisminės peržiūros.
96. Be to, Saugomų ryšių duomenų akte (SCA) (kuris buvo priimtas kaip Elektroninių ryšių privatumo akto II antraštinė dalis) nustatyta, kad bet kuris asmuo, nukentėjęs nuo bet kokio to skyriaus pažeidimo, kai pažeidimą sudarantys veiksmai vykdomi žinant arba tyčia, pateikęs civilinį ieškinį gali siekti, kad asmuo arba subjektas (išskyrus Jungtines Amerikos Valstijas), dalyvavęs darant tą pažeidimą, atitinkamai atlygintų žalą¹⁰⁰. Be to, bet kuris asmuo, nukentėjęs dėl bet kokio to skyriaus arba 119 skyriaus pažeidimo, gali Jungtinių Amerikos Valstijų apygardos teisme pareikšti ieškinį Jungtinėms Valstijoms dėl piniginių nuostolių atlyginimo¹⁰¹.
97. Be to, Sprendimo projekte taip pat pateikiama informacija apie teisę susipažinti su federalinės agentūros įrašais pagal Informacijos laisvės aktą (FOIA)¹⁰² ir kelis kitus įstatymus, kuriais asmenims suteikiama teisė pareikšti ieškinį JAV valdžios institucijai arba pareigūnui dėl jų vykdomo asmens duomenų tvarkymo, kaip antai Pokalbių klausymosi aktą, Kompiuterinio sukčiavimo ir piktnaudžiavimo aktą, Federalinį delikto sukeltos žalos atlyginimo aktą, Teisės į finansinį privatumą aktą ir Sąžiningo kreditinių ataskaitų sudarymo aktą¹⁰³.
98. Todėl EDAV palankiai vertina Komisijos pateiktus paaiškinimus dėl teisių gynimo teismine tvarka galimybių, kuriomis galėtų naudotis asmenys, skaičiaus. EDAV taip pat ragina Komisiją išsamiau paaiškinti, ar šios teisių gynimo priemonės leidžia duomenų subjektui „susipažinti su asmens duomenimis, kurie yra su juo susiję, arba reikalauti, kad tokie duomenys būtų ištaisyti arba ištrinti“, kaip to reikalauja ESTT.

3.1.5 Tolesnis surinktos informacijos naudojimas

3.1.5.1 Tolesnis perduotų duomenų, kuriais naudojasi teisėsaugos institucijos JAV, naudojimas

99. EDAV teigiamai vertina tai, kad Sprendimo projekte vertinamas tolesnis duomenų, kuriais naudojasi JAV teisėsaugos institucijos, naudojimas. Tačiau EDAV apgailestauja, kad pateiktas tik vienas priešasčių, dėl kurių informacija gali būti platinama toliau, pavyzdys¹⁰⁴. Šiuo atžvilgiu EDAV rekomenduoja Komisijai į Sprendimo projektą įtraukti papildomų paaiškinimų dėl tolesniam duomenų naudojimui taikomų principų ir apsaugos priemonių, kurie, pavyzdžiui, įtraukti į Privatumo aktą (JAV kodekso 5 antraštinės dalies 552a straipsnis)¹⁰⁵.

3.1.5.2 Tolesnis duomenų perdavimas už JAV ribų

100. EDAV taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija taip pat nurodė, jog JAV teisėsaugos institucijos toliau perduoda duomenis trečiųjų šalių institucijoms, tačiau tik laikydamosi Generalinio prokuroro gaires dėl vidaus FTB operacijų (AGG-DOM)¹⁰⁶. EDAV mano, kad tokia informacija ir vertinimas yra būtini, kad būtų galima visapusiškai įvertinti JAV teisinės sistemos ir praktikos, susijusios

⁹⁹ Žr. Sprendimo projekto 109 konstatuojamąją dalį.

¹⁰⁰ JAV kodekso 18 antraštinės dalies 2707 straipsnis.

¹⁰¹ JAV kodekso 18 antraštinės dalies 2712 straipsnis.

¹⁰² Žr. Sprendimo projekto 111 konstatuojamąją dalį.

¹⁰³ Žr. Sprendimo projekto 112 konstatuojamąją dalį.

¹⁰⁴ Žr. Sprendimo projekto 102 konstatuojamąją dalį.

¹⁰⁵ Žr. Generalinio prokuroro gaires dėl vidaus FTB operacijų (AGG-DOM), p. 36, B dalies 1 punkto g papunktį.

¹⁰⁶ Žr. Sprendimo projekto 102 konstatuojamąją dalį.

su duomenų atskleidimu ir tolesniu naudojimu tarptautiniu mastu, teikiamos apsaugos lygį. Atsižvelgdama į tai, kad Komisija pateikė tik vieną ribotą pavyzdį, susijusį su tolesnio duomenų perdavimo už JAV ribų klausimu, EDAV ragina Komisiją išsamiau paaiškinti galiojančias taisykles ir apsaugos priemones, taikomas tolesniam asmeninės informacijos, surinktos JAV teisėsaugos tikslais ir vėliau perduodamos trečiosioms šalims, perdavimui, tolesniam naudojimui ir atskleidimui, be kita ko, kai tai daroma pagal tarptautinius susitarimus.

3.2 Susipažinimas ir naudojimas nacionalinio saugumo tikslais

101. Bendrai kalbant EDAV pripažįsta, kad valstybėms suteikiama plati veiksmų laisvė nacionalinio saugumo klausimais, ką pripažįsta ir EŽTT. EDAV taip pat primena, kad, kaip pabrėžta atnaujintose Rekomendacijose dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones¹⁰⁷, Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad EŽTK įtvirtintos pagrindinės teisės yra bendrieji ES teisės principai. Tačiau, kaip savo praktikoje primena ESTT, kol ES nėra prisijungusi prie EŽTK, tai nėra teisinis dokumentas, oficialiai įtrauktas į ES teisę¹⁰⁸. Taigi pagal BDAR 45 straipsnį reikalaujamas pagrindinių teisių apsaugos lygis turi būti nustatomas remiantis to reglamento nuostatomis, atsižvelgiant į ES chartijoje įtvirtintas pagrindines teises. Atsižvelgiant į tai, pagal ES chartijos 52 straipsnio 3 dalį joje įtvirtintos teisės, atitinkančios EŽTK garantuojamas teises, turi turėti tokią pačią reikšmę ir taikymo sritį kaip ir EŽTK nustatytos teisės. Todėl, kaip priminė ESTT, reikia atsižvelgti į EŽTT praktiką, susijusią su teisėmis, kurios taip pat numatytos ES chartijoje, kaip į minimalią apsaugos ribą aiškinant atitinkamas ES chartijoje numatytas teises¹⁰⁹. Tačiau pagal ES chartijos 52 straipsnio 3 dalies paskutinį sakinį „ši nuostata netrukdo Sąjungos teisės aktais nustatyti platesnę apsaugą.“
102. Todėl šiame vertinime EDAV atsižvelgė į EŽTT praktiką tiek, kiek ES chartijoje, kaip ją aiškina ESTT, nenumatomas aukštesnis apsaugos lygis, kuriame būtų nustatyti kitokie reikalavimai nei EŽTT praktikoje.
103. Pagal kelias teises priemones numatoma galimybė JAV žvalgybos agentūroms rinkti duomenis, su jais susipažinti ir juos tvarkyti JAV teisinėje sistemoje.
104. Kaip savo Sprendimo projekte priminė Europos Komisija, „JAV žvalgybos agentūros nacionalinio saugumo tikslais gali prašyti prieigos prie asmens duomenų, perduotų Jungtinėse Amerikos Valstijose esančioms organizacijoms, tik jei tai leidžiama pagal įstatymus, visų pirma pagal Užsienio žvalgybos stebėjimo aktą (FISA) arba teisės aktų nuostatas, pagal kurias su duomenimis leidžiama susipažinti pateikus nacionalinio saugumo raštus (NSL)“¹¹⁰. Pagal Vykdomąjį potvarkį Nr. 12333 (EO 12333) „JAV žvalgybos agentūros taip pat turi galimybių rinkti asmens duomenis už Jungtinių Amerikos Valstijų ribų, tarp kurių gali būti ir iš Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas tranzitu perduodamų asmens duomenų“¹¹¹.
105. Kalbant apie konkrečias duomenų rinkimo tvarkas, visų pirma nustatytas FISA 702 straipsnyje ir EO 12333, EO 14086 dabar numatomos naujos taisyklės, kuriomis siekiama sustiprinti Jungtinių Valstijų signalų žvalgybos apsaugos priemones. Šios bendrosios taisyklės taikomos horizontaliai ir „turi būti toliau įgyvendinamos taikant agentūrų politikos priemones ir procedūras, kuriomis jos perkeliamos

¹⁰⁷ Žr. EDAV rekomendacijas Nr. 02/2020 dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones.

¹⁰⁸ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 98 punktą.

¹⁰⁹ Žr. ESTT sprendimo *La Quadrature du Net* 124 punktą.

¹¹⁰ Žr. Sprendimo projekto 115 konstatuojamąją dalį.

¹¹¹ Žr. Sprendimo projekto 117 konstatuojamąją dalį.

*j konkrečias kasdienės veiklos sritis*¹¹². EO 14086 iš esmės buvo pakeista ankstesnė 28-ąją Prezidento politikos direktyva (toliau – PPD-28)¹¹³.

106. Todėl, siekiant įvertinti teisinę sistemą, taikomą duomenų rinkimui, teisei su jais susipažinti ir tolesniam jų tvarkymui nacionalinio saugumo tikslais, svarbu išnagrinėti konkrečią teisinę sistemą, kuria reglamentuojamas duomenų rinkimas JAV ir už jų ribų, t. y. FISA 702 straipsnį ir EO 12333, kurie nuo ankstesnės privatumo skydo peržiūros nebuvo pakeisti, atsižvelgiant į tai, kad naujajame Vykdomajame potvarkyje Nr. 14086 numatomos apsaugos priemonės, kurios turi būti įgyvendintos ir renkant duomenis, kai vadovaujamasi konkrečiais teksta, kaip antai FISA 702 straipsniu ir EO 12333.

3.2.1 A garantija. Duomenų tvarkymas turėtų atitikti teisės aktus ir būti grindžiamas aiškesniais, tiksliais ir prieinamais taisyklėmis

107. Vertindama bendrą duomenų rinkimo nacionalinio saugumo tikslais struktūrą, EDAV norėtų priminti pirmąją iš keturių vadinamųjų esminių Europos garantijų, pagal kurią duomenų tvarkymas turėtų būti grindžiamas aiškesniais, tiksliais ir prieinamais taisyklėmis¹¹⁴.
108. Pagal nusistovėjusią ESTT praktiką bet koks teisės į asmens duomenų apsaugą apribojimas turi būti numatytas įstatyme, o pačiame teisiniame pagrindė, kuriuo leidžiamas šių teisių suvaržymas, būtų apibrėžta atitinkamos teisės įgyvendinimo apribojimo apimtis¹¹⁵. Teismas taip pat priminė, kad „teisės aktai turi būti teisiškai privalomi pagal nacionalinę teisę“¹¹⁶. Šiuo atžvilgiu EŽTT praktikoje paaiškinama, kad sąvoka „įstatymas“ turėtų būti suprantama ne formaliąja, o materialiąja prasme. Ji gali apimti žemesnio rango įstatymų ir reguliavimo priemonių, kurių imasi profesionalios reguliavimo institucijos, galinčios nepriklausomai priimti taisykles, remdamosi Parlamento joms suteiktais įgaliojimais, ir net nerašytų teisės aktų, priėmimą. Norint, kad taisyklė būtų galima laikyti įstatymu, ji turi būti bent jau pakankamai prieinama ir pakankamai tiksliai suformuluota¹¹⁷.
109. Reikalaujamas tikslumas turi būti nustatomas atsižvelgiant į teisės apribojimo mastą¹¹⁸. Be to, dėl įstatymų galimybės „numatyti“ EŽTT sprendime *Zakharov* priminė, kad kalbant apie slaptas sekimo priemones, kaip antai pranešimų perėmimo priemones, „galimybė numatyti neturėtų reikšti, kad asmuo galėtų numatyti, kada valdžios institucijos gali perimti jo pranešimus, ir taip atitinkamai pritaikyti savo elgesį“. Tačiau aiškos ir išsamios slapto sekimo priemonių taisyklės yra labai svarbios siekiant užkirsti kelią savivalės rizikai, kai vykdomajai valdžiai suteikiamais įgaliojimais naudojamosi slapta. „Nacionalinė teisė turi būti pakankamai aiški, kad piliečiams būtų suteikiama pakankamai

¹¹² Žr. Sprendimo projekto 120 konstatuojamąją dalį.

¹¹³ Šiuo vykdomuoju potvarkiu panaikinama PPD-28, išskyrus šios direktyvos 3 ir 6 skirsnius ir įslaptintą šios direktyvos priedą, kurie lieka galioti. Žr. 2022 m. spalio 7 d. prezidento nacionalinio saugumo memorandumą.

¹¹⁴ 2020 m. lapkričio 10 d. priimtose rekomendacijos Nr. 02/2020 dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones. Žr. Sprendimo *Schrems II* 175 ir 180 punktus ir 2017 m. liepos 26 d. Nuomonės Nr. 1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas), 139 punktą bei jame nurodytą teismų praktiką.

¹¹⁵ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 174–175 punktus ir juose nurodytą Teismo praktiką. Dėl valstybių narių valdžios institucijų teisės susipažinti su duomenimis taip pat žr. Sprendimo *Privacy International*, C-623/17, ECLI:EU:C:2020:790 (toliau – ESTT sprendimas *Privacy International*), 65 punktą ir ESTT sprendimo *La Quadrature du Net* 175 punktą.

¹¹⁶ ESTT sprendimo *Privacy International* 68 punktą.

¹¹⁷ EŽTT sprendimo *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* (Nr. 1), 1979 m. balandžio 26 d., CE:ECHR:1979:0426JUD000653874 (toliau – EŽTT sprendimas *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* Nr. 1) 49 punktą.

¹¹⁸ EŽTT sprendimo *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* Nr. 1 49 punktą.

informacijos apie aplinkybes ir sąlygas, kuriomis valdžios institucijos yra įgaliotos taikyti tokias priemones“¹¹⁹.

110. Be to, ESTT paaiškino, kad vertinant taikytiną trečiosios šalies teisę daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama tam, ar asmenys gali ja vadovautis ir remtis teisme. Duomenų subjektams suteikiamos teisės visų pirma turėtų juos įveikinti, o asmenims turi būti suteikiamos vykdytinios teisės, kuriomis jie galėtų naudotis valdžios institucijų atžvilgiu¹²⁰. Ankstesnėje PPD-28 tokia galimybė nebuvo numatyta. EDAV nuomone, EO 14086, kuris JAV teisinėje sistemoje laikomas turinčiu tokią pačią teisinę galią, kaip PPD-28 (t. y. jis yra privalomas vykdomajai valdžiai), dabar numatomos priemonėmis, kuriomis galima naudotis valdžios institucijų atžvilgiu. Išsamus naujų vykdytinų duomenų subjektų teisių vertinimas pateikiamas skirsnyje, kuriame aprašomos teisių gynimo priemonės.
111. Sprendimo projekto 114–152 konstatuojamosiose dalyse ir VII priede apibendrinami kai kurie reglamentavimo teisinės sistemos aspektai, duomenų rinkimo apribojimai, duomenų saugojimo ir platinimo apribojimai, atitiktis ir priežiūra, skaidrumas ir teisių gynimo priemonės. Žvalgybos veiklai skirta JAV teisinė sistema apima įvairius dokumentus, be kita ko, atskirų agentūrų ataskaitas, politikos priemones ir procedūras. Šiuo atžvilgiu EDAV vertinime daugiausia dėmesio skiriama tam tikriems klausimams, kurie, jos nuomone, yra itin svarbūs.
112. Pagal Sprendimo projekto 115–119 konstatuojamąsias dalis JAV nacionalinės saugumo institucijos gali susipažinti su perduotais asmens duomenimis tik pagal FISA, kitas teisės aktų nuostatas (JAV kodekso 12 antraštinės dalies 3414 straipsnis, JAV kodekso 15 antraštinės dalies 1681u-1681v straipsniai ir JAV kodekso 18 antraštinės dalies 2709 straipsnis) arba, kai asmens duomenys perduodami tranzitu, remdamosi EO 12333. Iš Sprendimo projekto 116 ir 118 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija, vertindama JAV nacionalinių saugumo institucijų galimybę susipažinti su asmens duomenimis, daugiausia dėmesio skiria FISA 105, 302, 402, 501 ir 702 straipsniams (užsienio žvalgybos veikla, vykdoma ne JAV asmenų, esančių už JAV ribų, atžvilgiu) ir EO 12333 (tranzitu perduodamų asmens duomenų užsienio žvalgybos veikla). Todėl EDAV nuomonėje apsiribojama šių nuostatų vertinimu, kurį atlieka Komisija, atsižvelgdama į EO 14086 nustatytus apribojimus ir apsaugos priemones¹²¹.
113. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad visi Sprendimo projekte nurodyti teisiniai dokumentai yra prieinami plačiai visuomenei (JAV ir už jos ribų) ir skelbiami internete. Be to, vykdomuoju potvarkiu nustatyti reikalavimai yra privalomi visai žvalgybos bendruomenei¹²² ir taikomi kompleksiskai visai užsienio žvalgybos veiklai.
114. „Signalų žvalgybos“ sąvoka EO 14086 neapibrėžta. Pastarajame pateikiama nuoroda į EO 12333 pateiktas apibrėžtis, taip siekiant nustatyti užsienio žvalgybos ir kontržvalgybos taikymo sritis, kurios apibrėžiamos plačiai. Šiuo atžvilgiu, net jeigu buvo teigiama, kad nuo tada, kai įsigaliojo FISA, EO 12333 gali būti vadovaujama tik tais atvejais, kai duomenys renkami už JAV teritorijos ribų, EDAV primena, kad pačiame EO 12333, kuris išlieka nepakitęs, trūksta pakankamai išsamios informacijos apie jo geografinę taikymo sritį, duomenų rinkimo, saugojimo ar tolesnio platinimo mastą arba nusikalstamų veikų, dėl kurių gali būti vykdomas stebėjimas, pobūdį arba informacijos, kuri gali būti renkama arba naudojama, pobūdį. Iš esmės visi užsienio žvalgybos duomenys, kuriems taikomas EO 12333, gali būti

¹¹⁹ 2015 m. gruodžio 4 d. EŽTT sprendimo *Zakharov prieš Rusiją* (toliau – EŽTT sprendimas *Zakharov*) 229 punktas.

¹²⁰ ESTT sprendimo *Schrems II* 181 punktas.

¹²¹ Šiuo vykdomuoju potvarkiu panaikinama PPD-28, išskyrus šios direktyvos 3 ir 6 skirsnius ir įslaptintą šios direktyvos priedą, kurie lieka galioti. Žr. [2022 m. spalio 7 d. prezidento nacionalinio saugumo memorandumą](#).

¹²² Žr. Sprendimo projekto 120 konstatuojamąją dalį.

renkami JAV prezidento nuožiūra¹²³. Tačiau, EDAV supratimu, pagrindinis EO 14086 tikslas yra nustatyti asmens duomenų rinkimo ir tvarkymo užsienio žvalgybos tikslais ribas, neatsižvelgiant į tai, kokia stebėjimo programa naudojama ir iš kur gaunami duomenys. Todėl EDAV supranta, kad papildomos apsaugos priemonės, numatytos EO 14086, taip pat taikomos stebėjimo programoms, kurios taikomos pagal EO 12333 tranzitu perduodamų asmens duomenų atžvilgiu¹²⁴.

115. Šiuo atžvilgiu EO 14086 išvardyta 12 teisėtų tikslų, kurių turėtų būti siekiama renkant signalų žvalgybos duomenis, ir 5 tikslai, kurių siekiant negalima rinkti signalų žvalgybos duomenų¹²⁵, taip pat 6 teisėti tikslai, susiję su masiniu būdu surinktų duomenų naudojimu¹²⁶. Nors kai kurie iš jų yra aprašyti gana išsamiai (pvz., „įkaitų gelbėjimas“), kiti yra bendresnio pobūdžio (pvz., „pasaulio saugumas“). EO 14086 taip pat pateikiamas draudžiamų tikslų sąrašas, kuris, be kita ko, apima tikslą panaikinti ar apriboti teisėtus privatumo interesus¹²⁷. EO 14086 taip pat numatyta galimybė Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui į tikslų sąrašą, kuriais leidžiama rinkti duomenis, įtraukti kitus tikslus, kurie prezidento sprendimu negali būti skelbiami viešai, jeigu prezidentas mano, kad tai keltų pavojų Jungtinių Amerikos Valstijų nacionaliniam saugumui¹²⁸. Atlikti tokius atnaujinimus gali būti leidžiamas tik „atsižvelgiant į naujus nacionalinio saugumo reikalavimus“.
116. Pagrįsdamos signalų žvalgybos duomenų rinkimą, žvalgybos agentūros negali remtis tik šiais tikslais, dėl operatyvinių priežasčių jie turi būti papildomai pagrindžiami konkretesniais prioritetais, kuriais vadovaujantis gali būti renkami signalų žvalgybos duomenys. EO 14086 išsamiai aprašoma prioritetų, kuriais vadovaujantis galima rinkti signalų žvalgybos duomenis, patvirtinimo procedūra¹²⁹. EDAV supranta, kad už patvirtintų žvalgybos prioritetų nustatymo procesą iš esmės atsako žvalgybos bendruomenės direktorius, ir pripažįsta, kad paprastai šis procesas turėtų apimti Nacionalinės žvalgybos direktoriaus biuro piliečių laisvių apsaugos pareigūno (PLAP) atliekamą vertinimą, dėl kurio direktorius gali nepritarti. Tokiu atveju šis procesas turi apimti PLAP atliekamą vertinimą ir direktoriaus nuomonę, pateikiamus pristatant nacionalinę žvalgybos prioritetų sistemą (NŽPS) prezidentui¹³⁰.
117. Tačiau EDAV taip pat pažymi, kad, remiantis termino „patvirtintas žvalgybos prioritetas“ apibrėžtimi, tokie prioritetai reiškia, kad „didžioji dalis Jungtinių Valstijų signalų žvalgybos duomenų rinkimo veiklos“¹³¹ yra prioritetas, patvirtintas pagal Vykdomojo potvarkio 2 skirsnio b punkto iii papunktį (kaip aprašyta ankstesnėje pastraipoje). Kai kuriais atvejais patvirtinimo procesas „ribotomis aplinkybėmis“ gali skirtis nuo šio proceso, o tokiu atveju prezidentas arba tam tikro žvalgybos bendruomenės padalinio vadovas gali nustatyti prioritetą „tiek, kiek įmanoma“ vadovaudamasis tame pačiame 2 skirsnio b punkto iii papunkčio (A dalies 1–3 punktuose) nustatytais kriterijais, įskaitant reikalavimą tinkamai atsižvelgti į visų asmenų privatumą ir pilietines laisves, tačiau nedalyvaujant PLAP.
118. Be to, EO 14086 pabrėžiama, kad signalų žvalgybos duomenų rinkimo veikla turi būti kuo labiau pritaikyta siekiant įgyvendinti patvirtintą žvalgybos prioritetą ir kad žvalgybos bendruomenė turi

¹²³ Pagal JAV Konstitucijos II straipsnį atsakomybė užtikrinti nacionalinį saugumą, įskaitant visų pirma užsienio žvalgybos informacijos rinkimą, priklauso Prezidentui, kaip vyriausiojo kariuomenės vado, kompetencijos sričiai.

¹²⁴ Žr. Sprendimo projekto 134 konstatuojamąją dalį.

¹²⁵ Žr. Vykdomojo potvarkio Nr. 14086 (EO 14086) 2 skirsnio b ir ii punktus, A dalies 1–5 punktus.

¹²⁶ Žr. Sprendimo projekto 134 konstatuojamąją dalį ir EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunktį.

¹²⁷ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto ii papunkčio A dalies 2 punktą.

¹²⁸ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto i papunkčio B dalį.

¹²⁹ Žr. Sprendimo projekto 129 konstatuojamąją dalį.

¹³⁰ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto iii papunkčio B dalį.

¹³¹ Žr. EO 14086 4 skirsnio n punktą.

apsvarstyti kitų mažiau intervencinių priemonių prieinamumą, įgyvendinamumą ir tinkamumą ir nustatyti bendrus reikalingumo ir proporcingumo reikalavimus¹³².

119. Be to, pagal EO 14086 5 straipsnio h punktą suteikiama teisė teikti reikalavimus atitinkančius skundus PLAP ir reikalauti, kad Duomenų apsaugos apeliacinis teismas peržiūrėtų PLAP sprendimus pagal to potvarkio 3 skirsnyje nustatytą teisių gynimo mechanizmą.
120. Atrodo, kad FISA tekstas, kuriame aprašytos žvalgybos operacijų, kurioms gali būti suteikti įgaliojimai, rūšys, yra aiškesnis ir tikslesnis nei EO 12333. FISA ir EO 12333 šiuo metu turi būti taikomi atsižvelgiant į EO 14086 ir ypač į reikalingumo ir proporcingumo principus.
121. EO 14086 nustatyti reikalavimai turi būti toliau įgyvendinami taikant agentūrų politikos priemones ir procedūras, kuriomis jie perkeliama į konkrečias kasdienės veiklos sritis. Šiuo atžvilgiu EO 14086 JAV žvalgybos agentūroms suteikiamas ne ilgesnis kaip vienerių metų laikotarpis, per kurį jos turi atnaujinti galiojančią politiką ir procedūras (t. y. iki 2023 m. spalio 7 d.), kad jos atitiktų šio vykdomojo potvarkio reikalavimus. Tokia atnaujinta politika ir procedūros turi būti parengtos konsultuojantis su generaliniu prokuroru, PLAP ir Privatumo ir piliečių laisvių priežiūros valdyba (PCLOB) bei kiek įmanoma paskelbiamos viešai¹³³.
122. EDAV palankiai vertintų tai, kad ne tik sprendimo įsigaliojimas, bet ir priėmimas priklausytų, *inter alia*, nuo to, ar visos JAV žvalgybos agentūros patvirtins atnaujintą EO 14086 įgyvendinimo politiką ir procedūras. EDAV rekomenduoja Komisijai įvertinti šią atnaujintą politiką ir procedūras ir pasidalyti šiuo vertinimu su EDAV.
123. Galiausiai dėl perduotų duomenų, surinktų nacionalinio saugumo tikslais, saugojimu, EDAV pažymi, kad EO 14086 užtikrinama, kad JAV asmenų asmens duomenims taikytinos taisyklės turi būti taikomos ir ne JAV asmenų asmens duomenims¹³⁴. Iš Sprendimo projekto matyti, kad šios taisyklės numatytos 2015 finansinių metų žvalgybos įgaliojimų akto 309 straipsnyje¹³⁵, kuriame iš esmės nustatytas ilgiausias penkerių metų saugojimo laikotarpis bet kokių viešai neskelbiamo telefono arba elektroninių ryšių pranešimų, gautų be asmens sutikimo, atveju. Šiuo atžvilgiu EDAV rekomenduoja, kad Komisija savo sprendime pateiktų aiškesnės informacijos, susijusios su JAV asmenų asmens duomenų saugojimo taisyklių vertinimu.

3.2.2 B garantija. Turi būti įrodytas reikalingumas ir proporcingumas, palyginti su teisėtais siekiamais tikslais

3.2.2.1 Naujajame Vykdomajame potvarkyje Nr. 14086 numatytos horizontaliosios apsaugos priemonės: reikalingumas ir proporcingumas

124. Naujuoju EO 14086, kuriuo iš esmės pakeičiama PPD-28, siekiama nustatyti taisykles, kuriomis būtų sustiprintos Jungtinių Valstijų signalų žvalgybos apsaugos priemonės, kurias, taikydama savo vidaus politikos priemones ir procedūras, turi toliau įgyvendinti žvalgybos bendruomenė.
125. EO 14086 nustatomi du nauji JAV teisės reikalavimai, atitinkantys ESTT sprendime *Schrems II* primintus reikalavimus, t. y. tai, kad signalų žvalgybos veikla turi būti vykdoma tik tiek, kiek būtina patvirtintam

¹³² Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto i papunkčio A ir B dalis.

¹³³ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto iv papunkčio B ir C dalis.

¹³⁴ Sprendimo projekto 150 konstatuojamoji dalis.

¹³⁵ Sprendimo projekto 272 išnaša.

prioritetiniam žvalgybos duomenų rinkimui paspartinti, ir tik tokiu mastu ir būdu, kuris yra proporcingas patvirtintam žvalgybos prioritetui¹³⁶.

126. EDAV supranta, kad šie elementai buvo įtraukti siekiant atspindėti ES teisėje ir ESTT bei EŽTT praktikoje numatytus būtinumo ir proporcingumo principus, kuriais siekiama užtikrinti, kad duomenų rinkimo ir tvarkymo veiksmai neviršytų to, kas būtina ir proporcinga.
127. Šiuo atžvilgiu EDAV primena numatytą žvalgybos prioritetų patvirtinimo procesą ir nukrypti leidžiančią nuostatą (žr. 116 ir 117 punktus).
128. Be to, EDAV pažymi, kad šiuos vykdomajame potvarkyje nustatytus reikalingumo ir proporcingumo principus reikės įtraukti į kiekvieno žvalgybos bendruomenės padalinio politiką ir procedūras ir pradėti įgyvendinti per vienus metus¹³⁷.

3.2.2.2 Specialios signalų žvalgybos duomenų rinkimo apsaugos priemonės

129. EDAV taip pat pažymi, kad EO 14086 nustatyti apribojimai, susiję su tikslais, kuriais asmens duomenys gali ir negali būti renkami renkant signalų žvalgybos duomenis¹³⁸.
130. EDAV palankiai vertina tai, kad vykdomajame potvarkyje numatoma, jog pirmenybė turėtų būti teikiama tiksliniam, o ne masiniam duomenų rinkimui¹³⁹. Kalbant apie signalų žvalgybos duomenų rinkimą, vykdomajame potvarkyje pateikiamas 12 tikslų, kuriais gali būti renkami duomenys ir kurie turi būti papildomai pagrindžiami žvalgybos prioritetais, sąrašas (žr. 117 punktą), taip pat 5 tikslų, kuriais negalima rinkti signalų žvalgybos duomenų, sąrašas¹⁴⁰. Iš esmės šiomis nuostatomis užtikrinamas duomenų rinkimo reikalingumas.
131. Vis dėlto EDAV primena, kad EO 14086 taip pat numatyta galimybė Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui į sąrašą įtraukti kitus tikslus (žr. 114 ir 115 dalis)¹⁴¹.

3.2.2.3 Specialios masinio duomenų rinkimo atveju taikomos apsaugos priemonės

132. ESTT savo sprendime *Schrems I* pabrėžė, kad „pagrindinės teisės į privatų gyvenimą apsauga Sąjungos lygiu bet kuriuo atveju reikalauja, kad nukrypti nuo asmens duomenų apsaugos leidžiančios nuostatos ir jos apribojimai neviršytų to, kas yra griežtai būtina“¹⁴² ir nusprendė, kad „reglamentavimas, leidžiantis valstybės institucijoms apskritai susipažinti su elektroninės komunikacijos turiniu, turi būti laikomas keliančiu pavojų Chartijos 7 straipsnyje garantuotos pagrindinės teisės į privatų gyvenimą esmei“.
133. Sprendime *Schrems II*¹⁴³, kiek tai buvo susiję su masinio duomenų rinkimo analize, susijusia su koreliaciniu EO 12333 ir PPD-28 aiškinimu, visų pirma su 183–185 punktais, Teisingumo Teismas pabrėžė, kaip jau buvo priminta, kad masinio rinkimo galimybė, „kuria pagal E.O. 12333 grindžiamas stebėjimo programos suteikiama prieiga prie į Jungtines Amerikos Valstijas perduodamų duomenų, šiai

¹³⁶ Žr. EO 14086 2 skirsnio a punkto ii papunkčio A ir B dalis.

¹³⁷ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto iv papunkčio B dalį.

¹³⁸ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto i papunkčio A dalies 1–12 punktus.

¹³⁹ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio A dalį.

¹⁴⁰ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto ii papunkčio A dalies 1–5 punktus.

¹⁴¹ Žr. EO 14086 2 skirsnio b punkto i papunkčio B dalį.

¹⁴² ESTT sprendimo *Schrems I* 92 punktas.

¹⁴³ Žr. ESTT sprendimą *Schrems II*.

prieigai netaikant jokios teismų kontrolės, nėra pakankamai aiškiai ir tiksliai nustatytos tokio masinio asmens duomenų rinkimo apimtys ribos“.

134. Todėl EDAV pažymi, kad ESTT iš esmės neatmetė masinio duomenų rinkimo galimybes, bet savo sprendime *Schrems II* laikėsi nuomonės, kad tam, jog toks masinis duomenų rinkimas būtų vykdomas teisėtai, turi būti nustatytos pakankamai aiškos ir tikslios ribos, kurias taikant būtų galima apibrėžti tokio masinio duomenų rinkimo aprėptį.
135. EDAV taip pat pripažįsta, kad, EO 14086 ne tik pakeičiama PPD-28, bet jame numatomos ir naujos už JAV ribų surinktų duomenų rinkimo ir naudojimo apsaugos priemonės ir apribojimai, nes FISA ar kituose konkretesniuose JAV teisės aktuose nustatyti apribojimai netaikomi.
136. Dėl masinio duomenų rinkimo EDAV atkreipia dėmesį į tai, kad EO 14086 nustatyta, jog masinis duomenų rinkimas ir toliau gali būti vykdomas. Iš tiesų EDAV pabrėžia, kad masinio duomenų rinkimo apibrėžtis išlieka tokia pati kaip ir anksčiau taikytoje PPD-28: „*masinė signalų žvalgyba – leidžiamas didelio kiekio signalų žvalgybos duomenų, kurie dėl techninių arba operatyvinių priežasčių gaunami nenaudojant atskyrimo kriterijų (pavyzdžiui, konkrečių identifikatorių ar parinkimo sąlygų), rinkimas*“¹⁴⁴.
137. Nuo tada, kai buvo priimtas sprendimas *Schrems II*, Teisingumo Teismas tiksliai neapibrėžė apsaugos priemonių, kurios turi būti taikomos masinio duomenų rinkimo atvejais. Tačiau EDAV primena, kad EŽTK šiuo atžvilgiu priėmė svarbius sprendimus dėl masinio duomenų rinkimo ir atitinkamų apsaugos priemonių.
138. EDAV primena, kad masinis duomenų rinkimas, kai leidžiama neatskiriant rinkti didelius duomenų kiekius, asmenims kelia didesnę grėsmę¹⁴⁵ nei tikslinis rinkimas, todėl reikia nustatyti papildomas apsaugos priemones.
139. EDAV taip pat pažymi, kad ESTT išplėtojo tolesnę praktiką, susijusią su srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimu ir paskesniu susipažinimu su šiais telekomunikacijų operatorių saugomais duomenimis, be kita ko, nacionalinio saugumo tikslais, kurie, nors negali būti laikomi tiesiogiai pritaikomais šiomis aplinkybėmis, tam tikru mastu galėtų būti svarbūs atliekant šį masinio duomenų rinkimo vertinimą atsižvelgiant į EO 12333.

1) Tikslų apribojimas

140. Vykdomajame potvarkyje nustatyta, kad masinis duomenų rinkimas turėtų būti vykdomas tik nustačius, kad „*informacijos, būtinos patvirtinto žvalgybos prioriteto įgyvendinimui paspartinti, pagrįstai negalima gauti tikslinio rinkimo būdu*“¹⁴⁶ ir kad „*žvalgybos bendruomenės padalinys taiko pagrįstus metodus ir technines priemones, užtikrindamas, kad surinkti duomenys nevirsytų to, kas būtina patvirtintam žvalgybos prioritetui įgyvendinti, kartu kuo labiau sumažinant nesusijusios informacijos rinkimą*“¹⁴⁷. Be šių apsaugos priemonių, EDAV taip pat pripažįsta, kad masiniu būdu

¹⁴⁴ Žr. EO 14086 4 skirsnio b punktą.

¹⁴⁵ Žr., pavyzdžiui, 2021 m. gegužės 25 d. EŽTT (didžioji kolegija) sprendimo *Big Brother Watch ir kiti prieš Jungtinę Karalystę* (toliau – EŽTT sprendimas *Big Brother Watch*) 363 konstatuojamąją dalį, kurioje Teismas nurodo, kad jis „*nebuvo įtikintas, kad susijusių ryšių duomenų gavimas perimant juos masiniu būdu neišvengiamai yra mažiau intervencinis nei tais atvejais, kai įsigyjamas turinys*“.

¹⁴⁶ EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio A dalis.

¹⁴⁷ EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio A dalis.

surinkti duomenys bus naudojami siekiant vieno ar daugiau iš šešių sąraše nurodytų tikslų¹⁴⁸. EDAV taip pat pabrėžia, kad nors šie tikslai yra išsamesni nei tie, kurie buvo nurodyti anksčiau taikytoje PPD-28, iš esmės pakeistoje EO 14086, tokio duomenų rinkimo galimybių mastas gali būti platus, t. y. gali būti renkami dideli duomenų kiekiai.

141. EDAV taip pat primena, kad EO 14086 taip pat numatyta galimybė Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui į sąrašą įtraukti kitus tikslus (žr. 115 punktą)¹⁴⁹.

2) Išankstinis nepriklausomas leidimas

142. EDAV pabrėžia, kad EŽTT teikia didelę reikšmę išankstiniam nepriklausomam leidimui, kuris turi būti suteikiamas, kai masinis duomenų rinkimas vykdomas nacionalinio saugumo tikslais. Iš tiesų Teismas visų pirma nusprendė, kad „siekiant kuo labiau sumažinti piktnaudžiavimo masinio duomenų perėmimo teise riziką, Teismo nuomone, procesui turi būti taikomos ištisinės apsaugos priemonės, o tai reiškia, kad taikomų priemonių reikalingumas ir proporcingumas kiekviename proceso etape turėtų būti įvertintas nacionaliniu lygmeniu; siekiant vykdyti tokį masinį duomenų perėmimą, nepriklausomą leidimą reikėtų gauti iš pat pradžių, kai apibrėžiami tokių veiksmų objektas ir taikymo sritis, ir kad turėtų būti vykdoma tokių veiksmų priežiūra ir nepriklausoma ex post facto peržiūra. Teismo nuomone, tai yra pagrindinės apsaugos priemonės, kurios bus bet kokios 8 straipsnį atitinkančios masinio duomenų perėmimo tvarkos kertinis elementas“¹⁵⁰.
143. EDAV taip pat atkreipia dėmesį į tolesnę didžiosios kolegijos priimtą šio sprendimo dalį, kurioje Strasbūro teismas taip pat pabrėžia, kad jis „sutinka su kolegijos nuomone, jog nors teismo leidimas ir yra svarbi apsaugos nuo savivalės priemonė, tai nėra būtinas reikalavimas (žr. kolegijos sprendimo 318–320 punktus). Vis dėlto leidimą vykdyti masinį duomenų perėmimą turėtų suteikti nepriklausoma institucija, t. y. institucija, nepriklausanti nuo vykdomosios valdžios“¹⁵¹.
144. Šiomis aplinkybėmis EDAV pažymi, kad vykdomajame potvarkyje nenumatomas toks išankstinis nepriklausomas leidimas vykdyti masinį duomenų rinkimą ir kad jis taip pat nenumatytas EO 12333 (žr. tolesnį skirsnį, susijusį su EO 12333).

3) Duomenų saugojimo taisyklės

145. EDAV primena, kad kitas svarbus apsaugos priemonių rinkinys yra duomenų rinkimo ir saugojimo trukmės taisyklės. Šiuo atžvilgiu EŽTT pabrėžė, kad „nacionalinėje teisėje turėtų būti nustatytas duomenų perėmimo trukmės apribojimas, gautų duomenų nagrinėjimo, naudojimo ir saugojimo procedūra, atsargumo priemonės, kurių reikia imtis perduodant duomenis kitoms šalims, ir aplinkybės, kuriomis perimti duomenys gali arba turi būti ištrinami arba sunaikinami“¹⁵², nes šios apsaugos priemonės „taip pat yra svarbios masinio duomenų perėmimo atvejais“¹⁵³.
146. Šiuo atžvilgiu EDAV supranta, kad vykdomajame potvarkyje numatomos taisyklės, susijusios su asmens duomenų, surinktų vykdant signalų žvalgybą, įskaitant masiniu būdu surinktus duomenis, saugojimu¹⁵⁴. EDAV pažymi, kad pagal EO 14086 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalį kiekvienas žvalgybos bendruomenės padalinys, tvarkantis asmeninę informaciją, surinktą vykdant signalų žvalgybą, turi

¹⁴⁸ EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio B dalis.

¹⁴⁹ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio C dalį.

¹⁵⁰ Žr. EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 350 punktą.

¹⁵¹ Žr. EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 351 punktą.

¹⁵² Žr. EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 348 punktą.

¹⁵³ Žr. EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 348 punktą.

¹⁵⁴ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalies 2 punkto a–c papunkčius.

nustatyti ir taikyti politiką ir procedūras, kuriomis siekiama kuo labiau sumažinti asmeninės informacijos, surinktos vykdančią žvalgybą, platinimą ir saugojimą. Tačiau šiose taisyklėse nenumatomas konkretus saugojimo laikotarpis ir iš esmės daroma nuoroda į tas pačias taikytinas duomenų, susijusių su JAV asmenimis, saugojimo taisykles ir į atvejus, kai galutinis sprendimas dėl duomenų saugojimo nebuvo priimtas. Todėl EDAV yra susirūpinusi dėl to, kad šie saugojimo laikotarpiai, kaip ir tikslinio duomenų rinkimo atveju (žr. 122 punktą), šiame vykdomajame potvarkyje nėra aiškiai apibrėžti, kiek tai susiję su masiniu būdu renkama duomenimis. EDAV ragina Komisiją pasidalyti savo vertinimu dėl JAV asmenims taikomų duomenų saugojimo laikotarpių reikalingumo ir proporcingumo ir turima informacija apie faktinius duomenų saugojimo laikotarpius, kai pagal JAV teisę nebuvo priimtas galutinis sprendimas dėl duomenų saugojimo laikotarpių, nes Sprendimo projekte ši bendra taisyklė buvo paminėta tik vienoje trumpoje pastraipoje¹⁵⁵ ir išnašoje¹⁵⁶, pagal kurias negalima nustatyti, ar šie duomenų saugojimo laikotarpiai yra reikalingi ir proporcingi. Kadangi, kaip pabrėžė EŽTT, tai yra labai svarbi apsaugos priemonė, kurią taikant užtikrinama, kad duomenų subjektai galėtų naudotis savo teisėmis tokiomis aplinkybėmis, visų pirma, kai jų duomenys renkami imantis itin intervencinio pobūdžio priemonių, EDAV ragina Europos Komisiją pateikti papildomų paaiškinimų, susijusių su įvairiais faktais duomenų saugojimo laikotarpiais.

4) Su duomenų platinimu susijusios apsaugos priemonės

147. EDAV taip pat primena, kad, siekdamas užtikrinti reikalingumo ir proporcingumo veiksmingumą ir tikslo apribojimo principą, EŽTT taip pat pripažino teisės aktuose nustatytų taisyklių, susijusių su tolesniu surinktų duomenų (taip pat ir masiniu būdu) platinimu, svarbą¹⁵⁷.
148. EO 14086 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalies 1 punkto c papunktyje nustatyta, kad vykdančią žvalgybą surinkta informacija apie asmenis, kurie nėra JAV piliečiai, gali būti platinama tik tuo atveju, jeigu įgaliojotas ir tinkamai apmokytas asmuo pagrįstai mano, kad asmens duomenys bus tinkamai apsaugoti ir kad gavėjui reikia žinoti šią informaciją.
149. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, EDAV supranta, kad EO 14086 nuostatose dėl duomenų platinimo nenumatytas aiškus draudimas platinti informaciją kitais nei nacionalinio saugumo tikslais, kai tai susiję su duomenų platinimu JAV kompetentingoms institucijoms¹⁵⁸. EDAV ragina Komisiją išsamiau paaiškinti šiuo atveju taikytinas taisykles ir apsaugos priemones.
150. Todėl EDAV yra susirūpinusi dėl to, kad kompetentingų žvalgybos bendruomenės institucijų gauti duomenys galėtų būti platinami JAV kompetentingoms institucijoms siekiant kovoti su nusikalstamumu, įskaitant sunkius nusikaltimus ir atliekant nusikalstamų veikų tyrimus, taip suteikiant teisėsaugos institucijoms galimybę be jokių papildomų konkrečių apribojimų gauti duomenis, kuriuos joms būtų draudžiama rinkti tiesiogiai, ir ragina Komisiją toliau vertinti šį klausimą.
151. Atsižvelgdama į konkrečias tolesnio duomenų perdavimo aplinkybes (duomenų platinimas gavėjams, nepriklausantiems Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybei, įskaitant užsienio vyriausybes ar

¹⁵⁵ Žr. Sprendimo projekto 150 punktą.

¹⁵⁶ Žr. Sprendimo projekto 271 išnašą.

¹⁵⁷ Žr. EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 348 punktą.

¹⁵⁸ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalies 1 punktą.

tarptautines organizacijas¹⁵⁹), EDAV primena, kad, jos nuomone, duomenų apsauga taip pat turėtų būti išlaikoma tolesnio duomenų perdavimo metu, be kita ko, nacionalinio saugumo srityje¹⁶⁰.

152. Šiuo atžvilgiu vykdomajame potvarkyje numatytos tam tikros apsaugos priemonės, t. y. reikalavimas prieš platinant duomenis tinkamai atsižvelgti į tokio platinimo tikslą (nors aiškiai nereikalaujama, kad platinimo tikslas taip pat būtų nacionalinio saugumo apsauga), taip pat į platinamų asmens duomenų pobūdį ir mastą bei galimą neigiamą poveikį atitinkamam asmeniui arba asmenims.
153. Nors EDAV pripažįsta, kad kai kurios iš šių apsaugos priemonių, visų pirma tai, kad turi būti atsižvelgiama į „*galimą neigiamą poveikį*“¹⁶¹ atitinkamam (-iems) duomenų subjektui (-ams), atitinka kai kuriuos EŽTK reikalavimus, ji taip pat pabrėžia, kad Strasbūro teismas taip pat reikalauja, kad teisiškai privaloma pareiga „*išanalizuoti ir nustatyti, ar žvalgybos informacijos gavėjas iš užsienio siūlo priimtino būtiniausio lygio apsaugos priemones*“¹⁶², kurios EDAV nėra aiškiai nustačiusi vykdomojo potvarkio nuostatose, susijusiose su informacijos platinimu užsienyje esantiems gavėjams. Todėl EDAV ragina Komisiją toliau vertinti šį elementą.
154. EDAV taip pat pažymi, kad Europos Komisija, atlikdama tinkamumo vertinimą, neatsižvelgė į galiojančius tarptautinius susitarimus, sudarytus su trečiosiomis valstybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis, kuriuose gali būti numatytos konkrečios nuostatos dėl žvalgybos tarnybų vykdomo tarptautinio asmens duomenų perdavimo trečiosioms valstybėms. EDAV mano, kad dvišalių ar daugiašalių susitarimų su trečiosiomis šalimis sudarymas bendradarbiavimo žvalgybos srityje tikslais gali daryti poveikį vertinamai duomenų apsaugos teisei sistemai.
155. Todėl EDAV ragina Europos Komisiją paaiškinti, ar tokie susitarimai egzistuoja, kokiomis sąlygomis jie gali būti sudaromi, ir įvertinti, ar tarptautinių susitarimų nuostatos gali daryti poveikį asmens duomenų, perduodamų iš EEE, apsaugos lygiui, užtikrinamam pagal teisės aktų sistemą ir praktiką, susijusią su tolesniu duomenų perdavimu nacionalinio saugumo tikslais.

5) Laikinas masinis duomenų rinkimas siekiant paremti pradinį techninį tikslinio duomenų rinkimo etapą

156. EDAV primena, kad, atsižvelgiant į paskutinę bendrą privatumo skydo peržiūrą, diskusijų metu daugiausia dėmesio skirta papildomo pagrindo (padėties / scenarijaus), kuriuo gali būti vykdomas masinis duomenų rinkimas, aiškinimui ir taikymui, kaip numatyta PPD-28 2 skirsnio 5 išnašos pirmame sakinyje, kuriame nurodyta, kad „*šiame skirsnyje nustatyti apribojimai netaikomi signalų žvalgybos duomenims, kurie gaunami laikinai, siekiant palengvinti tikslinį duomenų rinkimą*“. JAV institucijos tuo metu paaiškino, ką reiškia apibrėžtis „*signalų žvalgybos duomenys, kurie gaunami laikinai, siekiant palengvinti tikslinį duomenų rinkimą*“. Iš šių diskusijų EDAV suprato, kad ši išnaša reiškia, jog duomenys gali būti renkami dideliais kiekiais, neatsižvelgiant į numatytus šešis tikslus, jeigu jie renkami laikinai, siekiant nustatyti apibrėžto tikslo identifikatorių. Taigi tai būtų papildomas motyvas rinkti duomenis dideliais kiekiais ir šiuo atveju vis dar būtų taikomi tik PPD-28 1 straipsnyje nustatyti bendri principai. Kaip jau buvo priminta, sprendime *Schrems II* ESTT laikėsi nuomonės, kad EO 12333 ir PPD-28, kiek tai

¹⁵⁹ Žr. EO 14086, visų pirma 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalies 1 punkto d papunktį.

¹⁶⁰ Žr. pvz., EDAV nuomonę 14/2021 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje projekto. Priimta 2021 m. balandžio 13 d., 4.3.2.1 ir 4.3.2.2 skirsniai.

¹⁶¹ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto iii papunkčio A dalies 1 punkto d papunktį.

¹⁶² Žr. 2021 m. gegužės 25 d. EŽTT (didžioji kolegija) sprendimo *Centrum För Rättvisa prieš Švediją* 326 punktą.

susiję su masiniu duomenų rinkimu nebuvo „pakankamai aiškiai ir tiksliai nustatytos tokio masinio asmens duomenų rinkimo apimtys ribos“¹⁶³.

157. EDAV pažymi, kad EO 14086 vis dar numatyta nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią leidžiama vykdyti tokio pobūdžio masinį duomenų rinkimą¹⁶⁴. Tačiau EDAV palankiai vertina tai, kad šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sritis buvo susiaurinta, palyginti su PPD-28, o pagal EO 14086 buvo numatytos papildomos apsaugos priemonės.
158. EDAV supranta, kad naujajame EO 14086 numatytos apsaugos priemonės, kurios ir toliau taikomos tokios rūšies laikinam techninio pobūdžio masiniam duomenų rinkimui, visų pirma bendrieji reikalingumo ir proporcingumo principai, susiję su patvirtintu žvalgybos prioritetu, kai duomenys prieš tikslinį rinkimą gaunami nenaudojant atskyrimo kriterijų (EO 140862 skirsnio a–b punktai, 2 skirsnio c punkto i papunktis). EDAV taip pat supranta, kad tokiame masiniame duomenų rinkime, kuriuo grindžiamas vėlesnis tikslinis signalų žvalgybos duomenų rinkimas, taip pat taikomos papildomos apsaugos priemonės, numatytos 2 poskirsnio c punkto iii papunktyje¹⁶⁵.
159. Tačiau EDAV taip pat primena (žr. 117 punktą), kad termino „patvirtintas žvalgybos prioritetas“ apibrėžtyje numatyta nukrypti leidžianti procedūra, kurioje nedalyvauja Nacionalinės žvalgybos direktoriaus biuro PLAP“.
160. Tačiau EDAV vis dar pažymi, kad poskirsnyje, susijusiame su masiniu duomenų rinkimu, nustatytos apsaugos priemonės netaikomos laikinam masiniam duomenų rinkimui, naudojamam pradiniam tikslinio signalų žvalgybos duomenų rinkimo veiklos techniniam etapui remti, kaip nurodyta EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio D dalyje, o tai visų pirma reiškia, kad šiuo atveju masiniu būdu renkami duomenys gali būti naudojami kitais tikslais nei nurodytieji 2 poskirsnio c punkto ii papunktyje. EDAV palankiai vertintų, jeigu Sprendimo projekte būtų pateikti paaiškinimai dėl tikslų, kuriais šiomis aplinkybėmis gali būti naudojami masiniu būdu surinkti duomenys, taip pat dėl 2 poskirsnio c punkto i papunktyje nustatytų apribojimų taikymo renkant signalų žvalgybos duomenis apskritai (t. y. tik siekiant šiame poskirsnyje išvardytų teisėtų tikslų), kai laikinai vykdomas masinis duomenų rinkimas.
161. Apibendrindama EDAV taip pat pabrėžia, kad ši nukrypti leidžianti nuostata, taikoma laikino masinio duomenų rinkimo atveju, atsižvelgiant į tikslinį duomenų rinkimą, ir likusios taikytinos apsaugos priemonės tebėra neaiškios, visų pirma kalbant apie tai, kokios apsaugos priemonės pagal EO 14086 būtų taikomos kiekvienu etapu (masinis rinkimas, tolesnis tikslinis rinkimas), ir ragina Komisiją toliau vertinti šiuos elementus, o būsimose bendrose peržiūrose šiuos aspektus įvertinti ir praktiškai.
162. Be to, nors EDAV taip pat apgailestauja, kad nepaisant to, jog sąvoka „laikiniai“ vykdomajame potvarkyje buvo paaiškinta šiek tiek išsamiau nei PPD-28, EDAV nuomone, tai vis tiek reiškia, kad kol nebus nustatytas tikslas, masinis duomenų rinkimas galėtų būti vykdomas toliau. Šiuo atžvilgiu EDAV primena, kad būtina nustatyti aiškias ir tikslias taisykles, ir pabrėžia, kad šios taisyklės yra svarbios duomenų subjektams.
163. Galiausiai, kalbant apie masinio duomenų rinkimo atvejais taikomas apsaugos priemones, EDAV tebėra susirūpinusi, kad, nepaisant papildomų apsaugos priemonių, numatytų pagal EO 14086, galimybė masiniu būdu rinkti duomenis, t. y. nenaudojant atskyrimo kriterijų išliks ir nebus užtikrinamos pagrindinės apsaugos priemonės, kaip antai išankstiniai leidimai rinkti šiuos duomenis, be kita ko,

¹⁶³ ESTT sprendimo *Schrems II* 183 punktas.

¹⁶⁴ Žr. EO 14086 2 skirsnio c punkto ii papunkčio D dalį ir Sprendimo projekto 226 išnašą.

¹⁶⁵ Daugiau informacijos apie šias nuostatas pateikiama ankstesniuose skirsniuose.

remiantis nukrypti leidžiančia nuostata, kuria vadovaujantis galima laikinai vykdyti techninio pobūdžio masinį duomenų rinkimą, taip pat atsižvelgiant į būtinybę pateikti papildomus paaiškinimus ir išreikštą susirūpinimą dėl griežto tikslo apribojimo, kad vėliau būtų galima susipažinti su duomenimis, aiškių ir griežtų duomenų saugojimo taisyklių ir griežtesnių apsaugos priemonių, susijusių su dideliais kiekiais surinktų duomenų platinimu, įskaitant tolesnį jų perdavimą.

164. Apskritai EDAV pabrėžia, kad pirmiau minėtas EŽTT sprendimas dar kartą parodo, jog svarbu, kad nepriklausomos priežiūros institucijos vykdytų visapusišką priežiūrą. EDAV taip pat pabrėžia, kad nepriklausoma priežiūra visais vyriausybės prieigos nacionalinio saugumo tikslais proceso etapais yra svarbi apsaugos nuo savavališkų sekimo priemonių, taigi ir tinkamo duomenų apsaugos lygio įvertinimo priemonė. Priežiūros institucijų nepriklausomumo garantija, kaip apibrėžta ES chartijos 8 straipsnio 3 dalyje, siekiama užtikrinti veiksmingą ir patikimą fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis taisyklių laikymosi stebėseną. Tai visų pirma pasakytina tais atvejais, kai dėl slapto sekimo pobūdžio asmuo negali reikalauti atlikti jų peržiūrą arba tiesiogiai dalyvauti peržiūros procedūrose prieš pradėdant taikyti šią stebėjimo priemonę arba jos taikymo metu.
165. EDAV primena, kad, jos nuomone, tinkamumo vertinimas priklauso nuo visų bylos aplinkybių, visų pirma nuo *ex post* priežiūros ir teisių gynimo priemonių veiksmingumo, kaip numatyta teisinėje sistemoje.

3.2.2.4 Teisinė sistema, pagal kurią žvalgybos padaliniai organizuoja specialų duomenų rinkimą nacionalinio saugumo tikslais JAV teritorijoje ir už jos ribų

166. Savo sprendime *Schrems II* ESTT dėl FISA 702 straipsnio pabrėžė, kad šiame tekste „*nematyti, kad jame yra įtvirtintų įgaliojimų įgyvendinti stebėjimo programas užsienio žvalgybos tikslais apribojimų ar garantijų ne JAV asmenims, kuriems gali būti taikomos šios programos*“¹⁶⁶. Tai paskatino Teisingumo Teismą manyti, kad „*šiomis aplinkybėmis <...> pagal šį straipsnį negali būti užtikrintas apsaugos lygis, iš esmės lygiavertis tam, kuris garantuojamas Chartija, <...>, pagal kurią tam, kad būtų įvykdytas proporcingumo principas, pačiame teisiniame pagrinde, kuriuo leidžiami pagrindinių teisių suvaržymai, turi būti apibrėžta atitinkamos teisės įgyvendinimo ribojimo apimtis ir numatytos aiškos, tikslios taisyklės, kuriomis būtų reglamentuojama atitinkamos priemonės apimtis ir taikymas ir nustatomi minimalūs reikalavimai*“¹⁶⁷.
167. Dėl EO 12333 Teismas, išanalizavęs sąlygas, kuriomis masinis duomenų rinkimas galėtų būti vykdomas pagal šį potvarkį kartu su PPD-28, pažymėjo, kad juo „*nesuteikta įgyvendinamų teisių, kuriomis būtų galima remtis teismuose JAV valdžios institucijų atžvilgiu*“¹⁶⁸, ir taip pat padarė išvadą, kad „*šia galimybe, kuria pagal E.O. 12333 grindžiamas stebėjimo programas suteikiama prieiga prie į Jungtines Amerikos Valstijas perduodamų duomenų, šiai prieigai netaikant jokios teismų kontrolės, nėra pakankamai aiškiai ir tiksliai nustatytos tokio masinio asmens duomenų rinkimo apimties ribos*“¹⁶⁹.
168. Kalbant apie šias konkrečias duomenų rinkimo tvarkas, šiuo metu EO 14086 yra nustatytos naujos taisyklės.

¹⁶⁶ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 180 punktą.

¹⁶⁷ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 180 punktą.

¹⁶⁸ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 182 punktą.

¹⁶⁹ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 183 punktą.

3.2.2.4.1 Duomenų rinkimas nacionalinio saugumo tikslais pagal 702 straipsnį

169. EDAV primena, kad PCLOB paskutinėje ataskaitoje buvo palankiai įvertintos išvados dėl FISA 702¹⁷⁰, pagal kurias „ne JAV asmenims taip pat taikomi galimybės susipažinti ir saugojimo apribojimai, kurių reikalaujama pagal įvairių agentūrų taikomas mažinimo ir (arba) tikslingumo procedūras, susijusias su JAV asmens duomenų nustatymo ir pašalinimo išlaidomis ir sunkumais, susijusiais su atvejais, kai laikantis aukštesnių JAV duomenų standartų tvarkomas didelis duomenų rinkinys (t. y. paprastai tvarkomas visas duomenų rinkinys)“.
170. Remiantis šiomis išvadomis, „programa nevykdoma renkant duomenis apie ryšius dideliais kiekiais“. Ši išvada buvo patvirtinta ODNI paskelbtose 2014 ir 2021 m. statistinių duomenų skaidrumo ataskaitose. Be to, remiantis PCLOB ataskaita, sekimui nukreipti buvo naudojami rinkikliai, kuriems buvo paskirtos tam tikros užduotys, kaip antai e. pašto adresas arba telefono numeris.
171. Vis dėlto EDAV taip pat primena, kad 702 straipsnio kontekste per paskutinę privatumo skydo peržiūrą buvo paaiškinta, kad „asmuo“, kuris turi būti sekamas, gali reikšti kelis asmenis, naudojančius tą patį identifikatorių, su sąlyga, kad visi šie asmenys yra ne JAV piliečiai ir atitinka taikytinus tikslinės grupės kriterijus. EDAV taip pat primena, kad 2019 m. trečiojoje bendroje metinėje privatumo skydo peržiūroje buvo paprašyta pateikti papildomų paaiškinimų, susijusių su programa UPSTREAM, taip siekiant užkirsti kelią masiniam ir neapibrėžtam susipažinimui su asmenų, kurie nėra JAV piliečiai, asmens duomenimis¹⁷¹.
172. Be to, EDAV primena, kad dėl to, jog duomenų rinkimas pagal FISA 702 straipsnį grindžiamas „reikšmingu duomenų gavimo tikslu – gauti užsienio žvalgybos informacijos“ vis dar lieka neaiškumų dėl jo tikslo apribojimo ir būtinumo. Tačiau EDAV pažymi, kad pagal EO 14086 2 skirsnio a punkto A ir B dalis signalų žvalgybos veikla turi būti vykdoma tik nustačius, kad ši veikla yra būtina patvirtintam prioritetui įgyvendinti, ir tik tokiu mastu ir tokiu būdu, kuris yra proporcingas tokiam prioritetui, ir kad ji turi būti kuo labiau pritaikyta patvirtinto prioriteto įgyvendinimui paspartinti, tinkamai atsižvelgiant į svarbius veiksnius, kaip antai kišimąsi renkant duomenis, duomenų slaptumą, neproporcingą poveikį privatumui ir pilietinėms laisvėms. Tačiau EDAV tikisi gauti išsamesnių paaiškinimų, kaip tai bus konkrečiai įgyvendinama ir įtraukiama į vykdomus veiksmus, be kita ko, taikant FISA 702 straipsnį.
173. Šiuo atžvilgiu, kadangi nebuvo galimybės tiesiogiai susipažinti su šia informacija, EDAV paragino atlikti nepriklausomą FISA 702 straipsnyje pateikto termino „tikslai“ apibrėžties ir sąvokos „užsienio žvalgybos informacija“ apibrėžties (įskaitant UPSTREAM programą) reikalingumo ir proporcingumo vertinimą po to, kai ji bus atnaujinta. EDAV mano, kad jos ankstesnis raginimas atlikti tolesnį nepriklausomą rinkiklių taikymo konkrečiais atvejais proceso vertinimą („rinkiklių užduočių parinkimas“) ir išsamiau paaiškinti programą UPSTREAM yra svarbus. Todėl, atsižvelgdama į naująjį EO 14086, EDAV ragina pateikti papildomos informacijos, kad taip pat būtų galima įvertinti ir stebėti, kaip ir koku mastu naujai nustatyti reikalingumo ir proporcingumo principai šiomis aplinkybėmis bus taikomi praktiškai, ir tikisi, kad tai taip pat bus įvertinta atliekant bendras peržiūras ateityje.
174. EDAV palankiai vertina tai, kad visapusiškai veikianti Privatumo ir piliečių laisvių priežiūros valdyba (PCLOB), kaip nepriklausoma priežiūros agentūra, nusprendė vykdyti priežiūros projektą, siekdama išnagrinėti stebėjimo programą, kurią vykdomasis padalinys vykdo pagal Užsienio žvalgybos stebėjimo akto (FISA) 702 straipsnį, iki 2023 m. gruodžio mėn. 702 straipsnio pabaigos termino ir būsimo viešo ir

¹⁷⁰ Žr. PCLOB ataskaitą dėl stebėjimo programos, vykdomos pagal FISA 702 straipsnį, p. 100.

¹⁷¹ Žr. Trečiosios bendros peržiūros ataskaitos p. 17 83 punktą.

Kongreso svarstymo dėl pakartotinio leidimo vykdyti šią programą suteikimo¹⁷². EDAV taip pat palankiai vertina tai, kad „peržiūra apima atrinktas tyrimui skirtas prioritetines sritis, įskaitant (bet nebūtinai tik jas) JAV piliečių užklausas dėl informacijos, surinktos pagal 702 straipsnį, ir duomenų rinkimo pagal programą „UPSTREAM“ pagal 702 straipsnį“¹⁷³ ir „taip pat apima ankstesnės ir numatomos programos vertės ir efektyvumo bei taikomų privatumo ir piliečių laisvių apsaugos priemonių tinkamumo peržiūrą“¹⁷⁴. Todėl EDAV pabrėžia, kad norint tinkamai ir išsamiai įvertinti pagal šią stebėjimo programą numatytas ir taikomas privatumo apsaugos priemones, reikėtų susipažinti su šioje ataskaitoje dėl 702 straipsnio pateiktomis PCLOB išvadomis.

175. Atsižvelgdama į naująjį EO 14086, EDAV taip pat ragina pateikti papildomos informacijos, kad taip pat būtų galima įvertinti ir stebėti, kaip ir koku mastu naujai nustatyti reikalingumo ir proporcingumo principai, taip pat kitos šiame tekste numatytos apsaugos priemonės šiomis aplinkybėmis bus taikomi praktiškai.

3.2.2.4.2 Duomenų rinkimas nacionalinio saugumo tikslais pagal Vykdomąjį potvarkį Nr. 12333

176. Kaip ESTT pripažino savo sprendime *Schrems II*, trečiosios šalies, kurios tinkamumas svarstomas, teisės aktų analizė neturėtų būti susijusi tik su teisės aktais ir praktika, kuriais vadovaujantis galima vykdyti stebėjimą tos šalies fizinių sienomis apibrėžtoje teritorijoje, bet taip pat turėtų apimti ir tos trečiosios šalies teisės teisinių pagrindų, kuriais remiantis šioje šalyje leidžiama vykdyti stebėjimą už jos teritorijos ribų, kiek tai susiję su ES duomenimis, analizę. Būtinai valdžios institucijų galimybių susipažinti su duomenimis apribojimai turėtų būti taikomi ir asmens duomenims, perduodamiems į šalį, kurios tinkamumas pripažįstamas.
177. EDAV palankiai vertina PCLOB paskelbtą ir 2021 m. balandžio mėn. išleistą bendrą viešą ataskaitą dėl Vykdomojo potvarkio Nr. 12333, tačiau pažymi, kad ši ataskaita tebėra bendro pobūdžio, nes dauguma nustatytų faktų yra įslaptinti.
178. Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgdama į netikrumą ir neaiškumą dėl to, kaip buvo taikomas EO 12333, ir į tai, kad svarbu paaiškinti, kaip jis bus taikomas atsižvelgiant į naująjį EO 14086, EDAV pabrėžia laukiamų PCLOB ataskaitų dėl šio teksto svarbą¹⁷⁵. Tačiau ji supranta, kad didžioji šių dokumentų turinio dalis greičiausiai liks įslaptinta, todėl daugiau informacijos apie konkretų EO 12333 veikimą ir jo būtinumą bei proporcingumą nebus galima gauti nei visuomenei, nei EDAV.
179. Todėl EDAV ypač palankiai vertintų, jeigu PCLOB ataskaita dėl EO 14086 taikymo būtų ne įslaptinta, o, ją užbaigus, visiškai prieinama, be kita ko, kalbant apie ataskaitos dalis, kuriose būtų įvertinta, kaip EO 14086 nustatytos apsaugos priemonės bus taikomos renkant duomenis pagal EO 12333.. EDAV taip pat ragina Komisiją atkreipti ypatingą dėmesį į šį klausimą vykdant bendras peržiūras ateityje.
180. Apskritai, kalbant apie įvairias teises priemones, kuriose numatoma galimybė JAV žvalgybos agentūroms rinkti duomenis ir toliau su jais susipažinti bei juos tvarkyti JAV teisinėje sistemoje, EDAV pageidautų, kad būtų pateikti paaiškinimai dėl jų sąveikos su naujuoju EO 14086, ir tikisi, kad

¹⁷² Žr. [PRANEŠIMĄ APIE PCLOB PRIEŽIŪROS PROJEKTĄ, KURIAME NAGRINĖJAMAS UŽSIENIO ŽVALGYBOS STEBĖJIMO AKTO \(FISA\) 702 STRAIPSNIS](#).

¹⁷³ Žr. pirmiau.

¹⁷⁴ Žr. pirmiau.

¹⁷⁵ Bendra ataskaita dėl EO 12333 iš esmės liko įslaptinta – viešai paskelbta tik trumpa vieša versija, taip pat ataskaita ir rekomendacijos dėl CŽV kovos su terorizmu veiklos, kuri buvo vykdoma pagal EO 12333 (taip pat tik iš dalies išslaptinta).

ankstesnėse EDAV nuomonėse išreikštas susirūpinimas bus išspręstas priėmus šias naujas apsaugos priemones.

181. EDAV taip pat ragina Komisiją ateityje vykdant bendras peržiūras šiems aspektams skirti ypatingą dėmesį.

3.2.2.4.3 PCLOB ataskaita

182. EDAV palankiai vertina tai, kad EO 14086 taip pat numatytas reikalavimas PCLOB parengti ataskaitą dėl Vykdomojo potvarkio įgyvendinimo. EDAV pabrėžia, kad į šią ataskaitą turėtų būti įtrauktas šiuo konkrečiu vykdomuoju potvarkiu suteiktos galimybės rinkti duomenis nurodytais tikslinio rinkimo tikslais, taip pat masiniu būdu, be kita ko, dėl techninių priežasčių, įvertinimas, kad būtų galima geriau suprasti pagrindines EO 14086 naudojamas sąvokas ir tai, kaip jos praktiškai suprantamos ir taikomos įvairiose stebėjimo programose. Ši ataskaita taip pat būtų reikalinga siekiant įvertinti, kaip Vykdomasis potvarkis bus įgyvendinamas vykdant žvalgybos padalinių vidaus procedūras ir politiką.

3.2.3 C garantija. Priežiūra

3.2.3.1 Įvadas

183. JAV žvalgybos veiklai taikomas daugiasluoksnis priežiūros procesas. JAV priežiūros struktūrą galima suskirstyti į vidaus ir išorės priežiūrą. Visi žvalgybos bendruomenės subjektai turi priežiūros ir atitikties užtikrinimo pareigūnus, kurie vykdo periodinę signalų žvalgybos veiklos priežiūrą, įskaitant privatumo ir piliečių laisvių pareigūnų ir generalinių inspektorių veiklos priežiūrą. Be to, veikia išorės priežiūros įstaigos, kaip antai Privatumo ir piliečių laisvių priežiūros valdyba (PCLOB) bei Žvalgybos priežiūros valdyba.
184. EDAV primena, kad veikla prižiūrima ne tik renkant duomenis, bet ir tuo metu, kai valdžios institucija gauna prieigą prie duomenų, siekdama juos tvarkyti toliau. Savo jurisprudencijoje EŽTT ne kartą nurodė, kad kiekvienam teisės į privatumą ir duomenų apsaugą apribojimui turėtų būti taikoma veiksminga, nepriklausoma ir nešališka priežiūros sistema, kurią turi įgyvendinti teismas arba kita nepriklausoma įstaiga¹⁷⁶ (pvz., administracinė institucija arba parlamento organas).
185. Nors EŽTT pareiškė teikiantis pirmenybę tam, kad teisėjas būtų atsakingas už priežiūrą, jis neatmetė galimybės, kad atsakinga gali būti kita institucija, „su sąlyga, kad tokia institucija yra pakankamai nepriklausoma nuo vykdomosios valdžios“¹⁷⁷ ir „stebėjimą vykdančių institucijų ir jai suteikiami pakankami įgaliojimai ir kompetencija vykdyti veiksmingą ir nuolatinę kontrolę“¹⁷⁸.
186. EŽTT pridūrė, kad vertinant nepriklausomumą reikia atsižvelgti į „priežiūros įstaigos narių skyrimo būdą ir teisinį statusą“¹⁷⁹.
187. EŽTT taip pat nurodė, kad jis turi išnagrinėti, ar priežiūros institucijos veikla gali būti kontroliuojama viešai. Pavyzdžiui, tai būtų galima pasiekti užtikrinant, kad tais atvejais, kai vyriausybei kasmet

¹⁷⁶ 1978 m. rugsėjo 6 d. EŽTT sprendimo *Klass ir kiti prieš Vokietiją* (toliau – EŽTT sprendimas *Klass*) 17 ir 51 punktai.

¹⁷⁷ EŽTT sprendimo *Zakharov* 258 punktas; 2009 m. vasario 10 d. EŽTT sprendimo *Lordachi ir kiti prieš Moldovą* 40 ir 51 punktai; 2007 m. balandžio 26 d. EŽTT sprendimo *Dumitru Popescu prieš Rumuniją* 70–73 punktai.

¹⁷⁸ EŽTT sprendimo *Klass* 56 punktas.

¹⁷⁹ EŽTT sprendimo *Zakharov* 278 punktas.

teikiamos priežiūros ataskaitos, atitinkamai viešos ataskaitos būtų teikiamos Parlamentui ir aptariamoms Parlamente¹⁸⁰.

188. Sprendime *Schrems II* ESTT taip pat atsižvelgė į nepriklausomą stebėjimo priemonių įgyvendinimo priežiūrą, nes „<...> FISC vykdoma kontrole siekiama patikrinti, ar šios stebėjimo programos atitinka tikslą gauti užsienio žvalgybos informacijos, bet atliekant šią kontrolę nėra vertinama, „ar asmenys tinkamai sekami siekiant gauti užsienio žvalgybos informacijos“¹⁸¹.

3.2.3.2 Vidaus priežiūra

3.2.3.2.1 Generaliniai inspektoriai

189. EDAV pripažįsta, kad generaliniams inspektoriams suteikiami įvairūs leidimai, būtini vykdant žvalgybos veiklos stebėseną. Visų pirma generaliniai inspektoriai gali susipažinti su visa informacija, kurios reikia norint įvertinti, kaip agentūrų darbas apskritai atitinka teisės aktus, įskaitant, be kita ko, teisės aktus, susijusius su privatumu ir duomenų apsauga, ir gali išduoti teismo šaukimus, taip pat priimti bet kurio asmens priesaiką, susijusią su generalinių inspektorių tyrimu.
190. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, EDAV mano, kad generaliniai inspektoriai paprastai turi plačius tyrimo įgaliojimus. Tačiau jie neturi jokių privalomų įgaliojimų nurodyti imtis taisomųjų veiksmų ir teikia tik neprivalomas rekomendacijas¹⁸².
191. EDAV pripažįsta, kad iš esmės generaliniams inspektoriams netrukdoma arba nedraudžiama inicijuoti, atlikti ar užbaigti bet kokį auditą ar tyrimą arba pateikti šaukimą į teismą audito ar tyrimų metu¹⁸³. Tačiau šiomis aplinkybėmis EDAV pažymi, kad generaliniai inspektoriai yra pavaldūs jiems vadovaujantiems ir jų veiklą kontroliuojantiems atitinkamų departamentų vadovams, kurie gali uždrausti jiems susipažinti su informacija, atlikti tyrimą ir, be kita ko, išduoti šaukimą į teismą, jeigu departamento vadovai nustato, kad toks draudimas yra būtinas siekiant apsaugoti nacionalinius interesus. Tačiau departamento vadovai apie šių įgaliojimų vykdymą turi pranešti atsakingiems JAV Kongreso komitetams¹⁸⁴.
192. EDAV pažymi, kad generalinius inspektorių gali atleisti tik JAV prezidentas, kuris turi pranešti Kongresui apie tokio atleidimo priežastis.
193. EDAV pažymi, kad nuo tada, kai buvo pateiktos 29 straipsnio darbo grupės, o vėliau – EDAV nuomonės, nebuvo padaryta reikšmingų vidaus priežiūros mechanizmo pakeitimų. Todėl EDAV, vadovaudamasi 29 straipsnio darbo grupės nuomone Nr. 01/2016¹⁸⁵, laikosi nuomonės, kad apskritai taikomi vidaus priežiūros mechanizmai yra pakankami.

¹⁸⁰ EŽTT sprendimo *Zakharov* 283 punktas; 1990 m. birželio 9 d. EŽTT sprendimas *L. prieš Norvegiją*; 2010 m. gegužės 18 d. EŽTT sprendimo *Kennedy prieš Jungtinę Karalystę* 166 punktas.

¹⁸¹ ESTT sprendimo *Schrems II* 179 punktas.

¹⁸² Sprendimo projekto 105 konstatuojamoji dalis.

¹⁸³ 1978 m. Generalinio inspektoriaus akto 3 straipsnio a dalis.

¹⁸⁴ Žr., pvz., 1978 m. Generalinio inspektoriaus akto 8 straipsnį (Gynybos departamentas); 8E straipsnį (Teisingumo departamentas), 8G straipsnio d dalies 2 punkto A ir B papunkčius (Nacionalinio saugumo agentūra); JAV kodekso 50 antraštinės dalies 403q straipsnio b dalį (Centrinė žvalgybos agentūra); 2010 finansinių metų žvalgybos įgaliojimo akto, 405 skirsnio f punktą (Žvalgybos bendruomenė).

¹⁸⁵ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 01/2016.

3.2.3.3 Išorės priežiūra

194. EDAV pažymi, kad be toliau nurodytų įstaigų, JAV žvalgybos agentūrų veiklą prižiūri įvairios kitos JAV vyriausybės įstaigos, kaip antai Žvalgybos priežiūros valdyba (IOB) arba Kongreso komitetai. Pastarieji gali patys vykdyti tyrimus ir teikti ataskaitas.

3.2.3.3.1 Privatumo ir piliečių laisvių priežiūros valdyba (PCLOB)

195. EDAV pripažįsta visapusišką PCLOB priežiūros vaidmenį, susijusį su nauju teisių gynimo mechanizmu ir EO 14086 įgyvendinimu.
196. Pirma, naujos PCLOB funkcijos apima konsultacijas su generaliniu prokuroru dėl DAAT teisėjų ir specialiųjų gynėjų skyrimo. Antra, PCLOB kasmet peržiūrės teisių gynimo priemonių taikymo procesą, t. y. reikalavimus atitinkančių skundų nagrinėjimą pagal teisių gynimo mechanizmą. Tai, be kita ko, apima ir įvertinimą, ar PLAP ir Duomenų apsaugos apeliacinis teismas laiku išnagrinėjo reikalavimus atitinkančius skundus, turi visas galimybes susipažinti su būtina informacija ir veikia taip, kaip nurodyta EO 14086, taip pat ar žvalgybos bendruomenė laikosi PLAP ir DAAT priimtų nutarimų.
197. Be to, žvalgybos tarnybos su PCLOB turi konsultuotis atnaujinamos savo vidaus politiką ir procedūras, siekdamos įgyvendinti EO 14086. Be to, PCLOB peržiūrės atnaujintą politiką ir procedūras ir įvertins, kaip jos atitinka EO 14086¹⁸⁶. Nors PCLOB išvados nėra privalomos *stricto sensu*, kiekvieno žvalgybos bendruomenės padalinio vadovas privalo atidžiai apsvarstyti ir įgyvendinti visas atliekant tokią peržiūrą pateiktas rekomendacijas arba kitaip į jas atsižvelgti, laikydamasis galiojančių teisės aktų¹⁸⁷. EDAV ragina Komisiją būsimose peržiūrose, jeigu bus priimtas Sprendimo projektas, ypatingą dėmesį skirti tam, ar ir kaip PCLOB rekomendacijos buvo įgyvendintos agentūros lygmeniu.
198. EDAV primena, kad PCLOB, kaip nepriklausomas subjektas, yra skatinama, bet neprivalo tikrinti, ar tinkamai atsižvelgiama į EO 14086 nustatytas apsaugos priemones ir ar žvalgybos bendruomenė visiškai laikosi teisių gynimo proceso reikalavimų. Tačiau EDAV supranta, kad PCLOB savo papildomame paaiškinime EDAV ir viešai nurodė¹⁸⁸, kad imsis EO 14086 numatyto vaidmens.
199. Be to, EDAV palankiai vertina tai, kad PCLOB ataskaitų rezultatus ketinama skelbti viešai. Atsižvelgdama į tai, kad įvairios teisių gynimo mechanizmo įstaigos ir žvalgybos bendruomenės įstaigos iš esmės turi įgyvendinti PCLOB ataskaitose pateikiamas rekomendacijas arba kitaip į jas atsižvelgti, EDAV pripažįsta, kad šios rekomendacijos yra svarbios privatumo apsaugos užtikrinimo priemonės.
200. EDAV pažymi, kad PCLOB galimybės susipažinti su informacija yra ribojamos, jeigu JAV prezidentas leidžia Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybės departamentams, agentūroms arba subjektams vykdyti slaptus veiksmus^{189 190}.

¹⁸⁶ EO 14086 2 skirsnio c punkto iv papunktis ir 2 skirsnio c punkto v papunktis.

¹⁸⁷ EO 14086 2 skirsnio c punkto v papunkčio B dalis.

¹⁸⁸ [https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-](https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20(FINAL).pdf)

[2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20\(FINAL\).pdf](https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20(FINAL).pdf)

¹⁸⁹ Pagal JAV kodekso 50 antraštinės dalies 3093 straipsnio e punkto 1 papunktį sąvoka „slaptas veiksmas“ reiškia Jungtinių Valstijų Vyriausybės veiklą arba veiklą, kuria siekiama daryti įtaką politinei, ekonominei arba karinei padėčiai užsienyje, kai siekiama, kad Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybės vaidmuo nebūtų akivaizdus arba pripažįstamas viešai, tačiau šie veiksmai neapima 1) veiklos, kurios pagrindinis tikslas yra žvalgybos informacijos gavimas, tradicinė kontržvalgybos veikla <...>.

¹⁹⁰ JAV kodekso 42 antraštinės dalies 2000ee straipsnio g dalies 5 punktas. JAV kodekso 50 antraštinės dalies 3093 straipsnio a dalis.

201. Remdamasi savo ankstesnėmis nuomonėmis, EDAV mano, kad PCLOB yra nepriklausoma įstaiga, kurios rekomendacijos buvo svarbus indėlis vykdant reformas JAV ir kurios ataskaitos buvo ypač naudingos siekiant suprasti įvairių priežiūros programų veikimą, yra esminis priežiūros struktūros elementas.
202. Tačiau EDAV savo 3-iojoje metinėje bendroje ankstesnės ES ir JAV privatumo skydo sistemos apžvalgoje apgailestavo, kad PCLOB pateikė EDAV tik tą pačią informaciją kaip ir plačioji visuomenė. Be to, buvo apgailestaujama, kad PCLOB nepateikė papildomų ataskaitų dėl PPD-28, nesiimdama tolesnių veiksmų dėl savo pirmosios ataskaitos, ir nepateikė papildomos informacijos apie tai, kaip taikomos PPD-28 apsaugos priemonės, ir bendros atnaujintos ataskaitos dėl FISA 702 straipsnio.
203. Todėl EDAV palankiai vertina PCLOB pranešimą Europos duomenų apsaugos valdybai, kad galima tikėtis, jog artimiausiu metu bus paskelbta tolesnių veiksmų dėl FISA 702 straipsnio ataskaita. Be to, EDAV yra patenkinta dėl to, kad PCLOB pranešė apie savo įsipareigojimą leisti viešai skelbti savo ataskaitas dėl EO 14086. Tačiau EDAV primena, kad neįslaptintų pranešimų teikimas reglamentuojamas JAV įstatymais ir turi būti suderinamas su žvalgybos bendruomenės agentūromis, todėl PCLOB negali dėl jo nuspręsti savo iniciatyva.
204. Todėl, jeigu Sprendimo projektas bus priimtas, EDAV primena, kad būsimose ES ir JAV duomenų apsaugos sistemos peržiūrose EDAV ekspertai, kurių patikimumas patikrintas, turėtų turėti galimybę peržiūrėti papildomus dokumentus ir aptarti papildomus įslaptintus elementus, kai tai būtina siekiant užtikrinti, kad ataskaitose pateiktą informaciją būtų galima tinkamai įvertinti, kartu atsižvelgiant į atitinkamus nacionalinio saugumo interesus ir taikomas privatumo apsaugos priemones.
205. EDAV palankiai vertina PCLOB nepriklausomumą ir vykdomą nacionalinės žvalgybos bendruomenės, kuri turi laikytis PCLOB rekomendacijų arba kitaip į jas atsižvelgti, priežiūrą, kaip bus nurodyta PCLOB ataskaitoje JAV Kongresui.
206. Atsižvelgdama į EŽTT reikalavimus dėl viešosios kontrolės¹⁹¹, pagal kuriuos priežiūros įstaigos ataskaitos turi būti teikiamos Parlamentui ir aptariamose Parlamente, EDAV mano, jog pakanka, kad PCLOB ne rečiau kaip kas pusmetį teiktų savo ataskaitas JAV prezidentui, visų pirma Senato ir Atstovų Rūmų Kongreso komitetams¹⁹², kurie yra JAV parlamentiniai organai.

3.2.3.3.2 Užsienio žvalgybos stebėjimo teismas (FISC)

207. Užsienio žvalgybos stebėjimo teismas atsako už asmens duomenų rinkimo pagal FISA 702 straipsnį¹⁹³ priežiūrą, o FISC sprendimai gali būti skundžiami Užsienio žvalgybos stebėjimo apeliaciniam teismui (FISCR).
208. FISC prižiūri užsienio žvalgybos informacijos rinkimo sertifikavimo procesą pagal FISA 702 straipsnį ir suteikia leidimus vykdyti elektroninį stebėjimą, fizinės kratas bei taikyti kitas tyrimo priemones užsienio žvalgybos tikslais¹⁹⁴. FISC taip pat suteikia leidimus nustatyti sertifikatų gavėjų parinkimo, apimties mažinimo ir užklausų teikimo procedūras, kurios yra teisiškai privalomos JAV žvalgybos agentūroms¹⁹⁵.

¹⁹¹ EŽTT sprendimo *Zakharov* 283 punktas, 1990 m. birželio 9 d. EŽTT sprendimas *L. prieš Norvegiją*; 2010 m. gegužės 18 d. EŽTT sprendimo *Kennedy prieš Jungtinę Karalystę* 166 punktas.

¹⁹² JAV kodekso 42 antraštinės dalies 2000ee straipsnio e dalis.

¹⁹³ JAV kodekso 50 antraštinės dalies 1881 straipsnio a dalis.

¹⁹⁴ www.fisc.uscourts.gov/about-foreign-intelligence-surveillance-court

¹⁹⁵ JAV kodekso 50 antraštinės dalies 1881a straipsnio i dalis.

Jeigu FISC nustato, kad reikalavimai nebuvo įvykdyti, jis gali atsisakyti išduoti visą sertifikatą arba jo dalį ir pareikalauti iš dalies pakeisti procedūras.

209. Jeigu nustatomi tikslinės informacijos rinkimo procedūrų pažeidimai, FISC gali nurodyti atitinkamai žvalgybos agentūrai imtis taisomųjų veiksmų¹⁹⁶. Šie taisomieji veiksmai apima įvairias sritis: pradedant individualiomis ir baigiant struktūrinėmis priemonėmis, pvz., pradedant duomenų gavimo nutraukimu ir neteisėtai gautų duomenų ištrynimu ir baigiant duomenų rinkimo praktikos pokyčiais, įskaitant darbuotojų profesinį orientavimą ir mokymą.
210. EDAV pripažįsta, kad EO 14086 nustatyta, kad PLAP ir DAAT turi pranešti apie pažeidimus generalinio prokuroro pavaduotojui nacionalinio saugumo klausimais, kuris apie tuos pažeidimus praneša FISC¹⁹⁷.
211. Kaip ESTT pažymėjo savo sprendime *Schrems II*, FISC nesuteikia leidimų taikyti atskiras stebėjimo priemones, o veikiau suteikia leidimus vykdyti stebėjimo programas¹⁹⁸. Todėl EDAV tebekelia susirūpinimą tai, kad FISC neužtikrina veiksmingos teisminės priežiūros, kai renkami duomenys apie asmenis, kurie nėra JAV piliečiai, nes atrodo, kad naujajame EO 14086 šis klausimas nebuvo išspręstas.
212. Kalbant apie išankstinį nepriklausomą leidimą¹⁹⁹ vykdyti stebėjimą pagal FISA 702 straipsnį, EDAV apgailestauja, kad, kaip EDAV supranta iš Sprendimo projekto²⁰⁰ ir JAV vyriausybės pateiktų paaiškinimų, atrodo, jog FISC veiksmai tvirtinant programas, kuriomis leidžiama tikslingai rinkti duomenis apie asmenis, kurie nėra JAV piliečiai, nėra ribojami papildomomis EO 14086 apsaugos priemonėmis. EDAV nuomone, šiomis aplinkybėmis vis dėlto reiktų atsižvelgti į šiam potvarkyje nustatytas papildomas apsaugos priemones. EDAV primena, kad PCLOB ataskaitos būtų ypač naudingos vertinant, kaip bus įgyvendinamos EO 14086 nustatytos apsaugos priemonės ir kaip šios apsaugos priemonės taikomos renkant duomenis pagal FISA 702 straipsnį.

3.2.4 D garantija. Asmenims turi būti suteikiamos veiksmingos teisių gynimo priemonės

213. EDAV primena, kad veiksmingos ir įgyvendinamos asmens teisės yra itin svarbios siekiant nustatyti tinkamą duomenų apsaugos lygį trečiojoje šalyje. Duomenų subjektai turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone, kad galėtų įgyvendinti savo teises, kai mano, kad į jas neatsižvelgiama arba nebuvo atsižvelgiama. Sprendimuose *Schrems I* ir *Schrems II* ESTT paaiškino, kad reglamentavimu, kuriuo asmeniui nenumatoma jokios galimybės pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis tam, kad gautų prieigą prie su juo susijusių asmens duomenų arba galėtų juos taisyti ar ištrinti, nepaisoma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą esmės²⁰¹.
214. JAV sistemoje, susijusioje su teisminėmis teisių gynimo priemonėmis, nustatyta svarbi riba, dėl kurios labai sunku pareikšti ieškinį dėl JAV vyriausybės stebėjimo priemonių bendrosios kompetencijos teismuose. JAV Konstitucijoje nustatyta, kad asmuo turi pateikti aiškių įrodymų, t. y. tokių, kuriais remiantis būtų galima nustatyti, kad buvo padaryta konkreti, išsamiai apibūdinama ir reali arba

¹⁹⁶ JAV kodekso 50 antraštinės dalies 1803 straipsnio h dalis.

¹⁹⁷ EO 14086 3 skirsnio c punkto i papunkčio D dalis; EO 14086 3 skirsnio d punkto i papunkčio F dalis.

¹⁹⁸ ESTT sprendimo *Schrems II* 179 punktą.

¹⁹⁹ Europos duomenų apsaugos valdybai susirūpinimą kelia tai, kad renkant duomenis masiniu būdu pagal EO 12333, kuris nepriskiriamas FISC kompetencijos sričiai, nėra nustatyta išankstinio leidimo vykdyti masinį duomenų rinkimą suteikimo procedūra (taip pat žr. B garantiją).

²⁰⁰ Sprendimo projekto 165 konstatuojamoji dalis.

²⁰¹ ESTT sprendimo *Schrems I* 95 punktą; ESTT sprendimo *Schrems II* 187 punktą.

neišvengiama žala²⁰². Atrodo, kad stebėjimo atvejais šio reikalavimo neįmanoma įvykdyti dėl to, kad asmenims, kurie stebimi, apie tai nepranešama net ir baigus taikyti šias priemones.

215. Šiomis aplinkybėmis EDAV palankiai vertina tai, kad EO 14086 nustatytas specialus teisių gynimo mechanizmas, skirtas asmenų, kurie nėra JAV piliečiai, skundams dėl JAV signalų žvalgybos veiklos nagrinėti ir spręsti. Pagal šį naują mechanizmą reikalavimas pateikti aiškius įrodymus netaikomas šiuo atveju: pagal EO 14086 4 skirsnio k punkto ii papunktį pareiškėjui nereikia įrodyti, kad jo duomenų atžvilgiu iš tikrųjų buvo vykdoma JAV signalų žvalgyba. Todėl duomenų subjektai gali pasinaudoti EO 14086 numatytais apsaugos priemonėmis, įskaitant kituose atitinkamuose teisės aktuose ir nuostatose numatytas priemones, kaip nurodyta EO 14086 4 skirsnio d punkto iii papunktyje²⁰³. Šiuo atžvilgiu naujuoju mechanizmu sukuriamas teisių gynimo būdas, kurio kitu atveju nebūtų.
216. Naujasis mechanizmas apima du lygmenis: pirmuoju lygmeniu asmenys gali pateikti skundą Nacionalinės žvalgybos direktoriaus biuro (PLAP) piliečių laisvių apsaugos pareigūnui; antruoju lygmeniu asmenys turi galimybę apskųsti PLAP sprendimą naujai įsteigta įstaiga – vadinamajam Duomenų apsaugos apeliaciniam teismui (DAAT). Tolesniuose skirsniuose daugiausia dėmesio skiriama antrajam teisių gynimo mechanizmo lygmeniui. EDAV mano, kad PLAP, kaip vyriausybės pareigūno biuras, nėra pakankamai nepriklausomas nuo vykdomosios valdžios ir todėl pats negali tinkamai vykdyti Chartijos 47 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Šį vertinimą Komisija ne kartą patvirtino.

3.2.4.1 *Ar galima įsteigti DAAT remiantis tik vykdomuoju potvarkiu per se?*

217. DAAT nėra pagal JAV Konstitucijos III straipsnį Kongreso įsteigtas bendrosios kompetencijos teismas, jo veikla grindžiama JAV prezidento išleistu vykdomuoju potvarkiu. Nors EDAV žino ir apskritai palankiai vertina pagrindinį argumentą, t. y. siekį išvengti reikalavimo pateikti aiškius įrodymus (taip pat žr. 215 punktą), kyla esminis klausimas: ar toks teisių gynimo mechanizmas (apskritai) atitinka Chartijos 47 straipsnio reikalavimus? Pagal šią nuostatą kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos pagal Sąjungos teisę, yra pažeidžiamos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą pagal teisės aktus įsteigta teisme.
218. Chartijos 47 straipsnio tekste anglų kalba vartojamas terminas „specialios jurisdikcijos teismas“, o kitose kalbose pirmenybė teikiama terminui „teismas“²⁰⁴. Sprendime *Schrems II* ESTT pakartojo, kad duomenų subjektai privalo turėti galimybę pareikšti ieškinį nepriklausomame ir nešališkame teisme, kad galėtų susipažinti su asmens duomenimis arba kad jiems būtų suteikta teisė ištaisyti arba ištrinti tokius duomenis²⁰⁵. Vis dėlto, atsižvelgdamas į tas pačias duomenų apsaugos lygio tinkamumo vertinimo aplinkybes, ESTT mano, kad veiksmingą teisminę apsaugą nuo tokio duomenų rinkimo gali užtikrinti ne tik teismas, bet ir įstaiga, suteikianti garantijas, kurios iš esmės yra lygiavertės tom, kurių reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį²⁰⁶. Be to, EŽTK nustatyta, kad kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės pažeidžiamos, turi teisę į veiksmingą teisinę gynybą nacionalinėje institucijoje²⁰⁷, kuri, kaip nuolat teigia EŽTT, nebūtinai turi būti teisminė institucija²⁰⁸. Veikiau institucijos įgaliojimai ir procesinės garantijos, visų pirma tai, ar ji yra nepriklausoma nuo vykdomosios valdžios ir užtikrina teisingą bylos

²⁰² *Clapper v. Amnesty International USA*, 568 U.S. 398 (2013) II. p. 10.

²⁰³ EO 14086 5 skirsnio h punkte aiškiai nustatyta duomenų subjektų teisė teikti skundus pagal teisių gynimo mechanizmą.

²⁰⁴ Pavyzdžiui, žodis „Gericht“ versijoje vokiečių kalba.

²⁰⁵ ESTT sprendimo *Schrems II* 194 punktą.

²⁰⁶ Žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 197 punktą.

²⁰⁷ EŽTK 13 straipsnis.

²⁰⁸ EŽTT sprendimo *Klass* 67 punktą; EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 359 punktą.

nagrinėjimą, yra svarbūs vertinant teisių gynimo priemonės šioje institucijoje veiksmingumą²⁰⁹. Atrodo, kad abu teismai savo vertinimą grindžia ne vien formaliais kriterijais, o esminėmis apsaugos priemonėmis.

219. Sprendime *Schrems II* ESTT ypatingą dėmesį skyrė veiksmingam teisių gynimui susipažinimo su asmens duomenimis nacionalinio saugumo srityje atvejais. EDAV atkreipia dėmesį į tai, kad tai darydamas ESTT vis dėlto neaptarė Chartijos 47 straipsnyje minimo „pagal įstatymą įsteigto“ aspekto, nors privatumo skyde numatytas ombudsmeno mechanizmas taip pat nebuvo grindžiamas JAV teisės aktais. Užuo nagrinėjęs šį klausimą, ESTT įvertino įvairius savo tinkamumo vertinimo aspektus, kaip antai įgaliojimų imtis taisomųjų veiksmų nebuvimą. Taigi sprendime *Schrems II* nepateikiama jokių gairių dėl aspekto „pagal įstatymą įsteigtas“ vertinimo pagal Chartijos 47 straipsnį. Tačiau yra kitų sprendimų, kuriuose ESTT pateikė pastabų, susijusių su šiuo klausimu. Atkartodamas šiuo klausimu suformuotą EŽTT praktiką, ESTT savo byloje C-487/19 ir C-132/20 priminė, kad termino „pagal įstatymą įsteigtas“ nustatymo priežastis yra siekis užtikrinti, kad teismų sistemos organizavimas demokratinėje visuomenėje nepriklausytų nuo vykdomosios valdžios pasirinkimų, o būtų reglamentuojamas teisės aktų leidėjo pagal jo jurisdikciją reglamentuojančias taisykles²¹⁰. Kaip matyti iš šio teiginio, teisė kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą yra labai glaudžiai susijusi su nepriklausomumo garantija.
220. Atsižvelgdama į tai, EDAV daro išvadą, kad, vertinant apsaugos lygio tinkamumą, konkretus teisių gynimo mechanizmas, sukurtas pagal EO 14086, o ne teisių gynimas teismuose pagal III straipsnį, *per se* nelaikomas nepakankamu. Apsaugos lygio analizė šiuo atžvilgiu priklauso nuo to, ar apsaugos priemonėmis, numatytomis EO 14086 ir papildytomis GP reglamentu, pakankamai užtikrinamas DAAT nepriklausomumas kitų įgaliojimų atžvilgiu.
221. Komisija turėtų nuolat stebėti, ar EO 14086 nustatytos taisyklės ir jo papildomos nuostatos, visų pirma tos, kuriomis siekiama skatinti DAAT nepriklausomumą, yra visapusiškai įgyvendinamos ir veiksmingai taikomos praktikoje. Be to, visi sistemos pakeitimai turėtų būti atidžiai peržiūrimi atsižvelgiant į poveikį Komisijos vertinimui pagal Sprendimo projektą. Šiuo atžvilgiu EDAV pažymi, kad dėl EO 14086 ir GP reglamento pakeitimų gali būti priimti nedelsiant taikomi įgyvendinimo aktai, kuriais sustabdomas, panaikinamas arba iš dalies keičiamas Sprendimas dėl tinkamumo²¹¹.

3.2.4.2 Pakankamas nepriklausomumas nuo vykdomosios valdžios

222. Sprendime *Schrems II* ESTT pabrėžė, kad turi būti užtikrintas teismo arba įstaigos nepriklausomumas, ypač nuo vykdomosios valdžios, ir suteikiamos visos būtinos garantijos, be kita ko, susijusios su atleidimo iš pareigų arba paskyrimo atšaukimo sąlygomis. Konkrečiau, ESTT kritikavo tai, kad ombudsmeną skiria valstybės sekretorius ir jis yra tiesiogiai jam pavaldus. Ombudsmenas buvo laikomas neatskiriama JAV valstybės departamento dalimi. ESTT taip pat nustatė, kad nebuvo jokių konkrečių garantijų, kad ombudsmeną būtų galima atleisti arba atšaukti, o tai kenkė ombudsmeno nepriklausomumui nuo vykdomosios valdžios.
223. EDAV pripažįsta, kad EO 14086 ir papildomo GP reglamento nuostatomis DAAT nenustatoma prievolė teikti ataskaitas generaliniam prokurorui, kaip turėtų būti daroma aukštesnės grandies pavaldumo santykių atveju. DAAT atžvilgiu taip pat nevykdoma generalinio prokuroro kasdienė priežiūra²¹². Šios apsaugos priemonės yra svarbus patobulinimas, palyginti su privatumo skydu. Tačiau DAAT yra

²⁰⁹ EŽTT sprendimo *Klass* 67 punktą; EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 359 punktą.

²¹⁰ Žr. 2021 m. spalio 6 d. ESTT sprendimą *W.Ż.*, C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798 ir 2022 m. kovo 29 d. sprendimą *Getin Noble Bank S.A.*, C-132/20, ECLI:EU:C:2022:235, atitinkamai 129 punktą ir 121 punktą.

²¹¹ Sprendimo projekto 212 konstatuojamoji dalis.

²¹² GP reglamento 201.7 straipsnio d punktas.

jsteigtas vykdomosios valdžios institucijoje, t. y. Teisingumo departamente. Dėl šios priežasties ypač svarbu praktiškai įgyvendinti ir veiksmingai taikyti apsaugos priemonės, kad būtų galima nustatyti, ar praktiškai gali būti laikoma, kad DAAT, nors jis ir nėra neatskiriama Teisingumo departamento dalis, tačiau veikiantis kaip vykdomosios valdžios subjektas yra pakankamai nepriklausomas. EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, ar šios apsaugos priemonės visapusiškai atspindimos praktikoje. Be to, DAAT siūlo paaiškinti terminą „kasdienė priežiūra“, kad DPRC teisėjams nebūtų taikoma jokia priežiūra. Komisija patvirtino, kad „kasdienė priežiūra“ turi būti suprantama šitaip.

224. Be minėtų apsaugos priemonių, ES ir JAV DPS numatomos tam tikros garantijos, susijusios su DAAT teisėjų skyrimu ir atleidimu. Nors juos skiria generalinis prokuroras, jų paskyrimas grindžiamas kriterijais, taikomais vertinant kandidatus į federalinius teisėjus, ir apima konsultacijas su PCLOB. Teisėjus atleisti iš pareigų prieš pasibaigiant jų kadencijai arba vykstant procesui galima tik griežtai apibrėžtomis aplinkybėmis, kurios, kaip supranta EDAV, grindžiamos federaliniams teisėjams taikomomis nuostatomis²¹³. Šių taisyklių taikymas yra dar vienas žingsnis stiprinant nepriklausomą DAAT poziciją, kurios atveju ir vėl bus labai svarbus įgyvendinimas praktikoje. Tačiau iš paties Sprendimo projekto neaišku, ar ir kaip bus laikomasi šių reikalavimų Jungtinėse Valstijose. Remdamasi Komisijos ir JAV Vyriausybės pateiktais papildomais paaiškinimais, EDAV supranta, kad PCLOB gali atsižvelgti į minėtas nuostatas atlikdama metinę teisių gynimo proceso peržiūrą ir kad atsakomybė stebėti ir užtikrinti, kad būtų laikomasi visų Teisingumo departamento generalinio inspektoriaus teisinių reikalavimų, apima EO 14086 reikalavimus ir teisės aktus, kuriais įsteigiamas DAAT. EDAV prašo Komisijos paaiškinti šį aspektą Sprendimo projekte. Vis dėlto Komisija, stebėdama faktinę asmens duomenų tvarkymo praktiką, kaip įvertinta Sprendimo projekte, turėtų atsižvelgti į šias apsaugos priemones.
225. Sprendimo projekte nenagrinėjamas klausimas, ar ir kokiomis aplinkybėmis JAV prezidentui suteikiami įgaliojimai atleisti arba pašalinti DAAT teisėjus. EDAV nuomone, tokių įgaliojimų nėra, kaip paaiškino Europos Komisija ir patvirtino JAV Vyriausybės atstovai. EDAV siūlo šį aspektą paaiškinti sprendime dėl tinkamumo.
226. DAAT teisėjai skiriami ketverių metų kadencijai, kuri gali būti pratęsiama, o jų pradinio paskyrimo metu jie turi būti pastaruosius dvejus metus nedirbę vykdomosios valdžios institucijose²¹⁴. Dirbdami DAAT teisėjais jie negali eiti jokių kitų oficialių pareigų ar dirbti JAV Vyriausybėje²¹⁵. Tačiau, kitaip nei JAV federalinio teismo teisėjai, jie gali dalyvauti neteisminėje veikloje, įskaitant verslo veiklą, finansinę veiklą, lėšų rinkimo nesiekiant pelno veiklą, patikėtinių veiklą ir teisininkų praktiką, jeigu tokia veikla netrukdo nešališkai vykdyti savo pareigas arba nekenkia DAAT veiksmingumui arba nepriklausomumui²¹⁶. Teismų nepriklausomumas kyla ne tik iš laisvės negauti nurodymų, bet ir iš asmeninio nepriklausomumo. Šiuo atžvilgiu svarbūs yra tokie veiksniai kaip kadencija, galimybė būti paskirtam kitai kadencijai ir galimi interesų konfliktai. Ketverių metų kadencija, numatyta EO 14086 ir atitinkamai GP reglamente, yra, pvz., trumpesnė nei ESTT teisėjų kadencija (šešeri metai su galimybe juos paskirti pakartotinai) ir EŽTT teisėjų kadencija (devyneri metai be galimybės juos paskirti pakartotinai), tačiau dėl to nekyla rimtų abejonių. EDAV nėra žinoma jokių teismų praktikos pavyzdžių, kai šiuo atžvilgiu būtų nustatoma trumpiausia kadencija²¹⁷. EDAV taip pat pripažįsta, kad galimybė vykdyti neteisminę veiklą paprasčiausiai priklauso nuo to, ar dėl jos nekyla interesų konfliktų, kurie

²¹³EO 14086 3 skirsnio d punkto ivpapakštis. GP reglamento 201.7 straipsnis.

²¹⁴ GP reglamento 201.3 straipsnio a dalis.

²¹⁵ GP reglamento 201.3 straipsnio c dalis.

²¹⁶ GP reglamento 201.7 straipsnio c dalis.

²¹⁷ Taip pat *mutatis mutandis* žr. 2021 m. gegužės 25 d. EŽTT (didžioji kolegija) sprendimo *Centrum För Rättvisa prieš Švediją* 346 punktą.

pakenktų DAAT vykdomoms pareigoms. EDAV iš JAV vyriausybės papildomų paaiškinimų supranta, kad šiuos reikalavimus taip pat peržiūri ir stebi PCLOB ir Teisingumo departamento generalinis inspektorius (žr. 226 punktą). Atliekant bendras peržiūras taip pat turėtų būti vertinama, kaip šis reikalavimas bus taikomas ir įrodomas praktikoje.

227. Pagal EO 14086 3 skirsnio d punkto i papunkčio B dalį visų DAAT teisėjų patikimumas turi būti patikrintas, kad jie galėtų susipažinti su įslaptinta informacija, t. y. vykdyti pačią nacionalinio saugumo bylų nagrinėjimo funkciją²¹⁸. Tačiau kai kuriuose Europos įstatymuose ir kituose teisės aktuose dėl patikimumo patikrinimo šis reikalavimas teisėjams gali būti netaikomas, jeigu jie vykdo teismines pareigas, nes toks išsamus patikrinimas gali būti nesuderinamas su teismų nepriklausomumu²¹⁹. Remiantis JAV Vyriausybės paaiškinimais, nors kandidatas eiti teisėjo pareigas JAV teisme kruopščiai patikrinamas, po to, kai jis paskiriamas JAV federalinio teismo teisėju, federalinio teismo teisėjo patikimumas neprivalo būti tikrinamas jam siekiant susipažinti su įslaptintais dokumentais, susijusiais su byla.
228. EDAV nuomone, pirmiau išdėstytos aplinkybės iš dalies parodo JAV federalinio teismo teisėjo ir DAAT teisėjo pareigų ir statuso skirtumus. Tačiau numatomos apsaugos priemonės nesuteikia pagrindo abejoti DAAT nepriklausomumu. Jeigu Sprendimo projektas bus priimtas, EDAV primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad atliekant pirmąją bendrą ES ir JAV DPS peržiūrą pirmiau nurodytoms apsaugos priemonėms būtų teikiama pirmenybė. Be to, EDAV tikisi, kad Komisija vykdys savo įsipareigojimą sustabdyti, panaikinti arba iš dalies pakeisti priimtą sprendimą, jeigu JAV vykdomoji valdžia nuspręstų apriboti į Vykdomąjį potvarkį įtrauktas apsaugos priemones²²⁰.

3.2.4.3 DAAT įgaliojimai

3.2.4.3.1 Susipažinimas su informacija

229. Norint užtikrinti veiksmingą teisinę apsaugą reikia, kad teismas turėtų pakankamus tyrimo įgaliojimus peržiūrėti ginčijamą priemonę. Sprendime *Kadi II* ESTT dėl Chartijos 47 straipsnio nusprendė, kad Europos Sąjungos teismai turi užtikrinti, kad sprendimas būtų priimamas remiantis pakankamai svariais faktais²²¹. ESTT teigia, kad „Sąjungos teismas turi atlikti šią analizę ir prireikus prašyti kompetentingos Sąjungos institucijos pateikti konfidencialius ar ne duomenis ar įrodymų, reikšmingų atliekant tokią analizę“²²², o prieš Sąjungos teismą „<...> negali būti remiamasi šios informacijos ar įrodymų slaptumu ar konfidencialumu“²²³.
230. Pagal Sprendimo projekto 181 konstatuojamąją dalį DAAT peržiūri PLAP priimtus sprendimus, remdamasi bent PLAP tyrimo protokolu, taip pat bet kokia skundo pateikėjo, specialiojo gynėjo ar žvalgybos agentūros pateikta informacija ir dokumentais. Sprendimo projekte taip pat teigiama, kad DAAT turi teisę susipažinti su visa būtina informacija, kurią ji gali gauti per PLAP. Šis teiginys grindžiamas GP reglamento 201.9 straipsnio b punkto nuostata, pagal kurią DAAT leidžiama „prašyti, kad ODNI PLAP papildytų įrašą konkrečia aiškinamąja arba paaiškinamąja informacija ir kad NŽDB PLAP prireikus padarytų papildomas faktines išvadas, kuriomis remdamasi DPRC grupė galėtų atlikti peržiūrą“. EDAV supranta, kad DAAT atliekamas vertinimas jokių būdu neapima tik išvadų, kurias PLAP

²¹⁸ Taip pat žr. GP reglamento 201.11 straipsnio b punktą ir Sprendimo projekto 177 konstatuojamąją dalį.

²¹⁹ Pvz., Vokietijos patikimumo patikrinimo įstatymo 2 straipsnio 3 dalis.

²²⁰ Sprendimo projekto 212 konstatuojamoji dalis.

²²¹ 2013 m. liepos 18 d. ESTT sprendimo *Europos Komisija ir kiti prieš Yassin Abdullah Kadi* (toliau – ESTT sprendimas *Kadi II*), sujungtos bylos C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, 119 punktą.

²²² ESTT sprendimo *Kadi II* 120 punktą.

²²³ ESTT sprendimo *Kadi II* 125 punktą.

padaro pirmajame naujo teisių gynimo mechanizmo lygmenyje. Priešingai, DAAT gali ieškoti ir papildomos teisinės informacijos, ir, svarbiausia, papildomų faktinių aplinkybių, kad galėtų išanalizuoti, ar buvo padarytas atitinkamas pažeidimas. Kartu EDAV taip pat pažymi, kad šie apskritai platūs tyrimo įgaliojimai neapima galimybės tiesiogiai susipažinti su turimais asmens duomenimis. Komisija paaiškino, kad PLAP visada veiks kaip tarpininkas, kai DAAT reikės papildomos informacijos. Todėl DAAT galimybė susipažinti su informacija, reikalinga savarankiškai priimti sprendimą dėl peržiūros, tam tikru mastu priklauso nuo to, ar PLAP pateikė būtiną informaciją. EDAV pripažįsta, kad PLAP privalo teikti visą būtiną paramą DAAT, o žvalgybos agentūros privalo suteikti PLAP galimybę susipažinti su informacija, būtina DAAT peržiūrai atlikti ²²⁴. Tačiau EDAV taip pat pažymi, kad pats PLAP nėra nepriklausomas ir atlieka pirminį skundo nagrinėjimą pirmajame teisių gynimo procedūros etape. Todėl EDAV palankiai vertina tai, kad PCLOB, atlikdama metines teisių gynimo mechanizmo peržiūras, patikrins, ar DAAT buvo suteikta visapusiška galimybė susipažinti su visa būtina informacija ²²⁵. Be to, jeigu bus priimtas Sprendimo projektas, EDAV ragina Komisiją įtraukti šį aspektą į bendras peržiūras, kad būtų galima išnagrinėti praktinį šios sistemos poveikį.

3.2.4.3.2 Įgaliojimai imtis taisomųjų veiksmų

231. Vienas iš pagrindinių privatumo skydo trūkumų, dėl kurių ESTT jį pripažino negaliojančiu sprendime *Schrems II*, buvo tai, kad ombudsmenui nesuteikiami privalomi įgaliojimai imtis taisomųjų veiksmų. ESTT nustatė, kad „visiškai nenurodyta, jog šis ombudsmenas būtų įgaliotas priimti šioms žvalgybos tarnyboms privalomus sprendimus“ ²²⁶. Vien JAV vyriausybės (politinio) įsipareigojimo, kad žvalgybos bendruomenė ištaisys visus ombudsmeno nustatytus galiojančių taisyklių pažeidimus, nepakako, kad būtų užtikrintas apsaugos lygis, kuris iš esmės būtų lygiavertis Chartijos 47 straipsnyje garantuojamam lygiui.
232. Ir priešingai, pagal naująjį teisių gynimo mechanizmą PLAP ir DAAT priimti sprendimai yra privalomi ²²⁷. EDAV pripažįsta, kad šie įgaliojimai nėra susiję tik su konkrečiomis priemonėmis, bet jais naudojantis galima tinkamai ištaisyti padėtį ir visiškai ištaisyti atitinkamą nustatytą pažeidimą. Visų pirma EO 14086 4 skirsnio a punkte aiškiai minimas neteisėtai surinktų duomenų ištrynimasis. EDAV taip pat pažymi, kad dėl ES 14086 4 skirsnio a punkte naudojamos formuluotės atsiranda tam tikras netikrumas dėl tokio tinkamo ištaisymo nustatymo procedūros. Nors priemonė turėtų būti parengta taip, kad pažeidimas būtų visiškai ištaisomas, taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kaip paprastai būdavo taisomas nustatytas pažeidimas ²²⁸. Tokio reikalavimo prasmė ir poveikis nėra aiškūs. Todėl EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip praktiškai taikomos priimtose taisomosios priemonės.

3.2.4.4 Skundo pateikimas pagal naują teisių gynimo mechanizmą

233. Pagal EO 14086 nustatytas teisių gynimo mechanizmas taikomas tik reikalavimus atitinkančios valstybės atitinkamų valdžios institucijos perduotiems skundams dėl bet kokio nurodyto pažeidimo, susijusiems su Jungtinių Valstijų signalų žvalgybos veikla ²²⁹. Todėl, norint pasinaudoti šia teisine apsauga, turi būti įvykdytos kelios sąlygos.

²²⁴ EO 14086 3 skirsnio c punkto i papunkčio H dalis ir 3 skirsnio d punkto iii papunktis.

²²⁵ EO 14086 3 skirsnio e punkto i papunktis.

²²⁶ ESTT sprendimo *Schrems II* 196 punktas.

²²⁷ EO 14086 3 skirsnio c punkto ii papunktis ir 3 skirsnio d punkto ii papunktis.

²²⁸ EO 14086 4 skirsnio a punktas.

²²⁹ EO 14086 3 skirsnio a punktas.

3.2.4.4.1 Reikalavimus atitinkanti valstybė

234. Pirma, šalis arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, iš kurios duomenys buvo perduoti Jungtinėms Valstijoms, prieš perduodant duomenis, kuriais grindžiamas skundas, turi būti pripažinta reikalavimus atitinkančia valstybe²³⁰. Akivaizdu, jog labai svarbu, kad numatytas teisių gynimo mechanizmas būtų prieinamas, kai pradedamas taikyti sprendimas dėl tinkamumo. Todėl Sprendimo projekto 196 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad Sprendimo įsigaliojimas priklauso, *inter alia*, nuo to, ar Sąjunga bus pripažinta reikalavimus atitinkančiu subjektu teisių gynimo mechanizmo taikymo tikslais. Iš tiesų atrodo, kad Komisija daro prielaidą, jog toks pripažinimas įvyks prieš priimant Sprendimą, nes jo projekte jau numatyta dalis, kurioje aprašoma, kad generalinis prokuroras pripažins ES²³¹ (priešingai nei tokios išankstinės sąlygos įtraukimo į sprendimo projekto rezoliucinę dalį atveju).

3.2.4.4.2 Neigiamas poveikis privatumui bei pilietinių laisvių interesams ir teisė pateikti skundą

235. Reikalavimus atitinkantis skundas turi būti grindžiamas tariamu nurodytu pažeidimu, dėl kurio padaromas pažeidimas, turintis neigiamą poveikį skundo pateikėjo asmeniniams privatumo ir pilietinių laisvių interesams²³². EDAV, remdamasi papildomais Komisijos paaiškinimais, supranta, kad „neigiamas poveikis“ nereiškia jokių apribojimų, susijusių su skundo priimtinumu. Kaip nurodė Komisija, toks neigiamas poveikis veikia būtent susijęs su bet koku skundu dėl asmens duomenų tvarkymo vykdant signalų žvalgybą ir pažeidžiant 4 skirsnio d punkto iii papunkčio nuostatas, pvz., EO 14086 apsaugos priemones. EDAV apgailestauja, kad šis teiginys neįtrauktas į Sprendimo projekto tekstą, ir ragina Komisiją išsamiau paaiškinti sąvoką „patiria neigiamą poveikį“, užtikrinant, kad bet koks duomenų subjektų teisių pažeidimas būtų įvertinamas ir ištaisomas ir kad nereikėtų įrodinėti tokio pažeidimo „sunkumo“ siekiant pasinaudoti teisių gynimo ir tinkamo žalos ištaisymo priemonėmis.
236. Kaip jau minėta, teikiant skundą pagal EO 14086 nereikalaujama, kad ieškovas įrodytų savo teisę pateikti skundą (žr. 215 dalį)²³³. EDAV palankiai vertina EO 14086 4 skirsnio k punkte pateiktą paaiškinimą, kad bus taikomas įsitikinimo patikrinimas ir kad nebūtina įrodyti, jog skundo pateikėjo duomenys iš tikrųjų buvo gauti vykdant signalų žvalgybą. Teisių gynimo mechanizmo sukūrimas yra svarbus žingsnis, nes dėl teisės pateikti skundą reikalavimo labai sunku ginčyti stebėjimo priemones Jungtinių Amerikos Valstijų bendrosios kompetencijos teismuose.
237. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, EDAV nesvarsto galimybės kreiptis į bendrosios kompetencijos teismus, kurie taip pat minimi Sprendimo projekte²³⁴, siekiant užtikrinti tinkamą apsaugą²³⁵. Šiuo atžvilgiu EDAV primena jau ne kartą išreikštą susirūpinimą dėl reikalavimo pareikšti ieškinį bendrosios kompetencijos teismuose²³⁶. Be to, remdamasi papildomais JAV vyriausybės pareiškimais, EDAV supranta, kad nors EO 14086 neužkertamas kelias kreiptis į bendrosios jurisdikcijos teismus, neaišku, kaip toks teismas taikytų šį potvarkį. Jeigu Sprendimo projektas bus priimtas, šis klausimas galėtų būti toliau nagrinėjamas kitose peržiūrose.

²³⁰EO 14086 4 skirsnio d punkto i papunktis, 4 skirsnio k punkto i papunktis.

²³¹Sprendimo projekto 320 išnaša.

²³²EO 14086 4 straipsnio k punkto i papunktis ir 4 straipsnio d punkto ii papunktis.

²³³*Clapper v. Amnesty International USA*, 568 U.S. 398 (2013) II. p. 10.

²³⁴Sprendimo projekto 187 ir paskesnės konstatuojamosios dalys.

²³⁵Taip pat žr. ESTT sprendimo *Schrems II* 191 ir 192 punktus.

²³⁶Žr. 29 straipsnio darbogrupsės nuomonę Nr. 01/2016, p. 43.

3.2.4.4.3 Skundo pateikimo tvarka

238. EDAV iš esmės pritaria skundo pateikimo per valstybių narių priežiūros institucijas tvarkai ir toliau mano, kad skundo pateikėjo tapatybė turėtų būti nustatoma ES teritorijoje. Tačiau, kaip ir privatumo skyde nustatyto ombudsmeno mechanizmo atveju, Sprendimo projekte numatyta, kad duomenų subjektas, norintis pateikti tokį skundą, privalo jį pateikti ES valstybės narės priežiūros institucijai, prižiūrinčiai nacionalinio saugumo tarnybas ir (arba) valdžios institucijų vykdomą asmens duomenų tvarkymą²³⁷. Šiuo atžvilgiu EDAV primena 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje dėl privatumo skydo jau išreikštą susirūpinimą, pavyzdžiui, dėl galimų sunkumų asmenims nustatant kompetentingą instituciją, atsižvelgiant į tai, kad valstybėse narėse taikomi įvairūs nacionalinės saugumo tarnybų priežiūros mechanizmai²³⁸. Atsižvelgiant į nacionalinių duomenų apsaugos institucijų dalyvavimą taikant ir prižiūrint ES ir JAV DPS, tiksliau skundus būtų teikti per šias institucijas.

3.2.4.5 DAAT sprendimas

239. Atlikęs skundo pateikėjo prašymo peržiūrą, DAAT negali atskleisti, ar skundo pateikėjo atžvilgiu buvo vykdoma JAV signalų žvalgyba. Skundo pateikėjui pranešama, kad atlikus peržiūrą nenustatyta jokių pažeidimų, dėl kurių buvo kreiptasi, arba kad Duomenų apsaugos apeliacinis teismas priėmė sprendimą, kuriuo reikalaujama tinkamai ištaisyti padėtį²³⁹. Šiuo standartiniu atsakymu siekiama iš esmės teisėto tikslo – apsaugoti neskelbtiną informaciją, susijusią su JAV žvalgybos veikla. Tačiau EDAV susirūpinimą kelia tai, kad EO 14086 nenumatyta jokių standartinio DAAT atsakymo išimčių.
240. Sprendime *Kadi II* ESTT turėjo išnagrinėti prieštaraujančius valstybės slaptumo interesus ir, kiek įmanoma, sąžiningas rungimosi principu grindžiamas procedūras. ESTT nusprendė, kad tokiomis aplinkybėmis, kai dėl privalomų su nacionaliniu saugumu susijusių priežasčių negalima atskleisti informacijos arba įrodymų atitinkamam asmeniui, teismai, vykdydami teisminę kontrolę, turi taikyti metodus, kuriais atsižvelgiama į teisėtus saugumo aspektus, susijusius su informacijos pobūdžiu ir šaltiniais, ir būtinybę pakankamai užtikrinti, kad būtų paisoma asmens procesinių teisių, kaip antai teisės būti išklausytam ir rungimosi principo²⁴⁰. ESTT taip pat patikslino, kad teismai, tikrindami visas kompetentingos Europos Sąjungos institucijos nurodytas faktines ir teises aplinkybes, turi patikrinti, ar priežastys, kuriomis ši institucija rėmėsi siekdama užkirsti kelią tokiam atskleidimui, yra pagrįstos²⁴¹. Nustačius, kad dėl kompetentingos Sąjungos institucijos nurodytų priežasčių iš tiesų užkertamas kelias suinteresuotajam asmeniui atskleisti informaciją arba įrodymus, vis tiek reikia rasti tinkamą pusiausvyrą tarp reikalavimų, susijusių su teise į veiksmingą teisminę gynybą, ir reikalavimų, susijusių su nacionaliniu saugumu²⁴². Siekiant užtikrinti tokią pusiausvyrą galima naudotis tokiomis galimybėmis, kaip antai santraukos, kurioje nurodomas informacijos arba atitinkamų įrodymų turinys, atskleidimas²⁴³. Nors teismo išvadose nenustatomi reikalavimai, susiję su teismo priimtu sprendimu, jos yra susijusios su kompetentingos institucijos sprendimu ir teismo proceso eiga, jose pateikiama informacija apie pirmiau minėtų interesų pusiausvyrą atsižvelgiant į teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Norint pateikti daugiau informacijos, galima pateikti nuorodas į sprendimą *Big Brother Watch*, kuriame

²³⁷ Sprendimo projekto 169 konstatuojamoji dalis.

²³⁸ 29 straipsnio darbo grupės nuomonės Nr. 01/2016 48 ir 49 punktai.

²³⁹ EO 14086 3 skirsnio d punkto i papunkčio H dalis. EO 14086 skirsnyje nustatyta, kad tokį atsakymą pateikia ir PLAP.

²⁴⁰ ESTT sprendimo *Kadi II* 125 punktas.

²⁴¹ ESTT sprendimo *Kadi II* 126 punktas.

²⁴² ESTT sprendimo *Kadi II* 128 punktas.

²⁴³ ESTT sprendimo *Kadi II* 129 punktas.

EŽTT, remdamasis teismo proceso teisingumu ir visų pirma rungimosi principu, nusprendė, kad teisminės ar kitos nepriklausomos institucijos sprendimai turėtų būti pagrįsti²⁴⁴.

241. EDAV pripažįsta, kad DAAT sprendimai iš tiesų yra pagrįsti. Aiškiai reikalaujama, kad DAAT turi priimti rašytinį sprendimą, kuriame jis išdėsto savo išvadas ir nurodo bet kokias tinkamas žalos ištaisymo priemones²⁴⁵. Be to, EDAV pažymi, kad asmeniui bus pranešta, jeigu informacija, susijusi su DAAT peržiūra, bus išslaptinta²⁴⁶. EDAV taip pat pripažįsta specialiųjų gynėjų, numatytų naujajame teisių gynimo mechanizme, vaidmenį, įskaitant skundų pateikėjo interesų gynimą²⁴⁷. Tačiau, atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas ESTT ir EŽTT praktikos išvadas ir į tai, kad DAAT sprendimas negali būti skundžiamas apeliacine tvarka, nes jis yra galutinis²⁴⁸, EDAV susirūpinimą kelia bendras standartinis DAAT atsakymas. EDAV primena, kad PCLOB nepriklausomai peržiūrės, kaip veikia naujasis teisių gynimo mechanizmas, ir, jeigu jis bus priimtas, ragina Komisiją atliekant šio sprendimo peržiūras atsižvelgti į šiam klausimui ir bet kokiems PCLOB atliktiems šio aspekto vertinimams skirti ypatingą dėmesį.

4 SPRENDIMO PROJEKTO ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA

242. Dėl Sprendimo projekto stebėsenos ir peržiūros EDAV pažymi, kad pagal ESTT praktiką, „turėdama omenyje tai, kad trečiosios šalies užtikrinamas apsaugos lygis gali keistis, priėmusi Sprendimą dėl tinkamumo pagal [BDAR 45 straipsnį], turi periodiškai tikrinti, ar išvada dėl aptariamą trečiosios šalies užtikrinamo adekvataus apsaugos lygio visada faktiškai ir teisiškai pateisinama. Toks patikrinimas bet kuriuo atveju būtinas, kai yra informacijos, galinčios dėl to sukelti abejonių“²⁴⁹.
243. Be to, EDAV pažymi, kad PD rašte numatyta, jog PD ir, kai tinkama, kitos JAV agentūros reguliariai rengs susitikimus su Komisija, suinteresuotomis ES duomenų apsaugos institucijomis ir atitinkamais EDAV atstovais²⁵⁰.
244. EDAV mano, kad kitų periodinių peržiūrų metu ypatingą dėmesį reikės skirti valstybės teisės aktuose nustatytoms apsaugos priemonėms, susijusioms su teisėsaugos institucijų teise susipažinti, nukrypti leidžiančiai nuostatai dėl laikino masinio duomenų rinkimo siekiant, kad JAV nacionalinės saugumo institucijos galėtų tikslingai rinkti duomenis, praktiniam naujai nustatytų būtinumo ir proporcingumo principų taikymui, be kita ko, atsižvelgiant į programą UPSTREAM, EO 14086 ir įvairių JAV teisinių priemonių, kuriomis vadovaudamasi JAV žvalgybos agentūros gali rinkti ir toliau tvarkyti asmens duomenis, sąveikai, vidaus politikos ir procedūrų įgyvendinimui, kaip į šias apsaugos priemones bus atsižvelgiama ir vykdant priežiūrą, kuriai vadovaus FISA teismas, ir kaip veiksmingai veiks teisių gynimo mechanizmas, taip pat tolesnio duomenų perdavimo, automatizuotų sprendimų, esminės ir veiksmingos DPS principų priežiūros ir vykdymo užtikrinimo, taip pat veiksmingo teisių gynimo klausimams.
245. EDAV pažymi, kad išvada dėl tinkamumo bus peržiūreta praėjus vieniems metams nuo pranešimo valstybėms narėms apie Sprendimą dėl tinkamumo dienos, o vėliau – bent kas ketverius metus²⁵¹.

²⁴⁴ EŽTT sprendimo *Big Brother Watch* 359 punktas.

²⁴⁵ GP reglamento 201.9 straipsnio g punktas.

²⁴⁶ EO 14086 3 skirsnio d punkto v papunktis.

²⁴⁷ GP reglamento 201.8 straipsnio g punktas.

²⁴⁸ GP reglamento 201.9 straipsnio g punktas.

²⁴⁹ ESTT sprendimo *Schrems I* 76 punktas. Žr. Sprendimo projekto 3 straipsnio 4 dalį.

²⁵⁰ Sprendimo projekto III priedas.

²⁵¹ Sprendimo projekto 3 straipsnio 4 dalis.

Siekdama toliau stiprinti nuolatinę Sprendimo dėl tinkamumo stebėseną, EDAV ragina Komisiją kitas peržiūras vykdyti bent kas trejus metus.

246. Dėl praktinio EDAV ir jos atstovų dalyvavimo rengiant ir vykdant būsimas periodines peržiūras EDAV pakartoja, kad visais atitinkamais dokumentais, įskaitant susirašinėjamą, su EDAV turėtų būti dalijamasi raštu, likus pakankamai laiko iki peržiūrų. Kaip ir privatumo skydo peržiūrų atveju, EDAV rekomenduoja, kad likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki peržiūros pradžios Komisija, JAV administracija ir EDAV nustatytų peržiūros sąlygas ir dėl jų susitartų.
247. Be to, EDAV pažymi ir palankiai vertina tai, kad Sprendimo projekto 212 konstatuojamojoje dalyje pateikiami pakeitimų, dėl kurių daromas neigiamas poveikis apsaugos lygiui ir dėl kurių gali būti inicijuojama skubaus panaikinimo procedūra, pavyzdžiai, daugiausia dėmesio skiriant galimiems Vykdomojo potvarkio Nr. 14086 ir susijusio GP reglamento pakeitimams.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu

Pirmininkė

(Andrea Jelinek)